

Fonden for økologisk landbrug

Årsregnskab 2018
cvr. nr. 33 33 51 13

Årsregnskabet for Fonden for økologisk landbrug omfatter årsregnskab med indtægter og udgifter, balance og noter samt supplerende noter. Årsregnskabet er baseret på tilskudsregnskaber fra modtagere af tilskud fra fonden.

Indholdsfortegnelse

Fondsoplysninger	3
Ledelsesberetning	4
Ledelsespåtegning	8
Den uafhængige revisors revisionspåtegning	9
Anvendt regnskabspraksis	12
Regnskab	13
Balance	15
Noter til indtægter og udgifter	16
Oversigter over fondens puljer	17
Supplerende oplysninger	21
Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår	28
Noter til supplerende oplysninger	31

Fondsoplysninger

Navn:	Fonden for økologisk landbrug c/o Landbrug & Fødevarer Axeltorv 3 1609 København V tlf. 33 39 40 00 CVR 33 33 51 13 www.okologifonden.dk okologifonden@lf.dk
Bestyrelse:	Poul Pedersen, formand Jørgen Eriksen, næstformand Camilla Udsen Hans-Erik Jørgensen Jens Otto Rasmussen Jesper Lund-Larsen Lis Roborg Mads Helms Per Kølster Thomas Helle Uffe Bie Vibeke Langer
Administrator:	Landbrug & Fødevarer
Revision:	Deloitte CVR-nr.: 33 96 35 56 Statsautoriseret Revisionspartnerselskab Weidekampsgade 6 2300 København S Tlf. 36 10 20 30

Ledelsesberetning

Fondens formål

Fonden for økologisk landbrug blev oprettet pr. 1. januar 2002.

Fondens formål er at styrke udviklingsmuligheder og konkurrenceevnen for økologisk landbrug.

Fonden er reguleret i henhold til lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om ordninger under Den Fælles Landbrugspolitik finansieret af Den Europæiske Garantifond for Landbruget m.v., jf. lovbekendtgørelse LBK nr. 231 af 22. marts 2018 (landbrugsstøtteleven).

Fonden ledes af en bestyrelse med 12 medlemmer, som består af otte repræsentanter for landbruget og fire repræsentanter for offentlige interesser. Repræsentanterne for landbruget udpeges af miljø- og fødevarerministeren efter forudgående udtalelse i enighed fra Landbrug & Fødevarer og Økologisk Landsforening. Repræsentanterne for offentlige interesser udpeges af miljø- og fødevarerministeren efter fælles udtalelse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Forbrugerrådet og Det Frie Forskningsråd. Bestyrelsesmedlemmer udpeges for en periode på fire år.

Fonden kan i henhold til landbrugsstøtteleven finansiere foranstaltninger inden for følgende hovedformål: Afsætningsfremme, forskning og forsøg, produktudvikling, rådgivning, uddannelse, sygdomsforbyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol, medfinansiering af initiativer under EU-programmer samt i øvrigt foranstaltninger, som ministeren godkender.

Til finansiering af foranstaltningerne modtager fonden årligt midler, som Miljø- og Fødevarerministeriet har afsat på finansloven, jf. §24.24.51. Derudover kan fonden modtage andre midler, som ministeren udtrykkeligt giver tilladelse til.

Fondens budget for 2018

Fonden for økologisk landbrugs har en ordinær årlig pulje på 10 mio. kr. Ansøgningsrunden for tilskud i 2018 blev afviklet på baggrund af fondens strategi 2018 – 2021, som blev fastlagt af bestyrelsen på bestyrelsesmødet i maj 2017. Ansøgningsrunden for den ordinære pulje for tilskud i 2018 blev afviklet med ansøgningsfrist i august 2017.

Udover fondens ordinære pulje, er der fra politisk side afsat yderligere midler til udvikling af økologien via Fonden for økologisk landbrug. I 2015 blev der indgået en 4-årige økologiaftale 2015-2018, som blev justeret i Landbrugspakken 2016-2018. Økologiaftalen er blevet udmøntet i form af en række særpuljer, som overordnet er fastlagt af Miljø- og fødevarerministeriet. På baggrund heraf fastlagde bestyrelsen i maj 2017 rammer for ansøgningsrunderne for 2018. Særpuljerne er således blevet afviklet på baggrund af egne opslag for de respektive puljer.

Udmøntningen af aftalens 3. år (2017) er sket med afvikling af ansøgningsrunder i 2. halvår 2017 til gennemførelse af projekter i 2018. Midlerne til finansiering af 2018-projekterne var afsat på finansloven 2017 og blev overført til fonden i 2017. Midlerne indgår derfor i overførslen fra 2017 til 2018.

For 2018 er der blevet afviklet ansøgningsrunder for tre særpuljer:

- Eksportfremme med ansøgningsfrist i august 2017
- National Afsætning med ansøgningsfrist i oktober 2017
- Viden & Kompetence med ansøgningsfrist i oktober 2017.

Udmøntningen af aftalens 4. år (2018) er sket med afvikling af ansøgningsrunder i 2. halvår 2018 til gennemførelse af projekter i 2019. Midlerne til finansiering af 2019-projekterne var afsat på finansloven 2018 og blev overført til fonden i 2018. Midlerne, som figurerer i 2018-budgettet på indtægtssiden under posten "Særbevilling og anden indtægt", indgår derfor i overførslen fra 2018 til 2019.

Fondens bestyrelse fastlagde 2018-budgettet på to bestyrelsesmøder i efteråret 2017. Under fondens ordinære pulje samt de tre særpuljer blev der bevilget tilskud til gennemførelse af projekter i 2018 for sammenlagt 40.242 t.kr.

Der blev budgettet med administrationsudgifter på i alt 959 t.kr. herunder udgifter til administration af særpuljerne, jf. aftale med Landbrugsstyrelsen om, at en andel af de afsatte midler i Økologiaftalen kan bruges til administration. På bestyrelsesmødet i november 2017 blev det besluttet at indføre honorar til bestyrelsesmedlemmerne. På baggrund heraf blev der budgetteret med udgifter til honorar på i alt 360 t.kr. De øvrige budgetterede udgifter til administration består af befordringsgodtgørelse, revision, advokatbistand samt udgifter til effektivvurdering.

På baggrund af bestyrelsens beslutninger blev der udarbejdet et basisbudget for 2018, som blev fremsendt til Landbrugsstyrelsen med henblik på godkendelse. Styrelsen meddelte ved mail af 20. februar 2018, at basisbudgettet var godkendt.

Forsinkelser i projektafviklingen grundet forskellige forhold bevirkede, at en række tilskudsmodtagere i 2017 ikke fuldt ud anvendte de bevilgede tilskud. Fonden imødekom 11 projektførlængelser af 2017-projekter på i alt 2.542 t.kr. med henblik på færdiggørelse af de planlagte 2017-aktiviteter i 2018.

Projektførlængelserne er fordelt på puljerne på følgende måde:

- Den ordinære pulje: 6 projekter på i alt 618 t.kr.
- Eksportfremme-puljen: 2 projekter på i alt 591 t.kr.
- Køkkenomstilling: 3 projekter på i alt 664 t.kr.
- Viden & Kompetence: 1 projekt på i alt 669 t.kr.

Årsregnskabet for 2018

Regnskabet er Fonden for økologisk landbrugs 17. regnskabsafklæggelse.

Fondens regnskab for perioden 1. januar – 31. december 2018 er udarbejdet efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. indenfor jordbrugs- og fiskeriområdet.

Regnskabet viser en overførsel af midler fra 2017 på 35.533 t.kr., herunder særbevillingerne som Landbrugsstyrelsen overførte til fonden i 2017. Tilskuddene under særpuljerne blev givet i andet halvår af 2017 til gennemførelse af projekter i 2018.

Fondens ordinære indtægter i form af overførte promillemidler fra Landbrugsstyrelsen udgør i alt 10.000 t.kr. Derudover er der en særbevilling på 30.000 t.kr. jf. Landbrugspakken 2016-2018. I lighed med tidligere år er midlerne udmøntet i 2. halvår af 2017 og er bevilget til projekter, som gennemføres i 2018. Midlerne indgår derfor i overførslen til 2018.

Der er andre indtægter på 38 t.kr. Der er tale om en tilbagebetaling vedrørende et projekt, som SEGES har gennemført i 2017. SEGES har konstateret, at en faktura er betalt to gange. På baggrund heraf har SEGES tilbagebetalt 38 t.kr.

Fonden har i 2018 haft renteudgifter på 164 t.kr., som følge af forholdene på pengemarkedet.

Fondens samlede indtægter udgør i alt 75.407 t.kr. De samlede udgifter til tilskud udgør 38.339 t.kr., hvilket er mindre end budgetteret, idet en række tilskudsmodtagere ikke fuldt ud har anvendt det bevilgede tilskud.

Udgifterne til fondsadministration udgør i alt 1.142 t.kr. heraf 471 t.kr. til administration af særpuljerne. Fondens samlede udgifter udgør 39.481 t.kr., hvilket giver en overførsel på 35.926 t.kr. til 2019, svarende til 91 pct. af de samlede udgifter i 2018.

Den høje overførsel til 2019 skyldes i høj grad særpuljerne, som er overført til fonden i 2018. Ansøgningsrunderne til særpuljerne blev gennemført i hhv. september og november 2018 samt med henblik på at give tilskud til gennemførelse af projekter i 2019. Som følge deraf indgår midlerne i overførslen til 2019.

Overførslen skyldes også, at en række af de tilskud, som fonden havde bevilget for kalenderåret 2018, blev ikke udnyttet fuldt ud af tilskudsmodtagerne. Fondens har godkendt 11 projektførlængelser med henblik på at gennemføre planlagte 2018-aktiviteter i 2019. Projektførlængelserne på i alt t.kr. 1.810 vil indgå i budgettet for 2019.

Anvendelsen af fondens midler i 2018

I 2018 er der blevet gennemført 72 projekter under fire forskellige puljer med tilskud fra fonden til 15 forskellige tilskudsmodtagere.

Tilskuddenes fordeling efter landbrugsstøttelovens hovedformål fremgår af regnskabet. Hovedformålet Afsætningsfremme er klart det største hovedformål med en andel på 65 pct. af de samlede udgifter til tilskud. Baggrunden er det store fokus på fremme af afsætningen i særpuljerne. Derefter kommer hovedformålene Rådgivning med en andel på 19 pct., Forskning og forsøg med 13 pct., Medfinansiering af initiativer under EU-programmer med 2 pct. samt Uddannelse med en andel på 1 pct.

Fondens tre største tilskudsmodtagere er Økologisk Landsforening, Landbrug & Fødevarer samt Fonden Københavns Madhus.

1. Fondens ordinære pulje

- 9 tilskudsmodtagere
- 34 projekter med samlede anvendt tilskud på 9.133 t.kr. mod budgetteret 11.025 t.kr. inkl. 2017-projektførlængelser på 564 t.kr.
- 5 projekter er blevet projektførlænget til 2019 med et samlet beløb på 1.110 t.kr.

2. Særlig pulje: Økologisk Eksportfremme

- 2 tilskudsmodtagere
- 11 projekter med samlede anvendt tilskud på 7.673 t.kr. mod budgetteret 8.522 t.kr. inkl. 2017-projektførlængelser på 591 t.kr.
- 2 projekter (2017-projektførlængelser) blev ikke gennemført
- 1 projekt er blevet projektførlænget til 2019 med et samlet beløb på 103 t.kr.

3. Særlig pulje: National Afsætningsfremme (herunder også køkkenomstilling)

- 10 tilskudsmodtagere
- 24 projekter med samlede anvendt tilskud på 16.268 t.kr. mod budgetterede 16.800 t.kr. inkl. 2017-projektførlængelser på 664 t.kr. Der er tale om tre projektførlængelser under 2017-puljen for køkkenomstilling. Puljen blev for 2018 lagt ind under National Afsætningsfremme.
- 1 projekt blev ikke gennemført
- 3 projekter er blevet projektførlænget til 2019 med et samlet beløb på 597 t.kr.

4. Særlig pulje: Viden & Kompetence

- 2 tilskudsmodtagere
- 3 projekter med samlede anvendt tilskud på 5.268 t.kr. mod budgetteret 5.719 t.kr. inkl. 2017-projektførlængelse på 669 t.kr.

Effektvurderinger af udvalgte projekter – fondens ordinære pulje

Fondens formål er at styrke udviklingsmuligheder og konkurrenceevnen for økologisk landbrug. Fondens strategi 2018-2021 er en differentieret strategi med flere forskellige indsatsområder - og dermed forskellige måder at skabe værdi for sektoren.

Fondens indsatsområder tager afsæt i udviklingsmuligheder og udfordringer, som erhvervet står overfor. De understøtter fondens formål om at skabe vækst og udvikling i erhvervet, og at der samtidig adresseres udfordringer, som også samfundsmæssigt er vigtige. Fondens tilgang består dels af et "Push" i form af investering i ny viden og formidling vedrørende primærsektoren og dels af et "Pull" i form af investering i afsætningsfremmende indsatser.

Fonden støtter både projekter, der giver værdi her og nu, og projekter der skaber værdier i fremtiden.

Med henvisning til § 23 i bekendtgørelse nr. 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. indenfor jordbrugs- og fiskeriområdet er projekterne bevilget under fondens ordinære puljer blevet effektvurderet med udgangspunkt i en forandringsteoretisk ramme. Projekterne har skriftligt skullet redegøre for, om projekterne har afstedkommet de resultater, der forventedes i forbindelse med ansøgningen til fonden. Herudover har projekterne skullet sandsynliggøre, dels hvilke effekter det enkelte projekt har for landmanden, dels hvilke effekter projektet har for samfundet som helhed.

På baggrund af ovenstående er der udarbejdet et notat med fokus på fondens resultater og effekter, som fremlægges for bestyrelsen i forlængelse af årsregnskabet.

Fondens egenkontrol

Fonden skal i henhold til §24 i administrationsbekendelsen nr. 1703 af 16. december 2016 sørge for at der udføres egenkontrol, der sikrer, at tilskudsforvaltningen er i overensstemmelse med de forvaltningsmæssige regler og principper, som beskrevet i Finansministeriets vejledning om effektiv tilskudsforvaltning. Gældende vejledning er Moderniseringsstyrelsens Vejledning om effektiv tilskudsforvaltning af marts 2016.

Fondens egenkontrol er beskrevet i et egenkontrolprogram. I henhold til administrationsbekendtgørelsen er resultatet af den udførte egenkontrol blevet opsummeret i en rapport for kalenderåret 2018. Den revisorattesterede rapport skal i henhold til §25, stk. 5 indsendes til Landbrugsstyrelsen sammen med årsregnskabet. I ledelsesberetningen til årsregnskabet skal der redegøres for resultatet af den udførte egenkontrol.

Det er i fondens egenkontrolrapport 2018 konkluderet, at fondens tilskudsforvaltning i 2018 i al væsentlighed har levet op til de forvaltningsretlige regler og principper som beskrevet i Finansministeriets vejledning om effektiv tilskudsforvaltning, samt landbrugsstøtteleven, administrationsbekendtgørelsen og øvrig lovgivning.

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og administrator har dags dato behandlet og godkendt årsregnskab for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018 for Fonden for økologisk landbrug.

Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af fondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2018 samt af resultatet af fondens aktiviteter for regnskabsåret.

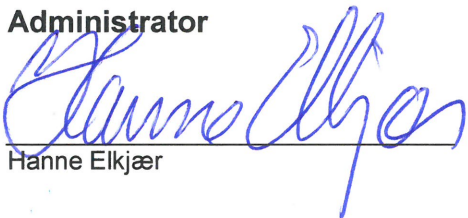
Det er vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Ledelsesberetningen indeholder endvidere efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, beretningen vedrører.

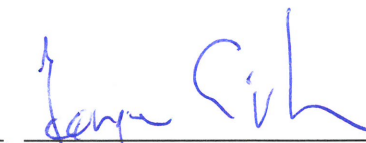
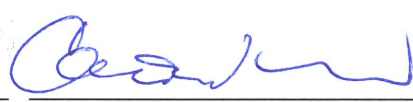
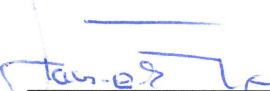
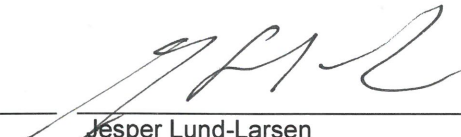
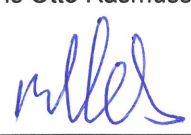
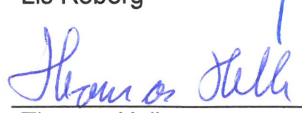
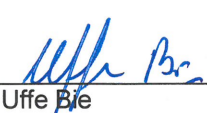
Årsregnskabet godkendes hermed.

Roskilde, 21. maj 2019

Administrator

Hanne Elkjær

Bestyrelse

 Poul Pedersen Formand	 Jørgen Eriksen Næstformand	 Camilla Udsen
 Hans-Erik Jørgensen	 Jens Otto Rasmussen	 Jesper Lund-Larsen
 Lis Roborg	 Mads Helms	 Per Kølster
 Thomas Helle	 Uffe Bie	 Vibeke Langer

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og administrator har dags dato behandlet og godkendt årsregnskab for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018 for Fonden for økologisk landbrug.

Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af fondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2018 samt af resultatet af fondens aktiviteter for regnskabsåret.

Det er vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Ledelsesberetningen indeholder endvidere efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, beretningen vedrører.

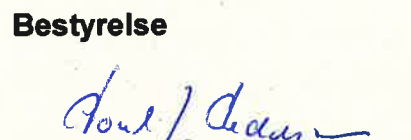
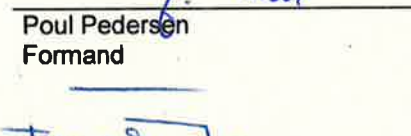
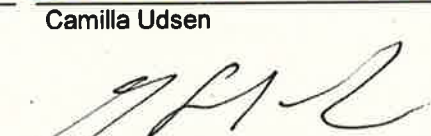
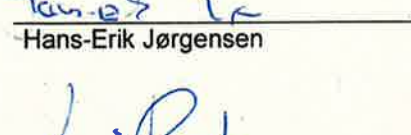
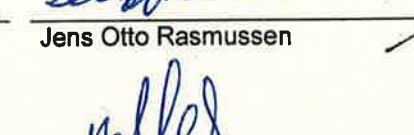
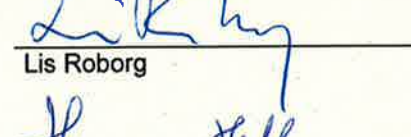
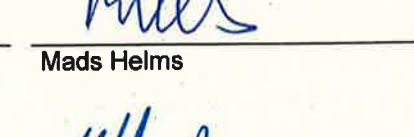
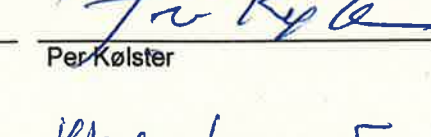
Årsregnskabet godkendes hermed.

Roskilde, 21. maj 2019

Administrator

Hanne Elkjær

Bestyrelse

 Poul Pedersen Formand	 Jørgen Eriksen Næstformand	 Camilla Udsen
 Hans-Erik Jørgensen	 Jens Otto Rasmussen	 Jesper Lund-Larsen
 Lis Roborg	 Mads Helms	 Per Kølster
 Thomas Helle	 Uffe Bie	 Vibeke Langer

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til bestyrelsen for Fonden for økologisk landbrug

Revisionspåtegning på årsregnskabet

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Fonden for økologisk landbrug for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018, der omfatter resultatopgørelse, balance og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter bekendtgørelse 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af fondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2018 samt af resultatet af fondens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018 i overensstemmelse med bekendtgørelse 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, idet revisionen udføres på grundlag af bestemmelserne i bekendtgørelse 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af fonden i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen

Fonden har som sammenligningstal til indtægter og udgifter, noter samt supplerende oplysninger medtaget godkendte budgetter. Budgetterne har, som det fremgår af årsregnskabet, ikke været underlagt revision.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med bekendtgørelse 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere fondens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere fonden, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, altid vil afdække væsentlig fejlin-

formation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af fondens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om fondens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at fonden ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til bekendtgørelse 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ledelsen er også ansvarlig for, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af årsregnskabet. Ledelsen har i den forbindelse ansvar for at etablere systemer og processer, der understøtter sparsommelighed, produktivitet og effektivitet.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at gennemføre juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision af udvalgte emner i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. I vores juridisk-kritiske revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de undersøgte dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. I vores forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af årsregnskabet.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom i denne udtalelse.

Vi har ingen væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere i den forbindelse.

Roskilde, 21. maj 2019

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

CVR-nr.: 33 96 35 56

John Hauschildt Ladekar

statsautoriseret revisor

MNE-nr.: mne9937

Anvendt regnskabspraksis

Årsregnskabet for perioden 1. januar – 31. december 2018 er udarbejdet i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde mv. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet.

Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste år.

Regnskabet er opdelt i et hovedskema inkl. balancen samt noter og supplerende oplysninger for anvendelsen af de fondens midler.

Resultatopgørelsen

Indtægter

Indtægter er periodiseret i fuldt omfang.

Udgifter

Bevilgede tilskud er udgiftsført i henhold til indkomne tilskudsregnskaber udarbejdet i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 1703 af 16. december 2016 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde mv. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet.

Balancen

Skyldige tilskud

Skyldige tilskud er afsat i forhold til indkomne tilskudsregnskaber fratrullet udbetalt tilskud.

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab 2018

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Relativ fordeling af B i %	Afvigelse (B-A)/A*100%
Note	A	B	C	D

INDTÆGTER:

12 Overført fra forrige år	31.638	35.533		12,3
1 Produktionsafgifter	0	0		
2 Promillemidler	10.000	10.000		0,0
3 Særbevilling og anden indtægt	30.000	30.038		0,1
4 Renter	-220	-164		-25,5
				-
I. Indtægter i alt	71.418	75.407	0,0	5,6

UDGIFTER:

Samlede tilskud fordelt på formål

Afsætningsfremme i alt	25.761	24.936	65	-3,2
Forskning og forsøg i alt	5.895	4.942	13	-16,2
Produktudvikling i alt	0	0	-	-
Rådgivning i alt	7.278	7.266	19	-0,2
Uddannelse i alt	333	346	1	3,9
Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelværd i alt	0	0	-	-
Kontrol i alt	0	0	-	-
5 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	975	849	2	-12,9

II. Udgifter til formål i alt	40.242	38.339	100,0	-4,7
--------------------------------------	---------------	---------------	--------------	-------------

6 Fondsadministration

7 Fondsadministration - særpuljer	300	471		57,0
Revision	175	184		5,1
Advokatbistand	55	42		-23,6
Effektvurdering	60	76		26,7
Ekstern projektvurdering	0	0		-
8 Bestyrelseshonorar/ befordringsgodtgørelse	369	369		0,0
9 Tab på debitorer	0	0		-

III. Administration i alt	959	1.142	0	19,1
----------------------------------	------------	--------------	----------	-------------

IV. Udgifter i alt	41.201	39.481	100	-4,2
---------------------------	---------------	---------------	------------	-------------

Overførsel til næste år

Overførsel til næste år i pct. af årets udgift	30.218 73,3	35.926 91,0		18,9 24,1
--	----------------	----------------	--	--------------

10 Heraf udisponerede midler

Overførsel af udisponerede midler i pct. af årets udgift	30.218 73,3	34.116 86,4		
--	----------------	----------------	--	--

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab 2018

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Relativ fordeling af B i %	Afvigelse (B-A)/A*100%
Note	A	B	C	D

11 Supplerende oplysninger:

Nr. Samlede tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Økologisk Landsforening i alt	18.733	17.985	46,9	-4,0
2 Landbrug & Fødevarer i alt	6.862	6.885	18,0	0,3
3 Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	6.877	6.109	15,9	-11,2
4 Fonden Københavns Madhus i alt	2.869	2.809	7,3	-2,1
5 Aarhus Universitet i alt	800	745	1,9	-6,9
6 Producentensammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS) i alt	753	753	2,0	0,0
7 Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	585	585	1,5	0,0
8 Agrologica i alt	500	500	1,3	0,0
9 Udviklingscenter for Husdyr på Friland i alt	409	398	1,0	-2,7
10 Organic by Nørskov i alt	341	339	0,9	-0,6
11 By Land Gro i alt	320	320	0,8	0,0
12 GartneriRådgivningen i alt	300	253	0,7	-15,7
13 Danmarks Biavlerforening i alt	272	272	0,7	0,0
14 Velfærdsdelikatesserne, UHF i alt	225	225	0,6	0,0
15 NORM IVS i alt	0	161	0,4	-
16 Kødsnedkeren i alt	396	0	-	-100,0
V. I alt	40.242	38.339	100,0	-4,7

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab 2018

Balance pr. 31. december 2018

Beløb i 1000 kr.	Regnskab 2018
------------------	---------------

VI. Balance pr. 31/12

Aktiver i alt	36.656
Bankbeholdning	34.996
Tilgodehavende tilskud i alt:	1.660
Ordinær pulje i alt	696
Økologisk Landsforening, ej anvendt i 2018	361
Landbrug & Fødevarer, SEGES, ej anvendt i 2018	71
Landbrug & Fødevarer, ej anvendt i 2018	151
Århus Universitet, ej anvendt i 2018	55
Garnerirådgivningen, ej anvendt i 2018	47
Udviklingscenter for Husdyr på Friland, ej anvendt tilskud 2018	11
Særlig pulje: Eksportfremme i alt	165
Landbrug & Fødevarer, ej anvendt i 2018	46
Økologisk Landsforening, ej anvendt i 2018	119
Særlig pulje: National Afsætningsfremme i alt	410
Landbrug & Fødevarer, ej anvendt i 2018	134
Køkkensnedkeren, ej anvendt i 2018	198
Norm IVS, ej anvendt i 2018	78
Særlig pulje: Viden og Kompetence i alt	389
Landbrug & Fødevarer SEGES, ej anvendt i 2018	336
Landbrug & Fødevarer SEGES, ej anvendt i 2017	38
Økologisk Landsforening, ej anvendt i 2018	15
Passiver i alt	36.656
Revision	153
Revisionsforespørgsel	1
Nordea, renter vedr. aftaleindskud	13
Landbrug & Fødevarer	491
Advokat	6
Skyldige tilskud 2018 i alt:	66
National Afsætning	66
Organic by Nørskov	66
Fondskapital:	
Overførsel til næste år	35.926

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab 2018

Noter

Seneste indsendte budget er et basisbudget for 2018.

Note 1. Produktionsafgifter

Fonden opkræver ikke produktionsafgifter.

Note 2. Promillemidler

Der er indtægter på 10 mio. kr., jf. FL 2018 i ordinære promillemidler, som er overført fra Landbrugsstyrelsen.

Note 3. Særbevilling og anden indtægt

Der er indtægter på 30 mio. kr. i 2018, som led i 4. og sidste år i Økologiaftalen 2015-2018. Midlerne er overført fra Landbrugsstyrelsen. Der er andre indtægter på 38 t.kr. Der er tale om en tilbagebetaling vedrørende et projekt, som SEGES har gennemført i 2017. SEGES har konstateret, at en faktura er betalt to gange. På baggrund heraf har SEGES tilbagebetalt 38 t.kr.

Note 4. Renter

Som følge af renteforholdene på pengemarkedet har der været et negativt afkast af indeståender i banken.

Note 5. Særlige foranstaltninger

Ingen bemærkninger.

Note 6. Fondsadministration

Opgaverne vedrørende fondens sekretariat og generelle omkostninger varetages af Landbrug & Fødevarer. Udgifter til generel fondsadministration er ikke finansieret af fondsmidler. Omkostningerne udgjorde 309 t.kr. (eksl. moms), som er finansieret af Landbrug & Fødevarer.

Note 7. Fondsadministration - særpuljer

Med hensyn til Økologiaftalen 2015 - 2018 er der indgået en aftale med Landbrugsstyrelsen om, at op til 2 pct. af de afsatte midler kan bruges til administration af særpuljerne.

Note 8. Bestyrelseshonorar / befordringsgodtgørelse

Udgifterne til bestyrelseshonorar / befordringsgodtgørelse består af i alt 360 t.kr. i honorar til bestyrelsesmedlemmer og befordringsgodtgørelse på 9 t.kr. til bestyrelsesmedlemmer i forbindelse med bestyrelsesmøder. Dækning af befordringsgodtgørelse sker efter reglerne i statens tjenesterejseaftale og i det årlige satsreguleringscirkulære. Udgifterne består af dækning af kørsel i egen bil og togbilletter.

Note 9. Tab på debitorer

Ingen bemærkninger.

Note 10. Heraf udisponerede midler

Forskellen på "Overførslen til næste år" og "Heraf udisponerede midler" udgør 1.810 t.kr. Baggrunden er, at fonden har projektførlænt 11 projekter, i alt 1.810 t.kr. til 2019. Hovedparten af de udisponerede midler er indgået i budgetlægningen for 2019, jf. fondens budget 2019.

Note 11. Supplerende oplysninger

Fonden har ikke anvendt muligheden for at fordele overskydende midler, jf. §20 i administrationsbekendtgørelsen.

Note 12. Overførsel fra forrige år

Der blev i 2015 indgået en 4-årig økologiaftale 2015-2018. Udmøntningen af puljerne for det første år af økologiaftalen er sket med virkning i 2016 dvs. tilskud til aktiviteter i 2016. Udmøntningen af aftalens 2. år (2016) er sket med afvikling af ansøgningsrunder i 2. halvår 2016 til gennemførelse af projekter i 2017. Udmøntningen af aftalens 3. år (2017) er sket med afvikling af ansøgningsrunder i 2. halvår 2017 til gennemførelse af projekter i 2018. Udmøntningen af aftalens 4. år (2018) er sket med afvikling af ansøgningsrunder i 2. halvår 2018 til gennemførelse af projekter i 2019. Midlerne til finansiering af 2019-projekterne er overført til fonden i 2018 og indgår derfor i overførslen fra 2018 til 2019.

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab 2018

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

Fonden for økologisk landbrug har for 2018 bevilget tilskud til projekter under følgende puljer:

1. Fondens ordinære pulje
2. Særlig pulje: Eksportfremme
3. Særlig pulje: National afsætningsfremme
4. Særlig pulje: Viden og Kompetencer

I tabel 1 - 4 på denne og de efterfølgende sider vises anvendelsen af midlerne fordelt på landbrugsstøttelovens hovedformål.

1. Fondens ordinære pulje

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Relativ fordeling af B i %	Afvigelse (B-A)/A*100%
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

1 Afsætningsfremme i alt	1.030	998	11	-3,1
2 Forskning og forsøg i alt	5.895	4.942	54	-16,2
3 Produktudvikling i alt	0	0	-	-
4 Rådgivning i alt	2.228	1.998	22	-10,3
5 Uddannelse i alt	333	346	4	3,9
6 Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
7 Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
8 Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
9 Kontrol i alt	0	0	-	-
10 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
11 Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	975	849	9	-12,9

Tilskud til formål i alt	10.461	9.133	100	-12,7
---------------------------------	---------------	--------------	------------	--------------

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Økologisk Landsforening i alt	3.827	3.732	41	-2,5
2 Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	3.202	2.101	23	-34,4
3 Landbrug & Fødevarer i alt	855	836	9	-2,2
4 Aarhus Universitet i alt	800	745	8	-6,9
5 Agrologica i alt	500	500	5	0,0
6 Udviklingscenter for Husdyr på Friland i alt	409	398	4	-2,7
7 GartneriRådgivningen i alt	300	253	3	-15,7
8 Foreningen for biodynamisk Jordbrug i alt	296	296	3	0,0
9 Danmarks Biavlforening i alt	272	272	3	0,0

I alt	10.461	9.133	100	-12,7
--------------	---------------	--------------	------------	--------------

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab 2018

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

2. Særlig pulje: Eksportfremme

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Relativ fordeling af B i %	Afvigelse (B-A)/A*100%
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

1 Afsætningsfremme i alt	7.931	7.673	100	-3,2
2 Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
3 Produktudvikling i alt	0	0	-	-
4 Rådgivning i alt	0	0	-	-
5 Uddannelse i alt	0	0	-	-
6 Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
7 Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
8 Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
9 Kontrol i alt	0	0	-	-
10 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
11 Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-

Tilskud til formål i alt	7.931	7.673	100	-3,2
---------------------------------	--------------	--------------	------------	-------------

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Økologisk Landsforening i alt	5.257	5.138	67	-2,3
2 Landbrug & Fødevarer i alt	2.674	2.535	33	-5,2

I alt	7.931	7.673	100	-3,2
--------------	--------------	--------------	------------	-------------

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab 2018

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

3. Særlig pulje: National Afsætningsfremme

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Relativ fordeling af B i %	Afvigelse (B-A)/A*100%
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

1 Afsætningsfremme i alt	16.800	16.265	100	-3,2
2 Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
3 Produktudvikling i alt	0	0	-	-
4 Rådgivning i alt	0	0	-	-
5 Uddannelse i alt	0	0	-	-
6 Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
7 Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
8 Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
9 Kontrol i alt	0	0	-	-
10 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
11 Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-

Tilskud til formål i alt	16.800	16.265	100	-3,2
---------------------------------	---------------	---------------	------------	-------------

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Økologisk Landsforening i alt	7.774	7.355	45	-5,4
2 Landbrug & Fødevarer i alt	3.333	3.514	22	5,4
3 Fonden Københavns Madhus i alt	2.869	2.809	17	-2,1
4 Producentsammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS) i alt	753	753	5	0,0
5 Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	500	500	3	0,0
6 Organic by Nørskov i alt	341	339	2	-0,6
7 By Land Gro i alt	320	320	2	0,0
8 Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	289	289	2	0,0
9 Velfærdsdelikatesserne, UHF i alt	225	225	1	0,0
10 NORM IVS i alt	0	161	1	-
11 Kødsnedkeren i alt	396	0	-	-100,0

I alt	16.800	16.265	100	-3,2
--------------	---------------	---------------	------------	-------------

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab 2018

Anvendelsen af midler fordelt efter hovedformål og tilskudsmodtager

4. Særlig pulje: Viden og Kompetencer

Beløb i 1.000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Relativ fordeling af B i %	Afvigelse (B-A)/A*100%
	A	B	C	D

Samlede tilskud fordelt på formål

1 Afsætningsfremme i alt	0	0	-	-
2 Forskning og forsøg i alt	0	0	-	-
3 Produktudvikling i alt	0	0	-	-
4 Rådgivning i alt	5.050	5.268	100	4,3
5 Uddannelse i alt	0	0	-	-
6 Sygdomsforebyggelse i alt	0	0	-	-
7 Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
8 Dyrevelfærd i alt	0	0	-	-
9 Kontrol i alt	0	0	-	-
10 Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
11 Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-

Tilskud til formål i alt	5.050	5.268	100	4,3
---------------------------------	--------------	--------------	------------	------------

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere

1 Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt	3.175	3.508	67	10,5
2 Økologisk Landsforening i alt	1.875	1.760	33	-6,1

I alt	5.050	5.268	100	4,3
--------------	--------------	--------------	------------	------------

Alle puljer i alt	40.242	38.339		-4,7
--------------------------	---------------	---------------	--	-------------

Supplerende oplysninger - Regnskab 2018

1. Fondens ordinære pulje

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt	3.827	3.732	
Forskning og forsøg			
1 Afgræsning med kalve i økologiske malkekvægsbesætninger uden parasitter	573	553	§4
2 Integration af træer i økologisk landbrug (InTRÆgrer)	540	540	§4
3 Carbon-Farm – Bæredygtige dyrkningssystemer i landbrug	270	274	§4
4 Nedsat metan fra malkekøer fodret med økologisk dyrket oregano (MET-ANO)	0	118	§4
5 Flere sunde og bitre grønsager til foodservice sektoren og forbrugeren (Bitter-Sund)	122	100	§4
6 Økoprotein – bælglplanter til konsum	54	0	§4
Forskning og forsøg i alt	1.559	1.585	
Rådgivning			
7 Udvikling af mobile staldsystemer – med fokus på svin og fjerkræ	465	464	§2
8 Kløveræg - egenproduktion af kløverbodermidler til økologisk ægproduktion	258	238	§2
9 Topkvalitet i økologiske spisekartofler	250	237	§2
10 Næringsstofforsyning til højere udbytter (NutHY)	237	223	§2
Rådgivning i alt	1.210	1.162	
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer			
11 Dyrkningssikkerhed og strategi i økologisk vinterraps	300	239	LDP
12 Kompost – en central del af indfasning af alternativer til konventionel husdyrgødning	250	238	LDP
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	550	477	
Afsætningsfremme			
13 Økodag 2018	508	508	§6
Afsætningsfremme i alt	508	508	

Supplerende oplysninger - Regnskab 2018

1. Fondens ordinære pulje

Note	Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt				
		3.202	2.101	
Forskning og forsøg				
14	Kortlægning af smittepres i økologisk svineproduktion	522	212	\$4
15	Rødkløver – en sikker kvælstofgødning	425	409	\$4
16	Høj mælkeydelse hos øko-køer på nærproduceret foder	400	400	\$4
17	Bælgplanter - i pagt med de underjordiske	350	14	\$4
18	Solsikker- dyrkning under danske forhold	300	296	\$4
19	Ægte Økologisk Recirkulering	200	0	\$4
20	SuperGrassPork	130	130	\$4
	Forskning og forsøg i alt	2.327	1.461	
Rådgivning				
21	Økologisk produktion af kalkun, and og gås	250	101	\$2
22	Økologisk jordbrug som bidrag til at nå klimamålene	200	167	\$2
	Rådgivning i alt	450	268	
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer				
23	Forsøgsviden om økologisk kløvergræsproduktion	425	372	LDP
	Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	425	372	
Landbrug & Fødevarer i alt				
		855	836	
Afsætningsfremme				
24	Fra Greb til gaffel	522	490	\$6
	Afsætningsfremme i alt	522	490	
Uddannelse				
25	Økologi i gymnasiet – tværfagligt læremiddel	0	298	\$6
26	Økologi for de mindste – til grundskolens 1. - 3. klasse	333	48	\$6
	Uddannelse i alt	333	346	
Aarhus Universitet i alt				
		800	745	
Forskning og forsøg				
27	Græsmælk	600	545	\$4
28	G x E mellem økologiske og konventionelle systemer	200	200	\$4
	Forskning og forsøg i alt	800	745	
Agrologica i alt				
		500	500	
Forskning og forsøg				
29	POPkorn (Udvikling af populationer af korn)	500	500	\$4
	Forskning og forsøg i alt	500	500	

Supplerende oplysninger - Regnskab 2018

1. Fondens ordinære pulje

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			
Udviklingscenter for Husdyr på Friland i alt			
	409	398	
Forskning og forsøg			
30 Udstyr til fravænningsgrise – Vintersæsonen	238	227	\$4
31 Øget produktion af øko-ungtyre af malkekvægsrace	171	171	\$4
Forskning og forsøg i alt	409	398	
Foreningen for biodynamisk Jordbrug i alt			
	296	296	
Rådgivning			
32 Mere biodynamisk frugt og bær	296	296	\$2
Rådgivning i alt	296	296	
Danmarks Biavlerforening i alt			
	272	272	
Rådgivning			
33 Økologisk biavl: Udvikling og inspiration	272	272	\$2
Rådgivning i alt	272	272	
GartneriRådgivningen i alt			
	300	253	
Forskning og forsøg			
34 Robuste sorter af æbler og pærer til økologisk dyrkning	300	253	\$4
Forskning og forsøg i alt	300	253	
Puljen i alt	10.461	9.133	

Supplerende oplysninger - Regnskab 2018

2. Særlig pulje: Eksportfremme

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt	5.257	5.138	
--------------------------------------	--------------	--------------	--

Afsætningsfremme

1	BioFach Nürnberg – fællesstand med fokus på innovation, bredde og mangfoldighed	2.174	2.174	DMG
2	ØKO-Eksportløft – kompetencegivende eksportseminarer	797	693	\$6
3	Markedsdrevet økologi til tysk og svensk detail	747	747	\$6
4	Nordic Organic Food Fair – momentum mod nord	570	555	DMG
5	Markedsdrevet økologi-eksport via PLMA i Amsterdam	544	544	DMG
6	Branding af "Verdens førende økologination"	425	425	\$6
Afsætningsfremme i alt		5.257	5.138	

Landbrug & Fødevarer i alt	2.674	2.535	
---------------------------------------	--------------	--------------	--

Afsætningsfremme

7	Foodservice indsats på nærmarkeder – Sverige og Tyskland	837	734	DMG
8	Deltagelse og markedsføring af økologiske fødevarer på BioFach 2018 i Shanghai	543	528	DMG
9	Økologi som styrkeposition – en vigtig fortælling	519	519	\$6
10	Øget økologieksport til det kinesiske marked	419	398	\$8
11	Udvikling af økologi til Finland	356	356	DMG
Afsætningsfremme i alt		2.674	2.535	

Puljen i alt	7.931	7.673	
---------------------	--------------	--------------	--

Supplerende oplysninger - Regnskab 2018

3. Særlig pulje: National afsætningsfremme

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Specifikation af anvendt statsstøtteregel
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Økologisk Landsforening i alt	7.774	7.355	
--------------------------------------	--------------	--------------	--

Afsætningsfremme

1	Fokus på økologi i professionelle køkkener	2.336	2.336	\$6
2	Økologiske fremstød på hjemmemarkedet – udvikling og inspiration om økologi	2.094	2.094	\$6
3	Økologisk Høstmarked 2018	1.648	1.648	DMG og \$6
4	Lokal og direkte afsætning – udnyt nye markedsmuligheder gennem viden og kompetenceløft	1.200	781	\$6
5	Blomstrende økologi - flere blomster, flere bier, mere økologi	496	496	\$6
Afsætningsfremme i alt		7.774	7.355	

Landbrug & Fødevarer i alt	3.333	3.514	
---------------------------------------	--------------	--------------	--

Afsætningsfremme

6	Økologi i foodservice	858	823	\$6
7	Økologi på uddannelser - Økologiske Food Fighters vol. 2.0	648	605	\$6
8	Klar besked om økologisk kylling	554	539	\$6
9	Økologisk kanin i foodservice	389	387	\$6
10	Økologi i store gryder - øget afsætning af økologiske fødevarer til offentlig køkkener	349	349	\$6
11	Mere økologi i slagterregi – indsats hos supermarkeds- og privatslagtere	300	289	\$6
12	Økologi i Horeca 2: inspiration til hoteller, restauranter, cafeer og fastfood	0	243	\$6
13	Økologisk køkkenomlægningstjek	0	156	\$6
14	Økologi på Velfærdens innovationsdag	235	123	\$6
Afsætningsfremme i alt		3.333	3.514	

Fonden Københavns Madhus i alt	2.869	2.809	
---------------------------------------	--------------	--------------	--

Afsætningsfremme

15	Økoløft Plejehjem Greater Copenhagen – offentlige og private plejehjem	998	938	DMG og ej statsstøtte
16	Økoløft Ungdomskantiner Greater Copenhagen - ungdomskantiner	988	988	DMG og ej statsstøtte
17	Økoløft Frederiksberg – offentlige og private plejehjem	883	883	DMG og ej
Afsætningsfremme i alt		2.869	2.809	

Producentsammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS) i alt	753	753	
--	------------	------------	--

Afsætningsfremme

18	Sofari 2018 - derfor økologisk grisekød	753	753	\$6
Afsætningsfremme i alt		753	753	

Supplerende oplysninger - Regnskab 2018

3. Særlig pulje: National afsætningsfremme

Note	Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt				
		500	500	
Afsætningsfremme				
19	Fra bæredygtighedsbeskrivelse til økologisk forretning på produktniveau	500	500	§4
	Afsætningsfremme i alt	500	500	
Organic by Nørskov i alt				
		341	339	
Afsætningsfremme				
20	Økoverer fra danske ø'er	341	339	DMG
	Afsætningsfremme i alt	341	339	
By Land Gro i alt				
		320	320	
Afsætningsfremme				
21	Bioby - økologisk afsætning fra landbrug til byboer	320	320	DMG
	Afsætningsfremme i alt	320	320	
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt				
		289	289	
Afsætningsfremme				
22	Momentum for afsætning af biodynamiske fødevarer	289	289	§6
	Afsætningsfremme i alt	289	289	
Velfærdsdelikatesserne, UHF i alt				
		225	225	
Afsætningsfremme				
23	Øget afsætning og merværdi på markedet for økologisk kød fra mindre landbrug	225	225	§6
	Afsætningsfremme i alt	225	225	
NORM IVS i alt				
		0	161	
Afsætningsfremme				
24	Økologisk omlægning på efterskoler: Råvarer, drift og tanke	-	161	DMG + §6
	Afsætningsfremme i alt	0	161	
Kødsnedkeren i alt				
		396	0	
Afsætningsfremme				
25	Hyperlokale økologiske fødevarer - dyrket, forarbejdet og spist lokalt i Nordsjælland	396	0	DMG
	Afsætningsfremme i alt	396	0	
Puljen i alt				
		16.800	16.265	

Supplerende oplysninger - Regnskab 2018

4. Særlig pulje: Viden og Kompetence

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2018 (senest indsendte)	Regnskab 2018	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Landbrug & Fødevarer, SEGES i alt		3.175	3.508	
Rådgivning				
1	Omlægningstjek - udvikling af den økologiske primærproduktion.	2.875	3.208	§3
2	Bæredygtighedstjek 2018 på økologiske bedrifter	300	300	§3
Rådgivning i alt		3.175	3.508	
Økologisk Landsforening i alt		1.875	1.760	
Rådgivning				
3	Omlægningstjek 2018 – flere økologiske produktioner	1.875	1.760	§3
Rådgivning i alt		1.875	1.760	
Puljen i alt		5.050	5.268	

Fonden for økologisk landbrug - Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår

Beløb i 1000 kr.	Regnskab 2014	Regnskab 2015	Regnskab 2016	Regnskab 2017	Regnskab 2018
INDTÆGTER:					
Overført fra forrige år	4.696	24.416	48.025	39.685	35.533
Promillemidler	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Særbevilling og anden indtægt	26.073	48.640	33.000	30.002	30.038
Renter	0	-105	-233	-216	-164
I. Indtægter i alt	40.769	82.952	90.792	79.471	75.407
UDGIFTER:					
Samlede tilskud fordelt på formål					
Afsætningsfremme	6.598	19.886	29.694	26.906	24.936
Forskning og forsøg	5.085	3.791	7.499	4.821	4.942
Produktudvikling	0	0	0	0	0
Rådgivning	1.997	6.628	9.333	9.203	7.266
Uddannelse	74	839	672	273	346
Sygdomsforebyggelse	0	0	0	0	0
Sygdomsbekæmpelse	0	0	0	0	0
Dyrevelfærd	0	0	282	0	0
Kontrol	0	0	0	0	0
Særlige foranstaltninger	0	0	0	0	0
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer	1.792	3.208	2.962	1.971	849
II. Udgifter til formål i alt	15.546	34.352	50.442	43.174	38.339
Fondsadministration					
Generel fondsadministration	660	401	421	464	471
Revision	95	98	165	127	184
Advokatbistand	11	16	8	88	42
Effektvurdering	38	59	71	82	76
Ekstern projektvurdering	0	0	0	0	0
Bestyrelses honorar/befordringsgodtgørelse	1	1	0	3	369
Tab på debitorer	0	0	0	0	0
III. Administration i alt	805	575	665	764	1.142
IV. Udgifter i alt	16.351	34.927	51.107	43.938	39.481
Overførsel til næste år	24.418	48.025	39.685	35.533	35.926
Overførsel til næste år i pct. af årets udgift	149,3	137,5	77,7	80,9	91,0

Fonden for økologisk landbrug - Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår

Beløb i 1000 kr.	Regnskab 2014	Regnskab 2015	Regnskab 2016	Regnskab 2017	Regnskab 2018
Supplerende oplysninger:					
Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere					
1 Økologisk Landsforening	5.202	16.590	20.752	18.964	17.985
2 Landbrug & Fødevarer, SEGES	3.786	7.294	10.759	6.931	6.109
3 Landbrug & Fødevarer	74	2.920	6.393	6.849	6.885
4 Fonden Københavns Madhus	0	0	328	2.770	2.809
5 Producentsammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS)	0	573	766	762	753
6 Aarhus Universitet	534	112	783	538	745
7 Foreningen for Biodynamisk Jordbrug	263	237	274	568	585
8 Agrologica	0	441	500	500	500
9 Udviklingscenter for Husdyr på Friland	341	0	1.738	552	398
10 Organic by Nørskov / NewNordica ApS	0	0	0	483	339
11 By Land Gro	0	0	0	0	320
12 Danmarks Biavlerforening	201	0	286	257	272
13 GartneriRådgivningen a/s	300	0	300	300	253
14 Velfærdsdelikatesserne, UHF	0	0	0	0	225
15 NORM IVS	0	0	0	405	161
- Producentsammenslutningen Sønderjysk Økologi	0	0	0	514	0
- Producentsammenslutningen Bio Aus Dänemark	0	0	391	483	0
- Food from Denmark	0	0	0	483	0
- Producentforeningen De Økologiske Gårdbutikker	0	0	0	450	0
- SØRIS A/S	0	0	0	355	0
- Hans Henrik Thomsen	0	0	174	325	0
- Børnehuset Bakkebo	0	0	0	250	0
- Økologisk Rådgivning	0	0	0	159	0
- Producentsammenslutningen Økologi Nord	0	0	301	112	0
- Kernegaarden Fejø	0	0	35	78	0
- Havredal Praktiske Uddannelser	0	0	167	46	0
- Seerupgaard Udvikling	0	288	181	40	0
- Producentforeningen Organic Denmark	0	0	1.386	0	0
- Syddansk Økologi, Syddansk Kvæg	0	0	519	0	0
- Københavns Universitet	0	371	508	0	0
- Naturmælk amba	0	0	458	0	0
- Thise Mejeri	0	0	385	0	0
- Landsforeningen Praktisk Økologi	0	0	329	0	0
- Producentforeningen De Økologiske Gårdbutikker	0	299	289	0	0
- Smag på Landskabet	0	0	267	0	0
- Danish Food & Trading Company	0	0	260	0	0
- Helge Bülow	0	0	240	0	0
- Ostebørsen	0	0	234	0	0
- Hegnsholt Hønseri	0	0	225	0	0
- Økogårdene Skjern Enge	0	250	203	0	0
- Lejre Grøntsagkonsortium	0	0	197	0	0
- Blakgården	0	0	196	0	0
- Danmarks Tekniske Universitet	0	352	194	0	0
- Comida Fødevarerådgivning	0	275	175	0	0

Fonden for økologisk landbrug - Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår

Beløb i 1000 kr.	Regnskab 2014	Regnskab 2015	Regnskab 2016	Regnskab 2017	Regnskab 2018
- Halkær Kro og Madhus	0	169	126	0	0
- Landboforeningen Gefion, Økologisk rådgivning	631	237	62	0	0
- Landboforening Syd	0	0	61	0	0
- Danske Økologiske Erhvervsfrugtavlere	0	543	0	0	0
- Københavns Fødevarerfællesskab	269	525	0	0	0
- Lejre Kommune	0	335	0	0	0
- Knuthenlund Gods	0	293	0	0	0
- Natur-Oksen	0	290	0	0	0
- Bornholms Landbrug	0	285	0	0	0
- Råd & Dåd	0	273	0	0	0
- Det Længste Strå v/ Birgitte Ravn Olesen	0	210	0	0	0
- Troldegaarden v/ Phillip Dam	0	202	0	0	0
- Mørdrupgård Korn	0	200	0	0	0
- Skærtøft Mølle	0	196	0	0	0
- Krogerup Avlsgaard	0	185	0	0	0
- ØsterGro	300	150	0	0	0
- Dyrenes Beskyttelse	32	100	0	0	0
- Westergaards Planteskole	90	86	0	0	0
- Lille Raneladegaard / Janne Brændbyge	0	51	0	0	0
- Bjarne Krog - Krogagergård	95	20	0	0	0
- Grantoftegaard	270	0	0	0	0
- Det Grønne Hus/Sydhavsøernes Frugtfestival	270	0	0	0	0
- Halkær Ådal Økologisk	268	0	0	0	0
- Økologisk Samsø	249	0	0	0	0
- Bo larsen	228	0	0	0	0
- Hegnsholt Hønseri	225	0	0	0	0
- Smag på Enelave	221	0	0	0	0
- Lille Raneladegaard	217	0	0	0	0
- Kalø Økologisk Landbrugsskole	200	0	0	0	0
- Hedehusene/Høje Taastrup økologiske Fødevarerfællesskab	168	0	0	0	0
- Landbo Thy	164	0	0	0	0
- Producentensammenslutningen Velfærdsdelikatesser ProVeldi	154	0	0	0	0
- Muld aps	150	0	0	0	0
- Miljøpunkt Amager	150	0	0	0	0
- Mannerup Møllegård	147	0	0	0	0
- Smag på Nordsjælland	100	0	0	0	0
- Økologiens Venner/Økologiens Have	70	0	0	0	0
- Katrøj	55	0	0	0	0
- Arbejdsgruppen bag Økologiens Telt	50	0	0	0	0
- BusinessByHeart	47	0	0	0	0
- Odense Fødevarerfællesskab	25	0	0	0	0
I alt	15.546	34.352	50.442	43.174	38.339

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

1. Den ordinære pulje

Note 1. Afgræsning med kalve i økologiske malkekvægsbesætninger uden parasitter

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Formålet er at forbedre trivsel og tilvækst for økologiske kalve på græs ved at undersøge effekten af at anvende metoden holistisk afgræsning til denne dyregruppe. Metoden skal afprøves i økologiske malkekvægsbesætninger, der har udfordringer med kalvenes trivsel og sundhed, når de kommer på græs i foråret.

Projektets aktiviteter:

- Målinger efter afgræsningsperioden år 1: udtagning af græsprøver, vurdering af kløverandel hver måned, udtagning af repræsentative gødningsprøver ved udbinding og indbinding, registrering af kalvenes vægt og sundhedstilstand samt værtens tidsforbrug til pasning af kalve, opsætning og flytning af hegn.
- S sammensætning af græsblandinger til holistisk afgræsning samt afprøvning og præsentation i faktaark.
- Vejning og mål på løbeklare kvier.
- Planlægning og afgræsning år 2 med gentagelse af forsøgene i år 1.
- Studietur til England for en gruppe danske landmænd og konsulenter for at opnå dybere kendskab til principperne og management-aspekter af holistisk afgræsning.
- Afholdelse af temadag for mælkeproducenter og konsulenter med præsentation af resultater

Note 2. Integration af træer i økologisk landbrug (InTRÆgrer)

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Projektets formål er at anviser de økologiske landmænd mulighed for en mere robust økonomi, bedre klimaaftryk og større biodiversitet gennem agerskovbrug. Projektet har screenet agerskovbrug indlands og udenlands med fokus på økonomi, biodiversitet og klima og fremsat otte konkrete bud på agerskovbrug, der er egnede under danske økologiske forhold.

Projektets aktiviteter:

1. Litteraturstudie.

Afsøgning af viden i den videnskabelige litteratur om danske og udenlandske agerskovbrug, som er egnede under danske økologiske forhold. For udvalgte systemer er økonomien på bedriftsniveau ved implementering under danske regler for støtte og tilskud beregnet ligesom effekten på biodiversitet og klima er estimeret. Udfordringer for økonomisk bæredygtighed under danske regler for støtte og tilskud er analyseret og i samarbejde med Landbrugsstyrelsen har projektet lavet en gennemgang af eksisterende tilskudsordninger og identificeret hvilke ordninger, skovlandbrug kan indgå under og under hvilke betingelser dette kan lade sig gøre.

2. Videnindsamling hos danske pionerer og udenlandske praktikere

Der er etableret samarbejde med fire landmænd, som er pionerer inden for agerskovbrug i Danmark samt to engelske og to franske praktikere og yderligere besøgt en fransk praktiker. I alt er der indsamlet viden fra ni cases. I projektet er der taget beslutning om ikke at gennemføre udarbejdelsen af en hypotetisk referencebedrift, men i stedet sammenholde hver enkelt case med det naturlige alternativ på samme bedrift som baggrund for udregninger af klima, natur og økonomi, da det vurderes at sige mere om systemets faktiske resultater.

3. Konkrete forslag til agerskovbrug

På baggrund af den praktiske viden, som er indsamlet i de ni cases, sammenholdt med den teoretiske viden indsamlet i litteraturstudiet, er der opstillet otte konkrete forslag til agerskovbrug, som er egnede under danske forhold med hensyntagen til økonomi, biodiversitet og klima.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

4. Kommunikation og formidling

Projektet er formidlet bredt via flere platforme og kanaler, herunder webside og en presseindsats. Projektets hjemmeside: <https://okologi.dk/landbrug/projekter/klima/integration-af-traeer-i-oekologisk-landbrug>.

Projektet har i november gennemført en workshop om skovlandbrug med 63 deltagere, herunder landmænd, landbrugsskoleelever, universitetsforskere, landbrugsrådgivere, planteskoleindehavere og repræsentanter for Landbrugsstyrelsen. På workshoppen fremlagde bl.a. de fire danske praktikere deres erfaringer med skovlandbrug og en repræsentant for Aarhus Universitet præsenterede resultater fra tidligere projekter med skovlandbrug.

Der er udarbejdet et inspirationskatalog med projektets erfaringer og anbefalinger samt artikler om de fire danske og fire udenlandske praktikere, som projektet har samarbejdet med. Inspirationskataloget kan læses online her; <https://issuu.com/okologidk/docs/skovlandbrug>

Projektet er omtalt i flere nyhedsbreve, reportager i avisen Økologisk Landbrug og i eksterne medier og har mødt stor interesse og opbakning, hvilket en lang venteliste til workshoppen i november også vidnede om.

Note 3. Carbon-Farm - Bæredygtige dyrkningssystemer i landbrug

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Formålet med projektet er at udvikle, undersøge, implementere og udbrede bæredygtige dyrkningssystemer i Danmark. Dyrkningssystemerne skal bevare og opbygge jordens frugtbarhed i både konventionelt og økologisk landbrug. Det økologiske landbrug udvikler sig hen imod mere bæredygtige og klimavenlige dyrkningsmetoder.

Projektets aktiviteter:

Projektet er delt op i følgende arbejdsplaner med den ansvarlige part nævnt i parentes. Det er kun arbejdsplan 1.1 og 3 der finansieres af fonden medfinansierer.

AP 1: Bæredygtige dyrkningssystemer. AP 1 er opdelt i 4 under-arbejdsplaner:

AP 1.1 Udvikling og afprøvning af bæredygtige dyrkningssystemer (ØL)

AP 1.2 Agronomiske og miljømæssige effekter (AU Agro-Økologi)

AP 1.3 Dyrkningssystemernes effekter på biodiversitet (AU-BioScience)

AP 1.4 Kvantificering af effekten af dyrkningssystemer til opbygning af jordens kulstofpulje (KU-Institut for Plante- og Miljøvidenskab)

AP 2: Udvikling af maskintekniske løsninger (FRDK)

AP 3: Projektleddelse, formidling og implementering (ØL)

AP1.1 Udvikling og afprøvning af bæredygtige dyrkningssystemer. Økologisk Landsforening.

CarbonFarm dyrkningssystemerne udvikles og afprøves i store forsøgsplots i markerne hos de fire landmænd, som deltager i projektet, to økologiske og to konventionelle. Efter en grundig forsøgsplanlægning er forsøgene godt i gang. Dyrkningssystemerne udvikles gennem i alt tre vækstsæsoner. Der indgår fire forsøgsbehandlinger i forsøgene, som afprøves på alle fire bedrifter. Det er pløjning som reference i forsøgsled 1 og reduceret jordbearbejdning og Conservation Agriculture i forskellige grader i de øvrige forsøgsled. I forsøgene er der monitoreret sygdomme, ukrudt og skadedyr. Forsøgene danner det vigtige grundlag for undersøgelser af effekter af dyrkningssystemerne, som udføres af Københavns Universitet og Aarhus Universitet i arbejdsplan 1.2-1.4. Endvidere bruges forsøgene som grundlag for deling og implementering af den opnåede viden gennem bl.a. markdemonstrationsdage hos de deltagende bedrifter og i erfagruppe-arrangementer, se også AP 3.

AP 3. Arbejdsplanleder: Økologisk Landsforening.

Der har været stor interesse for projektet. Der er bl.a. holdt indlæg om projektet ved forskellige arrangementer, se projekthjemmesiden. Den engelske landmand og rådgiver Stephen Briggs var i Danmark i regi af projektet i uge 22, 2018. Stephen Briggs var med rundt til de fire bedrifter i projektet, hvor der var sparring med

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

landmændene omkring Conservation Agriculture på bedrifterne og i forsøgene. Derudover holdt han foredrag for landmænd, der var ca. 30 landmænd der deltog. Endvidere blev der i forbindelse med hans besøg afholdt en temadag for rådgivere, hvor Stephen Briggs var en central del, men projektet i øvrigt også var meget på dagsordenen. Der var stor opbakning til arrangementet blandt rådgiverne, ca. 40 deltagere. Derudover er forsøgene fremvist til forskellige arrangementer, herunder erfa-gruppe arrangementer. Der skal udarbejdes en værktøjskasse, og dette arbejde er startet op. I projektgruppen er der holdt koordinerende projektmøder for at sikre fremdrift og koordination i projektet.

Note 4. Nedsat metan fra malkekøer fodret med økologisk dyrket oregano (MET-ANO)

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Det er projektets formål at medvirke til reduktion af metan, hvorfor viden om foderrationernes påvirkning på metanudskillelse er af stor værdi for mælkeproducenterne. De økologiske mælkeproducenter står over for en reel udfordring mht. at reducere mængden af klimagasser, og derfor er de beskrevne forsøg og formidling af projektets samlede resultater fortsat særdeles relevante.

Projektets aktiviteter:

Som en del af GUDP-projektets AP2 og AP3 forsøgsaktiviteter på kvægbrug skulle Økologisk Landsforening i 2017 undersøge den praktiske udskillelse af metan blandt andet ved modelberegning sammenholdt med snif-metode for at kunne beskrive den forventede udskillelse af metan. Metoden skulle valideres før den skulle anvendes i fodringsforsøgene med oregano. I 2017 blev metode og undersøgelser planlagt. Relevante foderrationer til undersøgelsen er delvist udpeget, og de nødvendige krav til besætningerne er formuleret. I 2018 blev sniffer-metoden formidlet i forbindelse med Øko-dag på en af værtsbedrifterne.

De praktiske forsøg og beregninger er gennemført i 4 økologiske besætninger med forskellige foderrationer. Aarhus Universitet har bidraget med viden om sniffer-udstyr. Resultaterne af modelberegninger og praktiske målinger på køernes udåndingsluft er sammenholdt med henblik på at dokumentere metodens egnethed til at forudsige metanudskillelse fra forskellige foderrationer. Der er udarbejdet et faktaark om metodens anvendelighed og om metanudskillelse fra forskellige foderrationer med fokus på forskelle i foderration før og efter udbinding.

Resultaterne er formidlet til kvægbrugerne ved afholdelse af en klimaskole for landmænd med fokus på deres bedrifts klimabelastning.

Note 5. Flere sunde og bitre grønsager til foodservice sektoren og forbrugeren (Bitter-Sund)

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Projektets overordnede formål er at forbedre økologisk omlægning og folkesundhed via et diversificeret sortiment af nye sorter af kål og rodfrugter, med signifikant sundhedseffekt

- Screening og dyrkning af sorter fra bl.a. nordisk genbank med højt indhold af stærke og bitre stoffer.
- Test af grøntsagernes brugs- og smagsmæssige egenskaber i offentlige køkkener og hos forbrugere.
- Kvalificering og formidling af viden til landmænd, køkkener og forbrugere om projekt og effekter.

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke 1: Effektiv dyrkning af flere sunde og bitre kål og rodfrugter samt øget indtjening.

- 1) Screening for de mest sunde og bitre sorter. Udvalgte sorter fra nordisk genbank, Nordgen og moderne sorter dyrkes hos Aarslev ved en standardiseret dyrkningsmetode. Ved høst vurderes angreb af sygdomme og skadedyr, dyrkningspotentiale og udseende. Efter høst undersøges sorterne for indholdsstoffer og smagsdiversitet med henblik på udvælgelse af egnede sorter.
- 2) Test af variation i sunde indholdsstoffer og bitterhed på tre jordtyper - Jb1-2 (Månsson), Jb7 (Aarstiderne).
- 3) Dyrkning til test til AP2 hos avlerne primært.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Arbejdspakke 2: Udvikling og afprøvning af sunde og bitre grønsagskoncepter til foodservice-sektoren og forbrugeren.

- 1) Vurdering af sorternes håndteringsegnethed i offentligt køkken og udvikling af opskrifter - brugertest med spørgeskemaundersøgelse.
- 2) Vurdering af sorternes egnethed til storkunder og private forbrugere - håndtering, tilberedning (opskrifter) og for private forbrugere - gennem Aarstidernes kasse-koncept - tæt dialog via spørgeskemaer om grønsagernes spiseegenskaber.

Arbejdspakke 3: Ændring af kostvaner mod øget forbrug af sunde og bitre kål og rodfrugter og de sundhedsøkonomiske og klimamæssige konsekvenser.

De sundhedsøkonomiske effekter af kostomlægningen beregnes - og i mindre grad undersøges også de klimatiske og miljømæssige konsekvenser af ændret kost. Resultatet er værdifuld viden om konsekvenser ved kostomlægning til flere grønsager med sundhedsmæssig effekt.

Arbejdspakke 4: Formidling og projektledelse

1. Projektmøder, styring- og koordinering, projektændringer mv.
2. Statusrapporter, regnskab og bogholderi mv.
3. Formidling via hjemmeside og andet udarbejdet materiale

De fire arbejdspakker er et GUDP-projekt på i alt 5.6 mio. I GUDP-projektet deltager 1) Økologisk Landsforening, 2) FOOD-Aarhus Universitet, 3) Aarstiderne, 4) Regionshospital Randers, 5) Månsson og 6) Københavns Universitet.

Fonden for Økologisk Landbrug medfinansierer Økologisk Landsforenings projektledelse og -administration samt formidlingsopgaver.

Note 6. Økoprotein – bælgplanter til konsum

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Projektet blev ikke gennemført.

Note 7. Udvikling af mobile staldsystemer - med fokus på svin og fjerkræ

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål:

Projektets formål er at bidrage til et bedre samspil mellem planter, miljø og dyrevelfærd, som kan opnås via mobile husdyrproduktioner i marken. Samtidig giver driftsformen den transparens, som efterspørges af forbrugerne. Projektet vil udvikle og formidle faglig viden om mobile staldsystemer til svin, æglæggere, slagtekyllinger og i mindre omfang kvæg i et bredt samarbejde mellem landmænd og faglige aktører. Der er stor efterspørgsel på viden om emnet, både fra mindre landbrug og efterhånden også fra større, veletablerede landbrug.

Projektets aktiviteter:

I 2018 var fokus på fjerkræ og svin, men der har også været undersøgt mobile løsninger til kvæg. Projektets aktiviteter har i 2018 omfattet følgende faglige indsatser:

1. Overblik over behov for teknisk udstyr - fordele og ulemper ved eksisterende mobile stalde og indspil til udvikling af nye. Herunder bl.a. systematisering af viden om:

- Fysisk indretning af stalde (faciliteter, overvågning, æstetik mv.)
- Håndtering af stalden (trækkraft, udstyr til flytning)
- Indretning og brug af udeområder
- Produktionsøkonomi

2. Integration i marken - sædskifter og afgrødevalg:

- Beplantninger omkring mobile systemer (korridorer/afskærmning mv)
- Foderafgrøder gennem året

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

- Næringsstofoptimering
- Gødningshåndtering hele året

3. Lovgivninger og byggeblade - hvordan passer eksisterende lovgivninger til produktionsformerne
- Staldpligt/indretning af udearealer, ved eksempelvis fugleinfluenza, herunder udvikling af strategier for at undgå dårlig velfærd i perioder med staldpligt
 - Afstandskrav til naboer, veje og bygninger
 - Pladskrav, hytte eller stald
 - Flytninger og transport i mark og på vej
 - Kvaliteter og regler vedrørende små produktioner (analyser og kontrol)

4. Produktionskoncepter vedr. fjerkræ og svin - herunder viden om driftsformens effekt på råvaren og tilhørende afsætningsmuligheder
- Produktionsoptimering (logbog, driftsresultater)
 - Kvalitetserfaringer

Note 8. Kløveræg - egenproduktion af kløverfodermidler til økologisk ægproduktion

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål:

Projektets formål er at sikre stærkere sædskifter og højere egenproduktion af økologiske fodermidler med kløver hos økologiske ægproducenter. Det gøres ved at øge vidensgrundlaget for at fodre med kløverfoder fra egne marker med henblik på at erstatte nogle af de indkøbte fodermidler med proteinrigt, kvælstoffikserende egenproduceret kløver.

Projektets aktiviteter:

Der er udført dyrkningsafprøvning med registreringer af data om egenproduktionen af kløverafrøder/protein-afrøder. Der er udført udfodringsafprøvninger hos tre økologiske ægproducenter, samt afprøvningerne vedr. management og udfordringer. Derudover er der udarbejdet eksempler på markplaner og faktaark med projektets resultater.

Note 9. Topkvalitet i økologiske spisekartofler

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål:

Projektets formål er at skabe forudsætningerne for en stabil økologisk kartoffelproduktion i harmoni med afsætningen, som et solidt grundlag for økologisk kartoffelproduktion i Danmark.

Projektets aktiviteter:

AP 1, øget dyrkningssikkerhed:

- Identifikation af nøgleparametre i dyrkning af spisekartofler med fokus på de udfordringer, der specielt er for økologisk kartoffelavl på grundlag af litteraturstudie og input fra landskonsulent og planteavlskonsulenter med speciale i kartoffelavl
- Interviewundersøgelse med indsamling af viden og erfaringer om nøgleparametre fra avlere til at identificere 'best practice', herunder identifikation og udvælgelse af 10 avlere til deltagelse i interview undersøgelse
- Åbent arrangement på Gram Slot, hvor udfordringer og løsninger med afsæt i undersøgelse og ekspertudsagn herom blev fremlagt og drøftet mellem avlere, konsulenter og repræsentanter fra aftagere.
- Ud fra best practice udarbejdelse af ny dyrkningsvejledning
- Formidling af resultater på okologi.dk og i erfagruppen for økologiske kartoffelproducenter

AP 2: Sammenhæng mellem produktion og marked

- Markedsanalyse med fokus på reel efterspørgsel og barrierer der styrker eller begrænser afsætning og viden i enkelte led i kæden fra landmand til aftager/forbruger.
- Analysen er anvendt til at vurdere potentialet for vækst og for øget produktion og afsætning fremadrettet.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Ligeledes anvendes den som baggrund for drøftelser og udarbejdning af anbefalinger i AP 4.

AP 3: Øget samarbejde mellem avlere, rådgivere og pakkerier

- Opstart af erfagruppe for kartoffelavlere med en række møder og formidling af projektets resultater. Erfagruppen har desuden bidraget væsentligt til nyttiggørelse af den viden, der er skabt i projektet. Ligeledes er viden fra Erfagruppen formidlet til ekspertpanel via to avlere der er indgået i begge grupper.

AP 4: Kend din kartoffel

- Ekspertpanel sammensat med fagfolk fra alle led i kæden fra avler til køkkener. På grundlag af analyse og faglige indspil fra øvrige projektdeltagere er barrierer og udfordringer ift. kartoffelproduktion og - afsætning identificeret med henblik på at vurdere og formidle løsninger, der kan lette og forbedre branchens viden om og afsætning af økologiske spisekartofler.

Note 10. Næringsstoffsforsyning til højere udbytter (NuthY)

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål:

Projektets formål er at fremme højere udbytter og større bæredygtighed i økologisk planteproduktion. Det opnås ved sammen med økologi-konsulenter og økologiske landmænd, at udvikle rådgivningsprocesser, der er mere helhedsorienterede og langsigtet optimerende i forhold til sædskifte, næringsstoffsforsyning og miljø.

Projektets aktiviteter:

Projektet er en del af et større projekt (Nutrients for Higher organic crop Yields - NuthY), som er søgt sammen med en række partnere i puljen Organic RDD3 (ICROFS/GUDP og bevilget ultimo 2016).

Nedenfor beskrives aktiviteterne i arbejdsplanen 5, som er den arbejdsplan, Økologisk Landsforening (ØL) får medfinansiering til fra Fonden for Økologisk Landbrug.

Arbejdsplan 5:

Implementering af en ny og strategisk optimeringsproces for planteproduktionen i den daglige rådgivning af økologiske planteavlere.

Der er udvalgt ti rådgivere som deltager i projektet. Hver rådgiver har udvalgt en landmand/bedrift, som han/hun arbejder med i projektet med henblik på langsigtet, strategisk rådgivning. Der er afholdt en workshop for alle rådgivere, hvor de præsenterede deres landmænd/bedrifter. På denne workshop blev arbejdet med rådgivningsværktøjet 'Billedværktøjet' også igangsat. Herefter er der gennemført rådgivningsskoler efter staldskole-princippet kombineret med Billedværktøjet i to runder i de respektive grupper. Endelig er der fulgt op med en workshop for både landmænd, rådgivere og forskere i projektet, hvor viden på tværs af alle arbejdsplaner i projektet kom i spil. Der er udarbejdet en rapport på baggrund af arbejdet med Billedværktøjet.

Note 11. Dyrkningssikkerhed og strategi i økologisk vinterraps

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / Det danske landdistriktsprogram / Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål:

Projektets formål er at fremme den økologiske produktion af vinterraps og samtidig imødekomme den store efterspørgsel på danskproduceret økologisk foderprotein. I projektet inddrages hele den økologiske cirkel; planter til foder, foder til husdyr og husdyrenes gødning tilbage til planterne. Projektet bidrager samtidig til at nedsætte klimabelastningen fra økologisk landbrug samt øge rentabiliteten af økologisk planteproduktion.

Projektets aktiviteter:

Grundstenen i at opfylde projektets formål er at øge dyrkningssikkerheden i økologisk vinterraps. Projektet er gennemført over to kalenderår, da vinterrapsens dyrkningssæson er august til august.

AP 1. Succes med strategi i vinterraps:

I projektet blev der samlet yderligere viden om og erfaringer med økologisk dyrkning af vinterraps fra ind- og

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

udland, herunder resultater fra tidligere markforsøg, praktiske erfaringer hos økologiske planteavlere samt litteraturstudie om emnet. Relevante resultater fra det igangværende projekt 'Stabile udbytter i økologisk vinterraps' indgik i vidensindsamlingen og er indarbejdet i nærværende projekt, herunder erfaringer fra de økologiske rapsavlere, der deltog i projektet, samt metoder og strategier til forebyggelse af rapsjordloppeangreb.

Den indsamlede viden er samlet i 5 artikler og dannede endvidere grundlag for de strategier, der blev udvalgt i AP2.

AP 2. Strategiafprøvning i dynamiske demonstrationer:

På grundlag af vidensindsamlingen i AP 1 optimeredes og fastlagdes et antal potentielt succesfulde strategier, 'Best Practice' for rapsdyrkning under forskellige forhold. Disse strategier blev efterfølgende afprøvet i 3 demonstrationer hos planteavlere, som dyrkede økologisk vinterraps. For eksempel blev følgende strategier inddraget i de dynamiske demonstrationer:

- Forskellige etableringstidspunkter og jordtemperatures betydning for rapsens udvikling
- Samdyrkning med andre sorter eller arter
- Betydningen af jordtype og udsædsmængde
- Gødskningsstrategier
- Forskellige etableringsmetoder og rækkeafstande

I demonstrationerne blev der løbende valgt den strategi der, under de givne forhold, gav det højeste høstudbytte og den bedste kvalitet. Strategier blev tilpasset i projektføreløbet, så der blev opnået bedre dyrkningssikkerhed og bedre bundlinje. Således sikredes det, at der blev taget højde for de på ethvert tidspunkt givne forhold i såvel markedet som klimaet den pågældende vækstsæson. Den opnåede viden blev samlet i to fakta-ark, som fremover kan bruges i den fremadrettede rådgivning af økologiske landmænd.

Demonstrationerne var stærkt påvirket vækstsæsonerne, som i efteråret 2017 bød på store mængder nedbør og dermed udsættelse af det optimale såtidspunkt. Samtidig var vinteren hård og dyrkningsarealet var voldsomt angrebet af snegle. Det resulterede i, at 4 ud af de 5 anlagte demonstrationsmarker udvintrede og dermed ikke kunne bruges til demonstrationsformål. Derfor blev der anlagt 2 ekstra demonstrationsarealer i efteråret 2018. Det gav mulighed for gode demonstrationer på særdeles gode arealer.

AP 3. Beslutningsværktøj

Projektet har udviklet et beslutningsværktøj, som fremover kan hjælpe landmanden med risikovurdering, inden rapsmarken etableres, og med at træffe beslutning om en eventuel ompløjning i den etablerede mark om foråret. Endvidere har projektet udarbejdet en video som visuel støtte til beslutningsværktøjet.

Beslutningsværktøjet giver landmanden mulighed for at indtaste bl.a. jordtype og aktuel afsætningspris for økologisk vinterraps og modregne udgifter til eventuel ompløjning, gødskning, såning og udsæd (standardtal), såfremt det er relevant at overveje ompløjning og etablering af ny afgrøde. Med værktøjet kan landmanden beregne, dels hvad overskuddet vil være ved at dyrke en rapsmark, som lykkes, dels hvad det vil koste, hvis det bliver nødvendigt at pløje om, f.eks. pga. undergødskning, rapsjordloppeangreb, ukrudt eller dårlig overvintring. En rapsmark, der ompløjes, kan have høj værdi som grøn-gødning, som efterafgrøde og som afgrøde til sanering af marken til næste afgrøde. Denne værdi indgår også i beslutningsværktøjet.

AP 4. Mere gødning i systemet

Gødning er ofte en begrænsende faktor for at opnå succes med økologisk vinterrapsdyrkning. Der er brug for at have tilstrækkelige mængder gødning til rådighed, så der kan produceres en stærk plantebestand, der har god modstandskraft mod ukrudt, svampe og skadedyr. Plantebrug har behov for mere økologisk gødning, og kvægbrug efterspørger økologisk rapskage til foder som erstatning for soja. Der skabes synergi mellem planteavlere og mælkeproducenter ved at skabe efterspørgsel på rapskager. Dette er sket ved bl.a. at formidle viden om rapskagers fordele i forhold til soja. Projektet har arbejdet på at udvikle en prototype på en platform for byttehandler mellem plantebrug og kvægbrug, udformet som vejledning i optimalt samarbejde herom.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 12. Kompost - en central del af indfasning af alternativer til konventionel husdyrgødning

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / Det danske landdistriktsprogram / Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål:

Projektet har til formål at bistå økologiske landmænd, herunder også de store økologiske planteavlere, med at finde praksisnære og økonomisk ansvarlige metoder til at fremskaffe økologiske næringsstoffer og samtidig forbedre jordens frugtbarhed ved at producere og anvende kompost.

Projektets aktiviteter:

Projektet bestod overordnet af to dele. En del, hvor der er afprøvet forskellige komposteringsmetoder, og en del, hvor der er afprøvet tilsætning af pilekompost og fladekompostering i markforsøg.

I år 1 (2017) er to forsøg med pilekompost og fladekompostering etableret. Disse forsøg er videreført i projektets 2. år (2018). Der er foretaget målinger af forskellige plantevækstparametre og udbytte for at undersøge, om der er forskelle at finde med og uden kompost, samt for de forskellige komposteringsmetoder. Aktiviteterne er udført i tæt samarbejde med specialister på området.

Der er afprøvet en række komposteringsmetoder med mikrobiel carbonisering: 1) kompostbunke fra april 2017, pileflis; 2) kompostbunke fra marts 2018, pileflis; 3) Pileflis og gammel pilekompost, bunke fra marts 2018; 4) Pileflis og kvæggylle, bunke fra marts 2018; 5) Pileflis, hestemøg og kvæggylle, bunke fra marts 2018; 6) Frisk pileflis med blade, september 2018; 7) Lagret pileflis blandet med nyhøstet græs, september 2018. Bunkerne ligger ved Ny Vraa Bioenergi.

Bunke 1) er anvendt i markforsøgene. De øvrige bunker er der taget prøver af, og disse er sendt til analyse. Dels almindelige næringsstof-analyser, og dels analyser for indhold af huminstoffer vha. spektrofotometri på Københavns Universitet samt chroma-analyse, som er en billeddannede metode til kvalitativ bedømmelse, ved et hollandsk laboratorium.

Yderligere vedr. analyse af kompost. For at sætte fokus på værdien af kompost som jordforbedringsmiddel og potentialet for tilførsel af kompost for at øge jordens frugtbarhed, samt for at finde en praktisk egnet metode til at kvalitets-analyser kompost med henblik på opbygning af kulstofpuljen i jorden, undersøges bl.a. kulstofopbygningen gennem de humindannende processer. Dette er gjort ved hjælp af infrarød spektroskopi på forskellige komposttyper, samt ved chromatest. Der er indsamlet kompostprøver både ved landmænd og ved kommunale genbrugspladser. Derudover indgår også prøver af de kompostbunker, som er opbygget i projektet.

Der er udarbejdet en række artikler, anbefalinger, vejledninger og videosekvenser, som formidler viden fra projektet. En del af denne formidling er også et rådgivningsværktøj.

Note 13. Økodag 2018

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål:

Formålet er at øge forbrugernes kendskab til de værdier, der ligger til grund for den økologiske mælkeproduktion for derigennem at øge salget af økologisk mælk og mejeriprodukter. Dette gøres ved at invitere forbrugerne ud på økologiske gårde, hvor gæsterne kan være med til at lukke de økologiske køer ud på det friske forårsgræs for første gang i foråret efter køerne har været i stalden hele vinteren.

Projektets aktiviteter:

73 økologiske værtsgårde havde valgt at invitere danskerne indenfor på gårdene til Økodag 2018. 232.000 danskere tog imod det tilbud og besøgte en gård til Økodag.

Det lykkedes at få 11 helt nye værter med til Økodag, hvoraf flere af dem var nyomlagte. For at hjælpe dem bedst muligt fik de besøg af Økologisk Landsforening for en drøftelse af rammen om Økodag, inspiration

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

samt sparring omkring hvordan de bedst muligt fik planlagt Økodag. De fik tilsendt en særlig velkomstpakke med materialer fx diverse bannere, velkomstræskilte med hygiejneregler, et Ø-flag, store formidlingsplakater og diverse andre budskabsskilte samt skilte til at navigere gæsterne rundt på gården. Derudover et hæfte om sikkerhed på gården, et idékatalog med forslag til aktiviteter samt en guide til hvordan værterne forbereder sig til mødet med pressen.

Der blev lavet et grafisk univers, der blev brugt i markedsføringen. Layoutet blev brugt på mælkekartonannoncer fra både Arla, Thise, Naturmælk og for første gang også Øllingegaard. Derudover blev universet anvendt i tilbudsaviser og i markedsføringsplakater, som alle værter fik tilsendt til ophæng i lokalområdet. Der blev foretaget forbedringer på den eksisterende hjemmeside. Forbedringerne var såvel funktionelle, visuelle samt tekniske. Hjemmesiden fungerede som hjertet i markedsføringen, idet gæsterne kunne finde de åbne gårde i nærområdet på et danmarkskort og læse en individuel gårdbeskrivelse, der var skrevet så gården fremstår på en indbydende måde. Der er arbejdet særligt med optimering af en elektronisk toolbox som især detailhandlen gjorde brug af for at finde relevant markedsføringsmateriale til salgsaviserne og til deres sociale medier. Dette resulterede i minimum 7 omtaler (Kvickly, Superbrugsen, Føtex, Fakta, Lidl i 2 uger, Ånglamark via Facebook med flere opslag). Der blev indrykket annoncer i lokale ugeaviser, hvor de respektive lokale gårde blev nævnt samt annoncer på Facebooksiden I love Øko med 79.000 følgere.

Med det formål at forlænge oplevelsen fik gårdene mulighed for at få tilsendt pixibøger til udlevering blandt gæsterne. Pixibogen havde titlen 'Tag med på mælkevejen' og formidlede mælkens vej fra ko til køledisk. For at skabe en rød tråd til pixibøgerne fik alle gårde ligeledes mulighed for at få tilsendt en stor plakat der formidlede mælkens vej fra ko til køledisk. Såvel pixibøger som de store info-plakater er populære hos både værter og forbrugere. Alle værter fik mulighed for at få tilsendt hæftet 'Forstå økologi' til uddeling blandt gæsterne. Hæftet formidler, i både tekst og billeder, de økologiske værdier. Derudover kunne værterne få tilsendt forskellige træskilte, der havde til formål at vejlede gæsterne i, hvordan de skal opholde sig på gården; fx skilte med budskabet om at der kan være strøm i hegnet, skilte der formidler, at køerne er store dyr, og at de voksne skal holde øje med børnene. Derudover budskabsskilte, tatoveringer, forskellige bannere, hånddesinfektion, vejledning i håndtering af veganere og opskriftshæfte med øko-budskaber (sidstnævnte dog ikke finansieret af fonden, men har været med i distributionen til gårdene).

For at koble Økodag endnu tættere sammen med mejeriprodukter og for også at give de forbrugere der ikke selv har bil muligheden for at komme til Økodag, blev der lavet et busopsamlingsted i Aarhus, hvor passagerne på forhånd havde sikret sig en billet. Arrangementet startede med en let brunch, der havde til formål at øge deltageres bevidsthed om kvaliteten og smagen af den økologiske mad, vi spiser - særligt i forhold til økologiske mejeriprodukter. Deltagerne blev kørt i bus til en gård, der afholdte Økodag og retur om eftermiddagen. Arrangementet var populært hos de deltagende, og det var mejerierne, der havde sponsoreret mejeriprodukter til indsatsen.

Der blev afholdt en åbningsevent på en udvalgt gård. For at tiltrække pressen var komiker Anders Lund Madsen inviteret, og han havde til opgave at kommentere køernes forårsdans, når de dansede ud under åben himmel. Projektet ønskede ikke blot at give de fremmødte på gården den oplevelse, men også at give oplevelsen til de forbrugere, der ikke fysisk var på gården. Oplevelsen blev derfor live-streamet og kunne følges via Facebook. Resultatet af live-streamingen levede ikke op til forventningerne, og projektet ønsker derfor ikke fremover at benytte den teknik.

Der er udført et omfattende pressearbejde, såvel før som under Økodag. Det resulterede i 180 omtaler (2017=134 omtaler) herunder i TV-Avisen, TV2 Nyhederne kl. 18.00 og 19.00, TV2 East, TV2 Syd, TV2 Midt Vest, TV2 Østjylland, TV2 sporten samt adskillige indslag i radioen. For at øge synligheden af Økodag blev der lavet indsatser på de sociale medier - primært Facebook. Der blev lavet 21 opslag på Facebook - herunder en teaserfilm op til Økodag og en 'tak for i år'- film efter Økodag. Som noget nyt blev der desuden lavet en film med flere interviews med en Økodagsvært i løbet af året for derigennem at give forbrugerne indsigt i, hvad øko-køerne laver, når de ikke lige går på marken. Også på Instagram var der aktivitet under hashtagget #Økodag2018. Projektet muliggjorde, at der på fem udvalgte gårde var særlige økologiformidlere.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Der er foretaget en evaluering med mejerierne, en værtsevaluering samt en gæsteevaluering. Sidstnævnte blev udført af Epinion.

Projektets leverancer:

- Forbedret/øget forbrugerkontakt
- Gennemførelse af informationskampagne (fx formidling omkring ernæringsfordele eller udbredelse af viden omkring fødevarekvalitet og -sikkerhed)
- Opbygning af forbedret platform for afsætningsfremme (fx smartere teknologi, jord til bord projekter, matching mellem markedsaktører)

Uddybning leverancer

232.000 danskere valgte i 2018 at besøge en af de i alt 73 økologiske landmænd, der inviterede indenfor på gårdene, da de økologiske køer for første gang efter vinteren blev lukket ud under åben himmel. Det vil sige, at 232.000 forbrugere ved selvsyn så, hvilken forskel økologien gør for køerne. Derved er forbrugerne blevet eksponeret for den økologiske produktionsmetode på gårde med malkekøer. Resultatet er, at gæsterne har øget deres viden om økologi, hvilket er forudsætningen for, at de enten begynder at købe økologiske produkter, eller at de indkøber endnu flere økologiske produkter.

Analysevirksomheden Epinion har foretaget en undersøgelse blandt gæsterne til Økodag og heraf fremgår det, at 80% har angivet, at de enten har fået øget deres interesse for at købe økologiske fødevarer eller at de i forvejen køber meget økologi. De gæster der i forvejen indkøber en del økologiske produkter udgør 30%. 63% af gæsterne har svaret, at Økodag har ændret deres opfattelse af økologiens positive betydning i forhold til dyrevelfærd. Målet var 80%. 65% af gæsterne har svaret, at Økodag har ændret deres opfattelse af økologiens positive betydning i forhold til naturen. Målet var 80%.

De mange besøgende på Økodag er en udfordring ift. Formidlingen om økologi på trods af, at der udsendes informationstavler, infoplakater og budskabsskilte til værterne. Derfor bliver det svært at nå ud til den enkelte gæst. Hvis projektet skal lykkes bedre med formidlingsopgaven, vil det kræve, at projektet kan levere endnu mere materiale, som skaber endnu større synlighed ude på gårdene, samtidig med, at fysiske formidlere vil kunne gøre en større forskel. Dette er en omkostningstung post.

Note 14. Kortlægning af smittepres i økologisk svineproduktion

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Projektets formål er at fremme sundheden i økologisk svineproduktion ved at udvikle en strategi for brugen af sundhedsfremmende bakterie-/gærkulturer (probiotika).

Projektets aktiviteter:

1. Projektgruppe er etableret
2. Kick-off møde er afholdt
3. Indsamling og analyse af gødningsprøver er sket. 8 analyser fra 5 besætninger
4. Der er interviewet om logbøger
5. Projektet er præsenteret for dyrlæge-erfagruppen og emnet er diskuteret
6. Analyseresultater er drøftet af projektgruppens dyrlæge, laboratoriedyrlæge samt projektlederen
7. Set-up for test af et koncept baseret på et naturprodukt (vegetabilsk udtræk) og probiotika er udviklet - justeringer kan stadig blive nødvendige.
8. Der er indgået aftale med én bedrift om test, der iværksættes i 2019.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 15. Rødkløver - en sikker kvælstofgødning

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Projektets formål er, at efterafgrøder af rødkløver vil indgå som en naturlig del af gødningsplanen hos de økologiske planteavlere. Kløver-kvælstof er billigt kvælstof, der giver et værdifuldt supplement til de fosfor- og/eller kaliumholdige restprodukter, som for eksempel komposteret husholdningsaffald og have-parkaffald.

Projektets aktiviteter:

I eftervirkningsåret 2018 er der udført tre markforsøg - i Nordjylland, Sønderjylland og på Djursland. I foråret blev rødkløverudlægget nedpløjet, og der blev sået vårsæd i alle parceller. Udbytteeffekten af nedpløjet rødkløver efterafgrøde blev sammenlignet med udbytteeffekterne i vårsæd af fire forskellige doseringer af svinegylle, hhv. 0, 40, 80 og 120 kg ammonium-N pr. ha. Desuden var der i eftervirkningsåret 2018 medtaget et ugodet led, der blev stubharvet i efteråret 2017.

Resultater fra forsøgsserien er løbende kommunikeret ud via forskellige platforme, heriblandt markvandring, videoer, diverse oplæg og artikler.

Note 16. Høj mælkeydelse hos øko-køer på nærproduceret foder

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Formålet med projektet er at demonstrere muligheder for en høj andel lokalt dyrket foder til højtydende økologiske malkekøer og at afdække bedriftsmæssige begrænsninger.

Projektets aktiviteter:

Projektet har gennemført følgende aktiviteter:

- * Indsamlet data vedr. foderforsyning fra seks højtydende økologiske besætninger
- * Opstillet handlingsplaner for en øget andel nærproduceret foder på seks besætninger
- * Opgørelse af udbytter og beregning af fremstillingspriser for foder og mælk på de medvirkende besætninger
- * Opstilling af katalog over muligheder for højere andel nærproduceret protein og foder på malkekvægbedrifter
- * Formidling i fagblade og på kongresser.

Note 17. Bælplanter - i pagt med de underjordiske

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Formålet er, at bælplanter kan dyrkes forsvarligt i den økologiske produktion samtidig med, at ønsket om hyppigere dyrkning af bælplanter tilgodeses. Dette opnås gennem øget kendskab til bælplanternes patogener, så misvækst i afgrøderne undgås og bælplanternes opbyggende egenskaber i det økologiske sædskifte kan udnyttes optimalt.

Projektets aktiviteter:

Projektet er forlænget til 2019 på grund af vækstsæsonens sjældne karakter med tørke.

For et mindre etårigt projekt som dette er det afgørende at have en effektivt sammenhængende forløb. Da det viste sig, at 2018 blev en atypisk vækstsæson, som ikke ville give et retvisende billede af forekomsten af jordbårne sygdomme i indsamlede prøver, blev det besluttet at udskyde projektet til 2019.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 18. Solsikker- dyrkning under danske forhold

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Formålet er at indføre solsikke som en alternativ olieplante, ved siden af vinterraps, til økologisk dyrkning på egnede lokaliteter i Danmark.

Projektets aktiviteter:

Der er i projektet gennemført en research på solsikkesorter gennem kontakt til firmaer og forældre i Danmark og udlandet. Der er fundet fire sorter, alle fra Frankrig, som kunne være egnede til dyrkning i Danmark. De fire sorter er alle afprøvet i tre landsforsøg i henholdsvis Sønderjylland, på Lolland og Bornholm. Der er afholdt markvandring i det sønderjyske forsøg den 20. juni.

Der er afskallet og presset kerner fra fire sorter i ét forsøg til vurdering af olien, som er udført i samarbejde med Westrup og Nyborggaard. Der er lavet en opgørelse over forsøgene i Oversigten over Landsforsøg 2018. Resultaterne er desuden formidlet på Plantekongressen 2018, samt i adskillige artikler og tv-indslag/videoer.

Note 20. SuperGrassPork

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Formålet med projektet er at udvikle et nyt økologisk proteinfoder fra kløvergræs-protein til svinefodring og derved sikre en produktion af økologisk kød, der er fremstillet af 100 % dansk og økologisk foder, og samtidig sikre en stærk bæredygtighed ved at reducere kvælstofoverskud og forbedre planteproduktionen på økologiske svinebedrifter. Det vil kunne sikre proteinforsyning til den voksende produktion af økologiske dyr, og dansk produceret øko-protein vil kunne styrke afsætningen af økologisk kød og kan give dansk økologisk produktion et forspring på eksportmarkederne.

Projektets aktiviteter:

Projektet udvikler bioraffineringsteknikken til fremstilling af protein fra græs, tester græsproteinets foderværdi til grise og afklarer den økonomiske og miljømæssige bæredygtighed af græsproteinfremstilling.

Arbejdspakke 1 - Teknisk udvikling af raffinerings teknik

Prøverne fra tidsforsøg mellem høst og presning er blevet analyseret med henblik på kvalitet og proteinudbytte efter forskellige liggetider (timing i høst). Der er gennemført forsøg og produktion til forsøgsfoder med en ny Maxigrass-høster, hvor græsset opsamles uden at få jordkontakt. Desuden er kombinationer mellem syrning og varmebehandling testet og vacuum-filtrering testet som en effektiv separationsmetode. I forsøg med opbevaring af syrnet proteinpasta har prøverne ligget på køl og ved stuetemperatur i 0, 1, 4, 8 og 12 måneder. De sidste blev frosset ned i august 2018. Prøverne er derefter i gang med at blive analyseret kemisk og bakteriologisk.

Arbejdspakke 2 - Foderkvalitet og fodringsforsøg

Der er produceret græsprotein i løbet af sommeren 2018. Selvom sommeren blev meget tør lykkedes det at få fremstillet tilstrækkeligt proteinkoncentrat til fodringsforsøgene og med en proteinkoncentration tæt på 50 %, hvilket er en væsentlig forbedring i forhold til tidligere forsøg. Der er udarbejdet foderplaner til fodringsforsøgene med henholdsvis 0, 5, 10 og 15 % græsproteinkoncentrat i foderet. De fire typer forsøgsfoder er afstemt til samme energi- og proteinindhold. Midt i november 2018 blev fodringsforsøget igangsat. Ved årsskiftet så det ud til, at grisene trivedes og voksede godt på alle fire typer forsøgsfoder.

Arbejdspakke 3 - Scenarieregninger af miljømæssig og økonomisk bæredygtighed

Der er indsamlet data og udvalgt scenariemodeller, der bedst muligt demonstrerer produktionssystemer med græsproteinfremstilling. De første scenariemodeller er gennemregnet for at afklare, hvor optimeringsmulighederne er størst. De foreløbige erfaringer fra scenarieregningerne er præsenteret på et seminar.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Arbejdspakke 4 - Formidling om kommercielle muligheder

Der er gennemført en større interviewundersøgelse af vigtige aktører med relation til græsprotein fremstilling og anvendelse. Undersøgelsen viste en stor interesse for græsprotein både blandt landmænd og organisationer og virksomheder, men også en række udfordringer, som en kommende implementering og kommercialisering skal tage højde for. Der er udgivet en rapport om interviewundersøgelsen. Der er arbejdet med at planlægge en samlet økonomisk analyse af betydningen af, hvis en større eller mindre andel af proteinforsyningen i Danmark overgår til græsprotein. Der er gennemført et stort midtvejsseminar i Foulum med mere end 100 deltagere. Her blev de foreløbige erfaringer fra projektet fremlagt sammen med resultater fra to andre bioraffineringsprojekter. Der er gennemført planlægning af "kød-event" ved Danish Crown i Herning til marts 2019. Det er opnået at få en præsentation af de danske erfaringer med græsprotein på konferencen ved den internationale økologimesse Biofach 2019.

Note 21. Økologisk produktion af kalkun, and og gås

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål:

Formålet er at give landmænd et solidt vidensgrundlag for at producere økologisk kalkun, and og gås - dyr der leverer magert, sundt og smagfuldt kød - og opfylder mange forbrugerønsker. Projektet vil generere ny og praktisk viden om, hvordan man kommer i gang med at producere økologiske kalkuner, ænder og gæs.

Projektets aktiviteter:

Projektet indeholder tre indsatsområder/arbejdspakker:

AP 1) Vidensindsamling om formidling

Der er gennemført et litteraturstudie om økologisk produktion af kalkuner, ænder og gæs. Studiet omfatter fagligt praktiske og videnskabelige kilder.

AP 2) Vejledning om opdræt og fodring af økokalkuner

Der er indsamlet viden om produktion af kalkuner, ænder og gæs i Danmark via producentbesøg mv. Vejledningen publiceres og formidles i foråret 2019, så den kan anvendes i den nye vækstsæson.

AP 3) Nøgle til økologisk ande- og gåseproduktion

Der er indsamlet viden til nøglen, som formidles til producenterne i foråret 2019.

Projektet er forlænget til 2019 for at få de manglende leverancer færdige.

Note 22. Økologisk jordbrug som bidrag til at nå klimamålene

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål:

Projektets formål er at analysere, i hvilket omfang omlægning til økologisk jordbrug med øget græsdyrkning kan medregnes i den nationale opfyldelse af reduktionsmålene for drivhusgasudledning, og dermed styrke landmændenes muligheder for at få succes med økologisk omlægning. Dernæst skal projektet give faglige anbefalinger til, hvordan reglerne for drivhusgasreduktion kan indrettes, så det giver størst mulig motivation til at anvende græsdyrkning som målrettet klimaværktøj i det økologiske jordbrug.

Projektets aktiviteter:

De formelle rammer omkring LULUCF-mekanismen (medregne ændring i arelaanvendelse) for reduktion af udledningen af klimagasser er blevet nærlæst og sat i sammenhæng med mulighederne for at øge kulstofbindingen ved øget græsdyrkning. Der er gennemført en analyse af afgrødefordelingen på økologiske og tilsvarende konventionelle bedrifter i otte udvalgte kommuner der repræsenterer forskellige geografiske og landbrugsmæssige områder af Danmark. Der er udarbejdet en rapport fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi om kulstofbindingen i forbindelse med græsdyrkning under forskellige anvendelsesmåder, og

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

samtidig har instituttet leveret en regnemodel for kvantificering af kulstofbinding i forskellige afgrøder og den afledede lattergasudledning.

Der er fundet frem til og beskrevet et system i Østrig, hvor landmænd kan sælge kulstof-certifikater til virksomheder, der gerne vil støtte en kulstofopbygning i landbrugsjorderne.

Der er lavet scenarieberegninger over effekten på drivhusgasudledningen ved forskellige omlægningsforløb fra konventionel dyrkning til økologisk dyrkning med fokus på græsprøduktion.

Resultaterne fra disse scenarieberegninger er sammenlignet med de beregnede effekter af forskellige andre virkemidler og det hele er samlet i en rapport. Der er afholdt et dialogmøde, hvor Jørgen E. Olesen har redegjort for mulighederne i kulstofbinding i forhold til klimaudfordringerne. I forbindelse med færdiggørelsen af rapporten er et rapportudkast blevet drøftet på et dialogmøde, hvor der var repræsentanter fra såvel Energi-Forsynings- og Klimaministeriet, som Miljø- og Fødevarerministeriet og den økologiske såvel som den konventionelle landbrugsbranche og biogasbranchen.

Note 23. Forsøgsviden om økologisk kløvergræsprøduktion

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer, SEGES

Hovedformål: Medfinansiering af initiativer under EU-programmer / Det danske landdistriktsprogram / Erhvervsudviklingsordningen

Projektets formål:

Formålet er, at der sker en fortsat udvikling af den økologiske produktion gennem højere udbytter i økologiske kløvergræsmarker. Der dyrkes kløvergræs på 1/3 af det økologiske areal, og på økologisk kvægbrug dyrkes der kløvergræs på 60-75 pct. af markerne. Målet er også at forbedre sammensætningen af græsarterne, så kløvergræsmarkerne er produktive i flere år.

Projektets aktiviteter:

Projektet indeholder forsøg i økologiske kløvergræsmarker. Der blev i 2013 udlagt fire forsøg med forskellig sammensætning af kløvergræsblandinger for at undersøge, hvordan blandinger skal sammensættes for at have en optimal produktion set over 5 brugsår. 2018 er 5. og sidste brugsår og forsøget er høstet med fokus på udbytte og kvalitet.

Projektet er forlænget til 2019 for at få de manglende leverancer færdige. Den samlede vurdering over fem brugsår er fortaget, men der er behov for en nærmere analyse af data da 2018 var et meget atypisk år. Der laves økonomiberegninger på baggrund af forsøgene for at sammenligne forskellige sædskiftestrategier i markerne tæt ved gården, hvor der er behov for arealer til afgræsning.

Note 24. Fra Greb til gaffel

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål:

Overordnet set har projektet Fra Greb til Gaffel til formål at skabe en tværfaglig forståelse mellem kokkelever og landbrugselever, igennem deltagelse i en uges praktik hos hinanden. Projektet skal på lang sigt styrke samarbejde, dialogen og indsigter mellem de to professioner, der kommer til at arbejde tæt sammen, i deres fremtidige arbejdsliv.

Projektets aktiviteter:

AP1: Rekruttering og udvikling af praktikforløb i samarbejde skolerne og praktikværterne

Arbejdspakke 1 understøttede et rekrutteringsforløb, hvor Landbrug & Fødevarer i samarbejde med de relevante uddannelsesinstitutioner bestemte, hvem der skal i praktik. Derudover satte vi - i samarbejde med de kommende praktikværter - et praktikforløb sammen, der indeholdte den mest relevante viden, processer og erfaringer, for hhv. landbrugseleverne og kokkeleverne. Det var vigtigt at få både faglærere og praktikværter til at tage medansvar i rekrutterings- og udviklingsprocessen, da det er dem, som er tættest på eleverne i hverdagen, og ligeledes dem, der kunne motivere eleverne til at komme i økologipraktik. Derfor nedsatte vi en

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

arbejdsgruppe med en repræsentant for hver af skolerne, der i fællesskab sikrede en relevant, faglig og spændende ramme.

AP2: Udarbejdelse af materiale til projektet

1. Forberedelse af læringsmateriale til introdag

Der er vigtigt, at både kokke- og landbrugseleverne var velforberedte til deres praktikforløb, sådan at de havde et solidt fundament at stå på, når de var i praktik på bedriften/ i køkkenet. Derfor arrangeredes der i samarbejde med lærerne fra 2 landbrugsskoler, Bygholm og Dalum, en introdag til det økologiske landbrug for kokkeelever. Og ligeledes i samarbejde med Hotel og Restaurant Skolen, en introdag for landbrugsskoleelever. Intro-dagen blev placeret som den første dag, inden det praktiske forløb gennemførtes.

Formålet med introdagen for kokkeeleverne var, at give dem en indføring i: Det økologiske landbrug, Udfordringer og muligheder, De økologiske principper og værdier hos landmanden, Fødevarer af kvalitet, Dagligdagen på et økologisk landbrug gennem året. Fællestræk for alle driftsgrene og særlige forhold for de forskellige driftsgrene, Kultur på landbruget, Sikkerhed og hygiejne.

Formålet med introdagen for landbrugsskoleeleverne var, at give dem en indføring i: Hvad er et økologisk køkken, Udfordringer og muligheder, De otte økologiske køkkenprincipper, Fødevarer af kvalitet, Hverdagen i et køkken, herunder Hygiejne, Sikkerhed, Kultur

Introdagen forberedte eleverne på den virkelighed de kom til på praktikstedet. Der blev udarbejdet til brug på introdagene to versioner undervisningsmateriale, målrettet henholdsvis kokke- og landbrugselever. Undervisningsmaterialet blev bygget ovenpå allerede eksisterende materiale, såsom økologien ØBC, fakta ark om økologi, ny viden fra Landbrug & Fødevarer samt undervisningsbogen, Økologi - hvad er det? Materialerne bestod af: Slides-samling til brug for lærerne (to sæt - ét til landbrugsskoleelever og ét til kokkeelever). Pamflet på 50 sider, i lommeformat fx. 10x20 cm, hvor hovedbudskaberne for undervisningen er samlet og som eleverne kunne tage med i praktikken. Bagerst i hæftet er der plads til at notere guldorn og observationer, som senere blev brugt til evaluering og refleksion.

Der blev lavet en lærervejledning til henholdsvis køkkenfaglige lærere og landbrugsskolelærere, således at introdagen var lettere at planlægge og gennemføre for lærerne. Endvidere blev eleverne bedt om at lave videodagbog med observationer og refleksioner over oplevelser og iagttagelser.

2. Til brug i undervisningen af fremtidens økologiske landmænd og køkkenprofessionelle.

For at skabe forståelse mellem fremtidens producenter af råvarer og madprofessionelle, blev der produceret, med afsæt i praktikopholdene, 3 undervisningsfilm. Filmene formidler viden og iagttagelser, fra henholdsvis kokke- og landbrugselever, som er på udebane hos landmanden eller i køkkenet. På seriøs og humoristisk vis skildrer filmene to kokkeelevers ophold på to forskellige økologiske gårde og to landbrugsskoleelevers ophold og arbejde i det økologiske køkken. Gennem deres arbejde og dialog med nye kollegaer belyser filmene, hvad et økologisk landbrug og et økologisk køkken er, hvilke principper man arbejder ud fra og hvordan hverdagen er på gården og i køkkenet.

Filmene publiceres på Facebook via De Økologiske Foodfighter platformen og er til rådighed for uddannelsesinstitutionerne til brug i undervisningen i årene fremover, med henblik på at skabe øget forståelse mellem landmænd og kokke. Filmene er stadig i rotation på De Økologiske Foodfighters, og generelt har vi fået utrolig stor interaktion, rækkevidde og mange views på de film der er sendt ud. Foodfighter-platformen giver adgang til det unikt netværk af fødevarerprofessionelle, og sikrer en fornuftig spredning på budskaberne, på tværs af erhverv. Ydermere, deles film og relevant materiale gennem Goderåvarer.dk ligesom relevant materiale fra Gåderåvarer.dk indgår som en del af en koordineret information strategi, målrettet unge fødevarerprofessionelle.

Til brug på de sociale medier er flere små film af maksimum 60 sekunders varighed blevet produceret. Disse film deles på Facebook og Instagram, hvor de deltagende elever selv er aktive, og der er blevet opfordret til at dele på deres private profiler. Vi ser at når elevernes økologiske oplevelser bliver delt fra deres private

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

profiler, skabes der yderligere rækkevidde til relevante målgrupper som vi ellers har svært ved at nå ud til (f.eks. medstuderende). Det har desuden den fordel, at unge har mere tiltro til indhold på sociale medier, som de har fået 'anbefalet' af andre unge, frem for indhold, som de bliver eksponeret for gennem en kampagneplatform.

AP3: Udførelse af praktikforløb

Arbejdspakke tre understøttede selve praktikforløbet, som havde en uges varighed. Praktikforløbet indeholdt en 'introdag' og fire hele dage på gården eller i køkkenet. Introdagen tog udgangspunkt i det undervisningsmateriale, som er beskrevet i AP2, og de fire dage i praksis var tilrettelagt i samarbejde med praktikværten, for at sikre, at alle elever bliver inddraget og introduceret til økologien i køkkenet og på gården. Som elev i et økologisk køkken var det vigtigt, at landbrugseleverne havde kendskab til håndværket, heriblandt at maden laves fra bunden af. De skulle have et kendskab til håndtering af råvarer, sæsoner, tilberedningsmetoder og sammensætningen af smage og konsistens. Alt sammen med udgangspunkt i den teori, som eleven havde fået på Introdagen. Ligeledes var det vigtigt at kokkeeleverne, som er i praktik hos landmanden, er med i marken for at se og lære om, hvordan et frø bliver til en gulerod - eller hvordan en økologisk gris kan passes ud fra den økologiske produktionstankegang. Hvordan et sædskifte fungerer, og hvorfor årstiderne ikke kun er relevante for en kok. Eleverne skulle opleve dagligdagen ved en landmand, såvel som dagligdagen i et køkken. Undervejs i praktikforløbet skulle eleverne lave små dagbøger, som er beskrevet i AP2, punkt 3.

Dagbøgerne var med til at skildre de oplevelser og erfaringer, som eleven havde haft undervejs. Herudover skulle arbejdspakken tre dække de omkostninger, der vil være forbundet med sådanne praktikforløb, herunder forplejning, transport og overnatning til eleverne, som var i praktik.

AP4: Evaluering - Fremtidens praktikforløb mellem kokke og landmænd.

Efter endt praktikforløb samlede vi de medvirkende skoler, praktikværter og praktikelever til en evalueringsdag på Axelborg. Her var det vigtigt, at praktikforløbet bliver talt i gennem på kryds og tværs, set både fra skoler, værter og elevers synspunkt. Hvis dette projekt skal danne grundlag for fremtidige praktikforløb mellem kokke og landmænd, var det altafgørende at lave en god afslutning, hvor glæder og udfordringer kan blive delt og hørt. Erfaringer fra projektet, herunder både fra introdagen, undervisningsmaterialet samt det praktiske forløb, blev samlet på evalueringsdagen.

Note 25. Økologi i gymnasiet - tværfagligt læremiddel

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål:

Projektet formål er at udvikle et tværfagligt undervisningsmateriale til gymnasieskolen om økologi, således at fremtidens forbrugere på de gymnasiale uddannelser på et fagligt og nuanceret grundlag får lejlighed til at arbejde med økologi ud fra et biologisk, naturgeografisk og samfunds-fagligt perspektiv med henblik på, at de på et oplyst grundlag kan tage selvstændigt stilling til fremtidens fødevarerproduktion i Danmark og til deres eget valg af fødevarer.

Projektets aktiviteter:

Teknisk framework: Der er udviklet og programmeret en selvstændig, teknisk platform i form af en hjemmeside. Hjemmesiden har selvstændigt domænenavn: økologiforgymnasiet.dk. Der linkes til hjemmesiden fra Landbrug og Fødevarers hjemmeside om skolemateriale. Derudover er der sørget for, at hjemmesiden kommer op i søgefeltet, når man søger om økologi på Googles søgemaskine.

Fagligt indhold: Hjemmesiden er en temaside om økologi tilpasset de faglige mål, man skal arbejde med i fagene biologi, naturgeografi og samfunds-fag. Der er i alt udarbejdet 25 faglige artikler a cirka 6-8 normalsider. Ved de fleste faglig tekster er der cases tilknyttet, hvor landmænd fortæller om det praktiske arbejde med det tema, som er blevet belyst i den faglige tekst.

- Til alle fagindgange er artikler om: Introduktion til økologiens værdier og principper, Regler og kontrol i økologisk produktion - samt to cases om økologikontrol på et landbrug og på en fødevarer virksomhed.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

- Til faget biologi er der artikler om: En levende og frugtbar jord, Økologi og biodiversitet, Næringsstoffer i det økologiske jordbrug, Økologisk husdyrhold – generelt, Økologisk kvægproduktion, Økologisk svineproduktion og Økologisk fjerkræproduktion
- Til biologi er der endvidere udarbejdet cases med afsæt i den økologisk landmands arbejde med økologien til kapitlerne En levende og frugtbar jord, Økologi og biodiversitet samt til kapitlerne om økologisk husdyrhold.
- Til faget naturgeografi er der artikler om: Økologi og bæredygtig fødevareproduktion, Økologi og klima, Recirkulering af næringsstoffer i det økologiske jordbrug, Økologi og global fødevareforsyning
- Til naturgeografi er der endvidere udarbejdet cases om: Forskellige landmænds arbejde med bæredygtighed, recirkulering af næringsstoffer via biogasanlæg og bioraffinering.
- Til faget samfundsfag er der artikler om: Den økologiske forbruger, Det økologiske marked og Økologiens politiske udvikling i Danmark.
- Til alle kapitler i alle fag, der er udarbejdet quiz, hvor eleven kan teste sin viden om det pågældende emne.
- Der er en statistikbank, hvor L&F's økologisk data inden for handel, marked og produktion er tilgængelige sammen med et udvalg af billeder fra den økologiske verden til brug i undervisningssammenhæng. Her kan eleverne via en søgemaskine på hjemmesiden søge statistik omkring økologiske fødevarer og landbrug. Eleverne kan tage dataet ned som excelfiler og selv bearbejde det i skoleopgaver.
- Grafer og illustrationer: Der er til de forskellige faglige afsnit udarbejdet grafer og pædagogisk fremstillede illustrationer der hjælper eleverne på vej til at forstå de faglige budskaber.

Note 26. Økologi for de mindste - til grundskolens 1. - 3. klasse

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål:

Derfor udvikles et undervisningsmateriale til børn i alderen 6-9 år (1 - 3. klasse), der formidler viden om, hvad det betyder, når der er et rødt Ø på mælkekartonen, på posen med gulerødder og alle de andre madvarer, som børnene møder i deres dagligdag.

Projektets aktiviteter:

Fonden har i 2018 finansieret at forberedelse til alle projektets leverancer er påbegyndt: Således er der taget fotos til materialet af 2 børn, der besøger forskellige økologiske landmænd. Manus til Økologiens ABC samt skitse til Læs-let historiebogen er udarbejdet. Endvidere er udarbejdet skitser til memory-spil samt indhold i film.

Projektet er forlænget til 2019. Da alle ydelser hænger sammen, er ingen delprodukter endelig færdiggjort.

Note 27. Græsmælk

Tilskudsmodtager: Aarhus Universitet

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Græsmarken har potentiale til at forsyne malkekoen med energi og næringsstoffer som uden eller med et meget begrænset tilskud kan sikre en effektiv og økonomisk rentabel mælkeproduktion, som desuden påvirker mælken indhold i positiv retning. Formålet med projektet er at udvikle og dokumentere produktionen af mælk, baseret på en høj andel græs, dels som et differentieret mælkeprodukt, dels som et økologisk system, der kan bidrage til forsyningen af de øvrige sektorer med foder og næringsstoffer.

Projektets aktiviteter:

Aktiviteterne i 2018 har været baseret på et samarbejde med to bedrifter, der arbejder med udvikling af mælkeproduktionen baseret på en stor andel af græsmarksafgrøder, afgræsning, frisk græs og ensilage på stald. Der har i 2018 været aktiviteter i tre ud af de fire arbejdsplaner i projektet, dog har der også i den sidste arbejdsplan været arbejdet med planlægning af forsøget, primært at sikre en græsmark der kan levere den ønskede mængde foder til opfodring i 2020.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

AP1: Bedriften

Der er indgået aftale med to bedrifter om at medvirke i projektet som case-bedrifter. En bedrift som leverer mælk til Thise under konceptet 'Græsmælk', hvor dyrene udelukkende tildes græsmarksfoder, og en bedrift som leverer mælk til Arla og som arbejder mod at anvende frisk græs via afgræsning og opfodret på stald i op til 8 måneder årligt. På bedrifterne blev der i starten af 2018 udarbejdet planer for græsmarksudnyttelse og iværksat registreringer af køernes foderoptagelse, produktion, tilstand og sundhed og oplysninger om bedriftens markdrift, herunder næringsstoffordeling og udbytter. Baseret herpå er en foreløbig årsrapport for hver bedrift præsenteret ved et projektmøde og de endelige udgaver er under udarbejdelse. I juni blev der afholdt gårdbesøg på den ene bedrift, med deltagelse af ca. 35 rådgivere og landmænd samt projektdeltagere.

Ved første projektmøde blev der identificeret et behov for at undersøge betydningen af forskellige græsblandinger. DSV-frø har sponsoreret frø til fem forskellige græsblandinger som blev udsået med 4 gentagelser på en af bedrifterne, i alt 9 ha. Denne mark forventes i 2019 at give grundlag for et masterprojekt.

AP3: Mælken

Der er i 2018 indsamles 5-6 tankprøver fra de to bedrifter til beskrivelse af variationen i mælkens sammensætning over sæsonen. Tidspunkterne for indsamlingen blev fastlagt ud fra forventet niveau og skift i græsmarksfoder således af der kan beskrives en årsprofil som kan knyttes til foderoptaget på besætningsniveau. Til sammenligning blev der desuden udtaget siloprøver på Thise med henholdsvis med økologisk og konventionel produktion. Prøverne er løbende indsamlet, forbehandlet og er nu under analysering. Der laves et kort notat med resultaterne til internt brug.

AP4: Systemet

Der er indsamlet litteratur og skitseret en første prototype på en metode til at lave analyser af græs-baseret mælkeproduktions potentiale for at understøtte en afbalanceret økologisk udvikling.

Note 28. G × E mellem økologiske og konventionelle systemer

Tilskudsmodtager: Aarhus Universitet

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Projektets overordnede formål er at forbedre økonomien for økologiske- og konventionelle mælkeproducenter, der anvender et afgræsningsbaseret system. For at nå dette undersøger vi 1) om der findes genotype × miljø (G × E) vekselvirkninger mellem økologiske og konventionelle produktionssystemer for økonomisk vigtige egenskaber, der er relateret til sygdom, frugtbarhed, ydelse samt sundhedsfremmende fedtsyrer i mælk og 2) effekten af at tage højde for G × E vekselvirkninger i avlsværdiurderingen og avlsplanlægningen i forhold til avlsfremgang og indavlsstigning.

Projektets aktiviteter:

I arbejdsplan 1: "Estimering af G*E vekselvirkninger" blev opdelingen af besætninger baseret på fodringsoplysninger fra kvægdatabasen færdiggjort i sommeren 2017, og nogle af resultaterne blev vist på Økologikongressen, november 2017. De resterende resultater vil blive præsenteret i rapporten "Karakteristika for økologiske og konventionelle besætninger fodret med forskellige andele af græs", som vi forventer helt færdig i løbet af foråret. Resultaterne viser som forventet, at den græs-baserede fodring er langt mest udbredt i økologiske besætninger.

På basis af disse oplysninger blev det i projektgruppen besluttet, at grupperingen af økologiske besætninger med anvendelse af høj græsandel kom til at bestå af alle økologiske besætninger med valide foderoplysninger, hvilket vil sige 130 besætninger, som alle havde en græsandel på over 38%. I gruppen af konventionelle besætninger indgik 204 besætninger, som alle havde under 20% græsandele i fodersammensætningen. Analyserne for G*E for frugtbarhed blev færdiggjort i vinteren 1//18. Disse viste, at der findes signifikante G*E vekselvirkninger for de fleste frugtbarhedsegenskaber for kvier, medens dette kun er tilfældet for én af frugtbarhedsegenskaberne for køer. Disse resultater blev først sammenskrevet til et paper, som blev præsenteret ved ICAR/Interbull mødet i Auckland, februar 2018. Efterfølgende er resultaterne indsendt til

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

publicering i Journal of Dairy Science, hvor de står umiddelbart foran publicering.

De redigerede frugtbarhedsdata blev desuden anvendt i analyser foretaget af Zhe Zhang et al. I disse analyser er det vist at der generelt eksisterer G*E for frugtbarhedsegenskaber. Det er f.eks. kun ca. 80% af toptyrerne der går igen, når de bedste tyre skal findes til forbedring af frugtbarheden i hhv. de 10% bedste besætninger og de 10% ringeste besætninger vurderet på frugtbarhedsmanagement.

Der er desuden beregnet G*E estimater for både frugtbarhed og mastitis. Disse resultater viste signifikante G*E interaktioner for ydelsesegenskaber, dog ikke store G*E interaktioner. For mastitis målt som registreringer i en periode fra -15 til 150 dage efter kælvning findes der ikke signifikante G*E interaktioner for om køen er behandlet i den givne periode eller ikke. Der findes derimod højere behandlingsfrekvens i konventionelle besætninger end i økologiske besætninger. Denne forskel vurderes imidlertid for en stor del at skyldes forskellige behandlingsstrategier i de forskellige produktionssystemer

I forbindelse med fordelingen af besætninger baseret på græsandele har vi i projektet undersøgt, hvorledes en ændret græsandel i foderrationen hænger sammen med andre besætningskarakteristika. Det er ikke specifikt indeholdt i projekt, men vi vurderede at undersøgelsen var relevant. Det viser sig at besætninger med høj græsandel i foderet i de økologiske besætninger har lavere ydelse, højere levealder, samt lavere sygdomsbehandling og dødelighed. De samme tendenser ses i den konventionelle produktion. Det er dog vigtigt at påpege at vi ikke har vist en kausal sammenhæng mellem højere græsandele og de nævnte karakteristika. Derfor vil vi forsøge efter projektophør at undersøge dette i samarbejde med Peter Thomsen i ANIS.

I arbejdsplan 2 "Avlsplanssimuleringer" er simuleringsværktøjet ADAM tilrettet, således at det kan simulere G*E vekselvirkninger. Det kræver et stort forarbejde at gennemføre et simuleringsstudie, fordi simuleringerne er baseret på en lang række forudsætninger, der skal afspejle virkeligheden i så høj grad som muligt. Dette simuleringsstudie er baseret på de forudsætninger, som Margot Slagboom har fundet i et litteraturstudie. I simuleringsstudiet har vi undersøgt to miljøer (et konventionelt og et økologisk), hvori der enten blev brugt et selektionsindeks med vægte fra et konventionelt produktionssystem i begge miljøer eller to selektionsindeks med vægte fra hhv. et konventionelt og et økologisk produktionssystem. Vi varierede G*E vekselvirkningerne fra 0 til 1, og enten tog vi højde for G*E vekselvirkningerne i avlsværdiurderingen eller også gjorde vi ikke. Simuleringsstudiet havde til formål at undersøge hvor lav G*E vekselvirkningen skal være, for at det har en signifikant effekt på avlsfremgangen ikke at tage højde for det i avlsværdiurderingen. Simuleringerne er gennemført af Jørn Rind Thomasen og Line Hjortø, og resultaterne vil blive publiceret i løbet af marts måned.

Note 29. POPkorn (Udvikling af populationer af korn)

Tilskudsmodtager: Agrologica

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Formålet er at udvikle populationer af flere kornarter, som kan markedsføres/distribueres som alternativ til de genetisk ensartede sorter, som i dag udgør såsæden til økologiske landmænd.

Projektets aktiviteter:

Projektet har videreført arbejdet med udvikling af de populationer, som er igangsat i tidligere år. Vi mener fortsat, at de bedste populationer kan etableres ved at blande et stort antal rendyrkede forædlerlinier. Vi er derfor fortsat med at evaluere og opformere enkeltlinier, som kan bidrage til at forbedre populationerne eller at øge de genetiske diversitet indenfor populationerne. På både Mørdrupgård og hos Agrologica er enkeltlinier blevet evalueret for både dyrkningsegenskaber og kvalitetsvurderinger. Udvalgte linier er sammensat til forskellige populationer med forskellig profil, eksempelvis med forskellige bageegenskaber. Blandingerne er opformeret i begrænset mængde og formålet og udleveret til kritiske bagerier, som har givet feedback på kvaliteten. Udvalgte partier er sat i opformering med henblik på generel udbredelse i økologisk dyrkning. Vi er også i kontakt større møllerier med henblik på markedsføring i supermarkeder og anden storskala produktion. En population af vinterhvede er nu godkendt efter officiel afprøvning i henhold til reglerne for godkendelse af heterogent plantemateriale. Som omtalt i effektiviseringsrapporten sidste år, så måtte udsåning af

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

opformering af partiet dog opgives på grund af det regnfulde efterår 2017. I stedet er dette udsået i efteråret 2018. Flere af de økologiske møller har vist positiv interesse for kornet, og det forventes at kornet i første omgang vil gå til disse, da vi forventer, at det kan bidrage til udbredelsen af konceptet.

Der er også positiv interesse for en population af purpurhvede, som ligeledes at udsået til opformering. Denne er ikke officielt godkendt, idet markedet for purpurhvede vurderes som så begrænset, at produktionen primært vil foregå med udgangspunkt i de økologiske møller, som vil producere purpurhvede i en lukket kreds af økologiske landmænd, og hvor officiel godkendelse derfor ikke er nødvendig.

Projektet har arbejdet nationalt og internationalt for at implementere EU-reglerne for produktion af heterogent plantemateriale, som er den lovgivningsmæssige ramme for dyrkning af korn i populationer. Herunder også implementeringen af heterogent materiale i økologi-forordningen.

Note 30. Udstyr til fravænningsgrise - Vintersæsonen

Tilskudsmodtager: Udviklingscenter for Husdyr på Friland

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Test af nyudviklet udstyr til fravænningsgrise holdt på friland. Fravænningshytter og foderstation funktionalitet-testes i vinterhalvåret, hvor det er mest problematiske at have fravænningsgrise på marken. Udstyret videreudvikles på baggrund af erfaringer i projektperioden.

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke 1: Afprøvning

- Registreringsskemaer og logbog tilpasset vinterobservationer gennemført
- Hytternes vinterfunktion er evalueret som grundlag for konstruktion af version 2 hytterne
- Fravænningsgrisenes vægt ved fravænnings og igen ved afgang fra folden er blevet registreret
- Der er indsamlet data fra temperaturlogger opsat i hytten (måling af relativ luftfugtighed og temperatur)
- Vildtkameraer har leveret billede materiale af grisenes lejeadfærd i hytterne
- Fodret er afvejet ved påfyldning af foderstation og registreret
- Grisenes tilstand / sundhed samt rodeadfærd er løbende blevet registreret (2 gange pr hold)
- Resultaterne af afprøvningen er gjort op

Arbejdspakke 2: Fremstilling af udstyr

- Version 2 hytterne er fremstillet og opstillet i afprøvningsbesætningen
- Temperaturloggerne blev monteret i hytterne
- Automatiserede ventilationslemme er monteret i en af version 2. hytterne

Arbejdspakke 3: Styring og formidling

- Alle planlagte koordinerings- og projektmøder er afholdt
- Projektets resultater er offentliggjort
- Statusrapport og effektvurderingen er færdiggjort

Milepæle for 2017 - Gennemført

- 1.1: Registreringsskemaer og registreringsprotokol er udarbejdet (januar)
- 1.2: Evaluering af hyttens vinterfunktion som grundlag for version 2 hytte er afsluttet (februar)
- 2.1: Version 2 hytter er fremstillet, leveret og opsat (april)

Milepæle for 2018 - Gennemført

- 1.3: Registreringer og praktisk afprøvning afsluttet (ultimo april)
- 2.3: Installation af nye automatiserede ventilationslemme i en af version 2 hytterne (marts)
- 3.1: Artikel er bragt i landbrugsfagligt medie (november)
- 3.2: Konklusion og resultat er offentliggjort (november)
- 3.3: Effektvurdering udarbejdet (december)

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 31. Øget produktion af øko-ungtyre af malkekvægsrace

Tilskudsmodtager: Udviklingscenter for Husdyr på Friland

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Projektets formål er at skaffe vidensgrundlag for at kunne øge produktionen af økologiske ungtyre og dermed øge udbuddet af økologisk oksekød. Den samlede indtjening vil blive højere, hvis de økologiske tyrekalve forbliver økologiske, da det giver en bedre afregningspris sammenlignet med alternativ opdrætning som konventionelle ungtyre. Forbrugere vil få mere økologisk hakket oksekød baseret på både ungtyre- og kokød. Tilmed kan en effektiv økologisk ungtyreproduktion imødekomme ønsket, fra både forbrugere og fra politisk hold, om økologiske fødevarer med lavere klimabelastning pr kg kød.

Projektets aktiviteter:

AP 1) Produktionssystemer og håndtering af ungtyre:

- Besætninger til projektet er fundet.
- Registreringer og observationer på bedrifter er i gang og fortsætter indtil sommeren 2019.
- Indsamling af litteratur er igangsat, herunder kursus om adfærd og håndtering af kvæg.
- Vejledning på bedriftsniveau med fodring og slagtestrategi er udarbejdet.

AP 3) Formidling og implementering

- Note i Frilands Halvårsrapport
- Fællesmøde med SEGES ved øko ungtyre-producent med fokus på fodring, slagtestrategi og avl, november 2018, herunder notat til landmand om slagtestrategi/fodring/avl målrettet producenten.
- Opslag på SEGES Økologi Facebook-side med landmands strategi til vurdering af slagtevægt. Dette er delt til Økokalkvekskampens Facebookside
- Artikel med slagtestrategi/vurdering af slagtevægt på Landbrugsinfo og Landmand.dk
- Video med slagtestrategi på SEGES.tv
- Vurdering af slagtevægt og projektet er fremlagt ved Frilands Årsmøde
- Artikel er skrevet om slagtestrategi på øko-ungtyrebedrift i 'Økologi - Inspiration til jordbruget' (udkommer i nyhedsbrevet til februar 2019).
- UHF's hjemmeside er opdateret.

Note 32. Mere biodynamisk frugt og bær

Tilskudsmodtager: Foreningen for Biodynamisk Jordbrug

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål:

Formålet med projektet har været at øge kendskabet til de biodynamiske midler og metoder i dyrkning af frugt og bær. Målgruppen har været ny-omlæggende og interesserede økologiske avlere. Formålet: at styrke dyrkningssikkerheden og afgrødekvaliteten, samt øge de økonomiske muligheder for at forbedre og udvide produktionen.

Projektets aktiviteter:

I AP 1 har vi indsamlet fagligt materiale om forskellige aspekter af frugtavl med et biodynamisk helhedssyn på sammenhængene mellem jordens frugtbarhed, plantepleje, sortsvalg, skadedyrsbegrænsning og anvendelsen af biodynamiske præparater. Desuden om gødningsbehandling og brug af såkalender. Vi har anvendt materialet målrettet i de forskellige aktiviteter i AP 2 i forhold til emner og deltageres situation og behov.

I AP 2 har vi gennemført 5 annoncerede plantagebesøg (se under leverancer) med teoretisk og praktisk information om dyrkningsmetoder og plantestyrkende biodynamiske præparater. Vi har gennemført en 2-dages studietur til biodynamiske frugtavlere i Tyskland med stor faglig inspiration. Der er lavet to film om biodynamisk frugtavl og -mostproduktion. Der har været 3 professionelle frugtavliskonsulenter med på projektets plantagebesøg/studietur, hvilket sikrer en faglig vurdering og fundering af formidlingen. Deltagerne har ønsket at arbejde videre med de biodynamiske dyrkningsmetoder i de økologiske erfagrunder, de er en del af, hvorfor der ikke er oprettet en særskilt biodynamisk erfagrunder.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 33. Økologisk biavl: Udvikling og inspiration

Tilskudsmodtager: Danmarks Biavlerforening

Hovedformål: Generelt

Projektets formål:

Projektets formål er at støtte op om nyetablerede økologiske biavlere samt at støtte biavlere der er interesserede i at omlægge til økologi. Et væsentligt element er at videreudvikle Danmarks Biavlerforenings elektroniske stadekort så det kan bruges til logbogsføring og dokumentation for danske økologiske biavlere

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke 1: 26.-28. november var der arrangeret ERFA-tur til Tyskland, hvor der var besøg hos økologiske biavlere og materielforhandlere undervejs til biavlsmessen i Donaueschingen. På messen blev der afholdt møde med tyske økokonsulenter, som kunne give indføring i de tyske regler og hvordan man driver økologisk biavl i Tyskland.

Arbejdspakke 2: På Dansk Biavlskonference 3.-4. marts 2018 blev der afholdt workshop om økologisk biavl. På workshoppen var inviteret Preben Kristiansen og Lotta Fabricius som fortalte om erfaringerne med økologisk biavl i Sverige, hvilket førte til mange gode diskussioner af hvad vi i Danmark kan lære af erfaringerne fra Sverige. Erfaringerne fra det forløbne år blev også diskuteret og en del biavlere med interesse for at blive økologer fik undersøgt deres muligheder.

Arbejdspakke 3: Der er lavet analyse af 12 forskellige økologiske honninger, som er blevet analyseret for pesticidrester, invertase og pollensammensætning. Dette er meget vigtig information at indsamle, dels fordi det giver et billede af hvor bierne har kunnet samle nektar og dels kunne sikre at de ikke henter nektar indeholdende pesticidrester.

Arbejdspakke 4: Der er indkøbt og opsat stadevægte hos økologiske biavlere. Disse stadevægte gør det muligt at følge nektarindsamlingen i økologiske områder, for alle biavlere. Det er vigtig information fordi de økologiske områder ofte er præget af perioder med manglende nektargrundlag. Økologiske biavlere bliver derfor nød til at være ekstra opmærksomme på hvilke trækmuligheder deres bier har.

Arbejdspakke 5: Der er udviklet et økologi-modul til Danmarks Biavlerforenings elektroniske stadekortsprogram. Programmet bruges af biavlere til at føre logbog over deres biavl. De ting de observerer og aktiviteter de gennemfører i bigårdene. Med det nye økologisk-modul bliver det muligt for økologiske biavlere at føre deres økologi-logbog via stadekortsprogrammet. Programmet er frit tilgængeligt for alle biavlere.

Note 34. Robuste sorter af æbler og pærer til økologisk dyrkning

Tilskudsmodtager: GartneriRådgivningen

Hovedformål: Forskning og forsøg

Projektets formål:

Projektets formål er at:

1. Afprøve potentielle nye sorter egnet til økologisk dyrkning.
2. Indsamle og formidle viden og erfaringer fra sortstestplantninger hos avlere.

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke 1: Nye sorter

På Aarhus Universitet, afdeling for fødevarer i Årsløv på Fyn er 12 æblesorter og 13 pæresorter, dyrket økologisk er blevet vurderet for udbytte, vækst, frugtkvalitet (ydre, indre og smag) og robusthed overfor sygdomme og skadedyr.

Arbejdspakke 2. Evalueringer af testplantninger hos avlere

Hos 30 økologiske frugtavlere, fordelt over hele landet, er deres æble- og pæresorter vurderet for vækstkraft, robusthed overfor aktuelle sygdomme og skadedyr og udbytte i august/september. Avlerne er blevet interviewet om deres erfaringer og meninger om sorterne.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

2. Pulje: Økologisk Eksportfremme

Note 1. BioFach Nürnberg – fællesstand med fokus på innovation, bredde og mangfoldighed

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål var at fremme afsætningen af økologiske fødevarer på nære og nye eksportmarkeder bl.a. ved at skubbe til en fortsat positiv afsætning af økologiske fødevarer via en økologisk fællesstand på verdens største økologiske fødevaremesse, BioFach i Nürnberg.

Projektets aktiviteter

BioFach i Nürnberg blev afholdt i februar og er verdens største internationale økologimesse med over 51.000 besøgende. Messen syder af økologiske nyheder fra hele verden, og er verdenskendt for sit høje fokus på økologiudbredelse. BioFach er et vigtigt sted at promovere økologi og dermed fremme eksporten, såvel som det er et oplagt forum at markedsføre Danmark som økologination. Deltagelse på messen synliggør desuden, at virksomheder med økologisk udbud er klar til at eksportere, og giver samtidig beslutningstagere fra afsætningskanalerne i hele verden mulighed for at få et nemt overblik over økologi på ét sted.

Der blev gennemført følgende aktiviteter i projektet:

- Forberedelse og planlægning af den økologiske fællesstand
- Identifikation af udstillernes nyhedsprodukter
- Dialog med og invitationer til beslutningstagere hos kæder og grossister på eksportmarkeder
- Opbygning og etablering af fællesstand i samarbejde med standopbygger på messen i 3 dage
- Værtskab og facilitering på standen i 5 dage, både under BioFach og nedpakning af materiel
- Presseindsats og markedsføring på sociale medier både før, under og efter messen
- Opfølgning og opsummering

Note 2. ØKO-Eksportløft – kompetencegivende eksportseminarer

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål er at styrke eksportkompetencerne hos virksomheder med økologisk produktion med henblik på at øge afsætningen af økologiske fødevarer på eksportmarkeder.

Projektets aktiviteter

Der er gennemført følgende aktiviteter i projektperioden under projektet:

- Der er planlagt program med seminarer, som indeholder tid og sted for seminarer for hele akademiets årsplan. Der er lavet aftaler med eksterne indlægsholdere, booket conference- og mødesteder m.v., og virksomhedernes behov er blevet undersøgt.
- Der er blevet formidlet program og indhold til virksomheder med økologisk sortiment via nyhedsbrev, annoncer og website.
- Der er blevet foretaget detaljeret planlægning samt afholdelse af de enkelte seminarer. Forud for hvert seminar blev foredragsholdere booket – danske eller udenlandske alt efter temaet – og der blev forventningsafstemt omkring indhold og afvikling. Denne aktivitet omfattede ligeledes udarbejdelse af præsentationer og undervisningsmateriale, indsamling af data mm., mødeledelse, ordstyrer og værtskab ved selve afholdelse af aktiviteterne
- Der er blevet foretaget opfølgning og evaluering af seminarerne samt udsendt materiale.

Følgende fire seminarmoduler (i alt 10 seminarer) blev udbudt under projektet:

1. ØKO-Eksportløft via øget markedskendskab – økologisk eksport til oplagte eksportmarkeder samt nye udvalgte eksportmarkeder:
2. ØKO-Eksportløft ifht. dialog med økologiske eksportkunder på messer eller til kundemøde

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

3. ØKO-Eksportløft via kendskab til trends & konceptudvikling for økologiske fødevarer på eksportmarkeder
4. ØKO-Eksportløft via kendskab til mærkningsregler, økologiske certifikater på eksportmarkeder samt anprisninger & økologiske budskaber på eksportmarkeder

Note 3. Markedsdrevet økologi til tysk og svensk detail

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet er at øge eksporten af økologiske fødevarer til Tyskland og Sverige ved at formidle viden og inspiration om økologi til beslutningstagere hos udvalgte detailkæder og detailgrossister.

Projektets aktiviteter

Tyskland og Sverige er de to største eksportmarkeder for økologiske fødevareproducenter. Derfor er det vigtigt, at der ydes en aktiv indsats for at promovere økologi for tyske og svenske detailkæder og -grossister for at fastholde udvikling og momentum. Der er gennemført følgende aktiviteter i projektperioden:

- Forberedende trend- og dataanalyser af det tyske og svenske marked. Ligeledes er markedsdata for Tyskland og Sverige blevet opdateret.
- Kontaktetablering til detailkæder og -grossister på hhv. det tyske og svenske marked.
- Præsentationsforberedelse til møder – herunder også grafisk materiale.
- Gennemførelse af møder, præsentationer og dialoger med detailkæder og -grossister på det tyske og svenske marked.
- Udarbejdelse af Go-to-market-vejledning for hhv. det tyske og svenske marked.
- Opfølgning og evaluering af møder, som bl.a. har bidraget med indhold til go-to-market vejledningerne for det tyske og svenske marked.

Note 4. Nordic Organic Food Fair – momentum mod nord

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet var at udnytte eksportpotentialet på de nordiske markeder ved at fremme øko-eksporten hertil. En økologisk fællesstand er et effektivt udstillingsvindue for økologien, da fællesstanden skaber involvering, momentum og netværk. Den økologiske fællesstand udgør desuden en stor andel af det samlede messeareal på Nordic Organic Food Fair, og den trækker derfor massiv opmærksomhed på messen. Denne opmærksomhed giver initiativ og synlighed omkring økologien over for de nordiske indkøbere. Messen bidrager dermed til et effektivt fremstød af økologi til nordiske lande.

Projektets aktiviteter

For at sikre den bedst mulige gennemførelse af fællesstanden indeholdt projektet følgende aktiviteter:

- Forberedelse og planlægning af den økologiske fællesstand
- Dialog med og invitationer til beslutningstagere hos detailkæder og grossister på eksportmarkeder
- Sparring med udstillerne om deres forventninger til messedeltagelsen
- Etablering af fællesstanden i samarbejde med standopbygger og opbygning på messen op til messens start i 2-3 dage
- Værtskab og gennemførelse på standen i de to dage, hvor messen afholdes samt bemanning af en økologisk infostand
- Presseindsats og markedsføring på sociale medier både før, under og efter messen

Note 5. Markedsdrevet økologi-eksport via PLMA i Amsterdam

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål var at fremme afsætningen af økologiske fødevarer på nære og nye eksportmarkeder ved at skabe kontakt mellem beslutningstagere fra nogle af Europas førende detailkæder og grossister og de

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

økologiske producenter. PLMA i Amsterdam er et vigtigt mødested for de mest etablerede detailkæder og grossister og dermed en ideel platform at løfte og fremme eksporten af økologiske fødevarer ud fra.

Projektets aktiviteter

PLMA er en to-dags messe i Amsterdam og verdensførende private label-messe med ca. 15.000 besøgende i 2018. Målet med projektet var at etablere og drive den 100% økologiske fællesstand på messen baseret på resultatmæssige gode erfaringer fra tidligere års deltagelse. Tilbagemeldingerne fra dette års såvel som tidligere års deltagelse viste, at PLMA er en meget effektiv og ambitiøs messe bl.a. på grund af den høje kvalitet af besøgende, som typisk er de højst rangerende indkøbere fra hele verdens førende detailkæder og grossister. Fællesstanden var meget velbesøgt, og høstede ros for den klare økologiske profil, som inspirerede til det økologiske valg.

Der blev gennemført følgende aktiviteter i projektet:

- Forberedelse og planlægning af en 100% økologisk fællesstand herunder rekruttering af udstillere, planlægning af standareal og -design, udarbejdelse af markedsføringsmateriale, koordinering af udstyr og indretning, dialog med messecentret ang. praktiske foranstaltninger, transport mv.
- Dialog med og invitationer til 1800+ beslutningstagere hos detailkæder og -grossister på eksportmarkeder på basis af Økologisk Landsforenings omfattende kontakliste.
- Sparring med udstillerne om deres forventninger for deres messedeltagelse med henblik på at sikre en mere fokuseret og forventningsafstemt indsats under messen.
- Den fysiske etablering af en 100% økologisk fællesstand med 10 udstillere.
- Værtskab på og gennemførelse af fællesstanden bl.a. med henblik på at bidrage til kontakten mellem udstillere og de internationale beslutningstagere. Derudover bemanding af en økologisk info-stand for at kunne motivere, inspirere og erfaringsdele omkring det økologiske valg.
- Presseindsats og markedsføring på sociale medier både før, under og efter messen
- Opfølgning og opsummering for fortsat at kunne styrke markedsføringen og eksporten af økologiske fødevarer på eksportmarkeder.

Note 6. Branding af "Verdens førende økologination"

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål var at øge afsætningen af økologiske fødevarer på eksisterende og nye eksportmarkeder via branding af Danmark som verdens førende økologination. Herunder at udbrede viden og formidling af know-how til at skabe adgang til internationale samarbejdspartnere, myndigheder og meningsdannere på de største eksportmarkeder.

Projektets aktiviteter

Brandingen af "Verdens førende økologination" omfatter en offensiv kommunikation af de resultater og erfaringer, der er opnået i Danmark i både detailhandelen, foodservice og forbrugerformidlingen samt en direkte formidling af know-how til udenlandske beslutningstagere via præsentationer, der er skræddersyet til deres interesser og behov for viden. Branding og de konkrete præsentationer åbner døre til kommercielt salg for virksomhederne, da det er med til at øge kendskabsgraden til økologiske produkter fra Danmark.

Der blev gennemført følgende aktiviteter i projektet:

- Præcisering af markeder og specifikke aktører som fokus for brandingfremstød
- Planlægning og udarbejdelse af præsentationer til udvalgte eksportmarkeder og til udvalgte nøgleaktører
- Udarbejdelse af markedsføringsmateriale for "Verdens førende økologination"
- Formidling af præsentationer tilpasset udvalgte eksportmarkeder for udvalgte målgrupper
- PR-indsats og kommunikation via sociale medier
- Løbende opfølgning på indsatserne hos nøglepersoner samt eksporterende virksomheder

Samtidig har der været dialog om innovationskraft og mangfoldighed i den økologiske sektor, og der er givet anvisninger på, hvorledes økologi effektivt kan anvendes til at understøtte de forskellige målsætninger, der

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

er blandt både kommercielle aktører og hos myndighederne. Herunder også eksempler på, hvorledes man med samarbejde mellem private og offentlige aktører skabe fornyet momentum og udvikling i økologi.

Note 7. Foodservice indsats på nærmarkeder – Sverige og Tyskland

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet var at støtte økologiekporten til foodservicemarkedet i Sverige og Tyskland, hvor der de seneste fem år har været en markant stigning i efterspørgslen på økologiske varer.

Projektets aktiviteter

Projektet var centreret omkring 3 hovedaktiviteter med to delelementer, der primært har været centreret om det tyske marked.

Den 5.-6. juli var der besøg af BioMentoren, med 18 deltagere. Deltagerne fik et grundigt indblik i den økologiske præsentation og gode cases inden for foodservice i Danmark, som kan inspirere deltagerne i netværket til at øge omlægningen til økologiske fødevarer i måltider til mange. Den 1. oktober blev der gennemført en konference på ambassaden i Berlin målrettet den tyske foodservicesektor. Ca. 140 deltagere deltog i konferencen fra tysk side og 8 danske producenter præsenterede produkter frem for deltagerne på konferencen.

På konferencen blev der præsenteret danske og tyske cases på omlægning til økologi, og to danske kokke præsenterede en frokostbuffet med udgangspunkt i økologiske råvarer fra de deltagende økologiske producenter. De deltagende tyske storkøkkener blev inspireret til at øge omlægning til økologi og deltagende danske virksomheder fik værdifulde kontakter på markedet. Fremstødet fik stor presseopmærksomhed i både Danmark og Tyskland.

Tyske grossister, der deltog i konferencen, fik desuden en grundig introduktion til de deltagende økologiske producenter. Interessen for konferencen var så stor, at Landbrugsministeriet i delstaten, Thüringen inviterede til at gentage konferencen i forbindelse med en lignende aktivitet i byen Erfurt, hvor landbrugsministeriet for delstaten hører til. Denne aktivitet blev gennemført i mindre skala den 19. november, hvor bla. Københavns Madhus var repræsenteret på conferenceprogrammet og 3 deltagende danske virksomheder deltog med præsentation af produkter.

Aktiviteter i Sverige blev ikke gennemført, grundet mangel på interesse fra svensk side, som følge af uklarhed om valg og regering. Denne arbejdsplan er derfor udsat til 2019.

Note 8. Deltagelse og markedsføring af økologiske fødevarer på BioFach 2018 i Shanghai

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål var at støtte økologiekporten til Kina gennem tilstedeværelse på Kinas vigtigste messe for økologiske fødevarer, Bio Fach Shanghai. Formålet var at uddanne de besøgende i økologiens kvaliteter for således at højne interessen for de på standen økologiske fødevarer gennem information om økologiens produktionsmetoder og kvaliteter.

Projektets aktiviteter

Den primære aktivitet var deltagelse på den økologiske fødevareremse BioFach. Den økologiske fællesstand var placeret meget centralt ved indgangen til hallen. Standen var opbygget i et åbent moderne standdesign og indbød de forbigående til dialog om kvaliteter og krav og principper i den økologiske produktion. Der blev til de besøgende på standen uddelt kinesisk markedsføringsmateriale om økologi. De enkelte virksomheder informerede ligeledes de besøgende som var indkøbere, myndigheder og certificeringsbureauer osv. om deres produkter.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Reception og networking event: For at forberede virksomhederne optimalt, blev dialogen med relevante aktører startet forud for messen. En reception og networking event var arrangeret i samarbejde med Generalkonsulatet i Shanghai. Formålet med eventen var at give virksomhederne mulighed for at møde/genmøde kinesiske aktører fra det kinesiske marked. Myndighedsrepræsentanter, certificeringsbureauer, messeledelse var ligeledes med i gæstekredsen. Presse og bloggere og mediefolk deltog også.

Note 9. Økologi som styrkeposition – en vigtig fortælling

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål er at udbrede kendskabet til den økologiske fødevarerproduktions styrkepositioner. Med en solid dokumentation af styrkepositionerne i den økologiske sektor udfolder projektet kvaliteterne og værdierne bag den økologiske fødevarerproduktion i hele værdikæden. Dokumentationen formidles i forskellige produkter og stilles til rådighed for alle aktører, der arbejder med eksportfremmeaktiviteter.

Projektets aktiviteter

Arbejdspakke 1: Publikation om Økologi som styrkeposition – en vigtig fortælling

Der er udarbejdet et magasin på 40 sider med titlen *The Organic Way – the Danish Model* (undertitel).

Magasinet formidler i følgende 6 kapitler:

- Facts about organic production: Fakta om den økologiske produktion – herunder kendetegn ved planteproduktion, kvægproduktion, griseproduktion samt æg og kyllinge produktion samt forarbejdning af økologiske produkter.
- Confidence and credibility through regulations and control: Om vores regel og kontrolsystem.
- Paving the way to success through cooperation, policy development and organic research: Om det stærke samarbejde mellem organisationer, erhverv og myndigheder, om økologipolitiske initiativer som løftestang for udviklingen i hele sektoren samt om den økologiske forskningsindsats:
- The organic market – om det økologiske marked i Danmark i detailhandlen, foodservicesektoren, inden for gourmet samt om danske økologiske varer på eksportmarkederne.
- The Organic Farmer: Om den danske økologiske landmand, deres uddannelsesmæssige baggrund, aktuelle mærkesager som fx bæredygtig produktion og om det rådgivningssystem, der støtter op om den økologiske landmænds faglighed.
- Large and small companies with strong organic credentials: Om de økologiske virksomheder og deres arbejde med produktinnovation.

Mange af kapitlerne er krydret med små cases, der gør fortællingen personlig og nærværende. Magasinet giver en indføring i den økologiske udvikling i Danmark og et indblik i, hvorfor den økologiske produktion er blevet den succes, den er i dag. Magasinet fungerer som videnbase og opslagsværk for alle interessenter og vil blive anvendt som hand-out på ambassader, ved messer, udstillinger og ved fremstød. Med et veldokumenterede materiale om den økologiske værdikæde fra A-Z og dertil hørende styrkeposition, er der produceret et egnet materiale, som afsæt for dialog og et forhandlingsgrundlag med kommercielle interessenter internationalt.

Arbejdspakke 2: PP-præsentation af Økologi som styrkeposition

Med afsæt i magasinet *The Organic Ways* er udarbejdet en samling af slides med data og informationer om de forskellige styrkepositioner i værdikæden i den økologiske fødevarerklønge. Præsentationen indeholder fakta/tal og budskaber om forskellige styrkepositioner. Samlingen af slides er et "bruttomateriale", som man kan plukke i og udvælge relevant information fra i forhold til de forskellige målgrupper, man henvender sig til i en given situation.

Arbejdspakke 3: Økologi som styrkeposition – på film

Til at understøtte publikation og PP-præsentation er der med udgangspunkt i Organic Denmarks tidligere præsentationsfilm udarbejdet en ny film. Omredigeringen har bestået i, at der er indsat nye relevante billeder, der viser den økologiske produktion også i stor-skala; der er lavet en speak som ridser hovedpointerne i

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

magasinet op og som gør filmen velegnet til brug ved møder – ligesom filmen med tekst-statements kan anvendes på messer mv uden lyd.

Arbejdspakke 4: Økologi som styrkeposition på SoMe

Der er udarbejdet en SoMe pakke med præfabrikerede opslag, som i tekst og foto formidler økologiens styrkepositioner. SoMe pakken indeholder 14 opslag til Facebook, Twitter og Instagram og stilles til rådighed for alle aktører – bl.a. til ambassadernes public diplomacy.

Arbejdspakke 5: Økologi som styrkeposition på roll-ups mv

Til brug på messer og andre udstillinger er udarbejdet 6 forskellige roll-ups med budskaber der formidler økologiens styrkepositioner. Der er trykt 3 sæt som udstillingseksemplarer og masterskabeloner findes til download på organisationernes hjemmeside, således at andre aktører kan downloade dem og sætte egne logoer på.

Note 10. Øget økologiekспорт til det kinesiske marked

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål er at medvirke til øget dansk økologiekспорт til Kina. Dette skal ske via lettere markedsadgang til Kina ved at udbygge netværket til de kinesiske myndigheder samt øge deres kendskab til det danske økologikontrolsystem. Derudover skal vidensniveauet til økologi og de økologiske produktionsmetoder hæves hos kinesiske indkøbere og meningsdannere via oplæg og netværk m.v. Dette skal medvirke til øget efterspørgsel.

Projektets aktiviteter

1. Videndeling/information til CNCA, økologikontrollører og beslutningstagere generelt

CNCA var i Danmark d. 17.-18. maj 2018 med henblik på forhandlinger om, hvordan den kinesiske økologikontrol fremover vil kunne udføres af danske myndigheder på vegne af de kinesiske kontrolmyndigheder. Derudover var der 'alm. netværk' og videndeling om økologi i Danmark.

På basis af ovenstående møde og efterfølgende forhandlinger rejste en større dansk delegation til Beijing, Kina i perioden 2.-6. december 2018 med det formål at blive undervist i, hvordan den kinesiske økologikontrol skal udføres i Danmark. I delegationen deltog 8 økologiekspertter/kontrollører, ligeligt fordelt på Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsen samt projektleder fra L&F. Møderne med undervisningen foregik på Den Danske Ambassade i Beijing, hvorfra der ligeledes deltog økologi- og kinesisk kyndige ekspertter. I projektet har ekspertterne fra begge styrelser samt ambassaden i Beijing hele tiden indgået som såkaldte 'eksterne ekspertter'.

Da de danske økologikontrollører nu er undervist i, hvordan de skal udføre den kinesiske økologi-kontrol i Danmark vil det næste skridt være, at de danske kontrollører efter planen primo marts 2019 påbegynder et pilotprojekt med kontrol af økologiske mælkeproducenter efter de kinesiske økologi-regler. Efterfølgende skal der laves en fælles evaluering af pilotprojektet, og såfremt denne går efter planen vil vi opfylde formålet om en lettere markedsadgang til Kina – som det ser ud p.t. i sommeren 2019. På dette tidspunkt vil der være gået 7 år siden der blev indledt drøftelser om økologi med de kinesiske myndigheder.

Branding af økologiske fødevarer i Kina overfor myndigheder, indkøbere, meningsdannere og bloggere m.v. I forbindelse med "BioFach China" i Shanghai d. 24.-26. maj 2018 blev der givet to oplæg om økologi og de økologi generelt, herunder det danske kontrolsystem og hvorfor danske forbrugere elsker økologi. Desuden blev det unikke samarbejde mellem det politiske system, organisationer, virksomheder/landmænd og detailled omtalt som en af forklaringerne til at Danmark er et af Verdens førende lande indenfor økologi. Derudover blev der ifb. med BioFach China netværket med kinesiske myndigheder, indkøbere og meningsdanner samt kinesiske journalister.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Det kan desuden nævnes, at i forbindelse med besøg i Danmark af et tv-hold fra Taiwan blev der d. 11. oktober givet et 30 min. interview om dansk økologi generelt. Dette skulle kædes sammen med besøg hos flere økologiske landmænd og virksomheder til et længere tv-program om dansk økologi.

2. Eksportseminar om Kina for danske virksomheder

Der er blevet givet informationer om aktuelle regler for markedsadgang for danske økologiske fødevarer til Kina, om udviklingen i økologisalget i Kina og herunder købsmotiver hos de økologiske forbrugere samt trends i det kinesiske fødevaremarked m.v.

Note 11. Udvikling af økologi til Finland

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet var at støtte økologiekporten til det finske marked, hvor der de seneste fem år har været en markant stigning i efterspørgslen på økologiske varer. Både indenfor detail og foodservice er der velvilje og ambitioner om at hæve niveauet af økologi. Hvis væksten i markedet fortsætter som forventet, er markedet godt på vej til at blive aldeles attraktivt for de danske økologiske fødevareproducenter, og projektet tog udgangspunkt i netop dette potentiale.

Projektets aktiviteter

Projektet var centreret omkring én hovedaktivitet med to delelementer, der hver især var målrettet relevante aktører på det finske marked indenfor hhv. foodservice og detail.

Foodservice fremstødet blev udformet som en opfølgning på et seminar afholdt af finske samarbejdspartnere i 2017. De finske deltagere kendte således konceptet og bakkede op om dagen. Med samarbejdet med de to finske øko-organisationer (EkoCentria og ProLuomu) stod konceptet stærkt og en lang række centrale foodservice aktører deltog på dagen, herunder både grossister, storkøkkener, kantineoperatører, restaurantkæder, måltidskassedistributører etc. Dagen var bygget op omkring inspirationsoplæg og erfaringer fra danske stakeholders (implementering af økologi i offentlige udbud, nordiske økologi trends samt erfaringer fra Fazer Danmark (kantineoperatør), der netop har fokus på økologi. Programmet var tilrettelagt så relevante finske aktører deltog og så de danske virksomheder i løbet af dagen havde mulighed for at fremvise og præsentere deres produkter samt komme i tale med de finske grossister om mulighederne med deres økologiske produkter.

Virksomhederne blev også gennem oplæg om det finske økologiske marked generelt rustet til at forstå markedet og tage strategiske beslutninger ift. eksport fremover som optakt til mødet med de to største detailkæder, der dækker ca. 85 % af markedet: Sgroup og Kesko.

På fremstødet blev der afholdt seminarer med begge kæder, hvor virksomhederne fik relevant information om arbejdsgange, strategi og økologi-fokus inden de hver især blev matchet op med relevante indkøbere fra kæderne. Her fik deltagerne ene-tid med indkøberne, hvor eventuelt fremtidigt samarbejde kunne planlægges.

Fremstødet og Finlands økologi-fokus blev dækket af en række medier, hvor virksomhederne fik god synlighed. Der blev fulgt op på fremstødet i forbindelse med kronprinsessens officielle besøg i Finland, hvor der også blev arrangeret erhvervsaktiviteter. Kontakterne fra fremstødet blev inviteret og deltog og havde opfølgende dialog med de danske virksomheder.

Landbrug & Fødevarer deltog på Organic Day den 18. oktober med oplæg på konferencen om "den danske model" og hvordan man får succes med 20 års vækst i den økologiske produktion og afsætning.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

3. Pulje: National Afsætningsfremme

Note 1. Fokus på økologi i professionelle køkkener

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet var at styrke den økologiske afsætning af økologi til foodservicesektoren ved at skabe et øget fokus på økologi i de professionelle køkkener

Projektets aktiviteter

Arbejdspakke 1: Formidling om, hvordan man kommer i gang og fastholder Det Økologiske Spisemærke
Der er udviklet et nyt indhold til websitet <https://www.oekologisk-spisemaerke.dk/>, hvor kommunikationen er forenklet væsentligt og blevet nem og overskuelig. Indholdet på det nye website er delt op i målgrupper, således at hver køkkentype nemt kan finde sig selv og få svar på spørgsmål. Der er gennem hele året afviklet hotline vedr. rådgivning om Det Økologiske Spisemærke, dette har været i form af telefonopkald, mails og personlige henvendelser. Hotline-funktionen har sikret at køkkener kommer videre med det økologiske spisemærke.

Arbejdspakke 2: Kommunikation og formidling om Det Økologiske Spisemærke overfor hoteller, restauranter og caféer

Der er afholdt to økologiske temadage målrettet hoteller, caféer og restauranter, hvor fokus har været "Sådan kom vi i gang med økologien" og herunder erfaringsudveksling, debat og dialog. Til begge temadage har der været 50-60 deltagere. Der har været afholdt fem fejringsevents for køkkener, der har modtaget Det Økologiske Spisemærke. Der er udsendt fejringmateriale til ca. 600 nye køkkener, der har modtaget Det Økologiske Spisemærke.

Arbejdspakke 4: Økologiskole for nøglepersoner, der er katalysatorer for omstilling til økologi i professionelle køkkener

Der er afholdt undervisningsforløb for nøglepersoner, der er katalysatorer for omstilling til økologi i professionelle køkkener. Undervisningsforløbene har været delt op på ét grundforløb med 25 deltagere samt to ekspertforløb med hhv. 25 og 30 deltagere. Undervisningsforløbene har gjort deltagerne til økologiske sparingspartnere og kan dermed være med til at påvirke fødevarerbranchen i en økologisk retning. Der er afholdt strategiske møder med seks udvalgte samarbejdspartnere, hvor der har været fokus på økologi, bæredygtighed, klima og sundhed. Strategimøderne har sikret at samarbejdspartnere har været på forkant med den nyeste udvikling og de økologiske budskaber.

Note 2. Økologiske fremstød på hjemmemarkedet – udvikling og inspiration om økologi

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet var at styrke afsætningen af økologiske fødevarer gennem formidling af økologiske værdier og muligheder med økologi i Foodservicesektoren. Dette blev opnået med afsæt i Danmarks største fødevaremesse Foodexpo 2018, der blev afholdt i Messecenter Herning med 25.000 besøgende fra hele Norden. Målgruppen for projektet var nøglepersoner i foodservice- og detailbranchen, hotel og restaurationsbranchen, der via økologiske fremstød fik mulighed for at møde økologiske fødevarerproducenter og fødevareraktiviteter.

Projektets aktiviteter

Arbejdspakke 1: Udvikling og planlægning af økologiske fællesarealer under Foodexpo 2018

På Foodexpo 2018 blev der udviklet et økologisk fællesområde for mødet mellem producenter/virksomheder, gæster og professionelle fra hele fødevarerbranchen. Der blev udviklet og opbygget et åbent messefælleskab, hvor der var mulighed for at præsentere og fortælle den økologiske historie.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Arbejdspakke 2: Formidling af økologi og økologiske værdier overfor beslutningstagere og nøgleaktører indenfor detail og foodservice

Der blev indrettet indbydende fællesarealer i de tre økologiske haller, og der var info/oplevelseszoner, der bandt den økologiske fremtidsfortælling sammen med de økologiske udstillere. Disse info-/oplevelseszoner blev bemandede af faglige profiler, der sikrede, at gæsterne fik ny viden om økologi og de økologiske værdier samt mødte nye løsninger på de økologiske udfordringer og problemstillinger.

Arbejdspakke 3: Fagligt netværksarrangement

Der blev afholdt et fagligt netværksmøde for ca. 300 indbudte gæster fra fødevarebranchen. På dette møde var der fokus på det økologiske fællesskab og de gode økologiske historier fra hele fødevarebranchen.

Arbejdspakke 4: Opfølgning på Foodexpo

Som opfølgning på de økologiske haller på Foodexpo var der deltagelse på 4- 6 inspirationsdage, tema-møder eller gå-hjem-møder rundt om i landet. I disse fora var der mulighed for at få kontakt med både de private og de offentlige køkkener, og her blev der i endnu højere grad sat fokus på de nye muligheder og løsninger, der er med omlægning til økologi for de mange køkkenprofessionelle, der hver dag arbejder med at lave mad til mange i kantiner, offentlige køkkener, restauranter.

Arbejdspakke 5: Kommunikation og formidling af økologi til professionelle køkkener

Al information og kommunikation vedr. Foodexpo 2018 blev kommunikeret online via nyhedsbreve og på websitet økoexpo.dk. Der blev udviklet og produceret materiale til uddeling til gæsterne på messen, herunder et fagligt magasin.

Note 3. Økologisk Høstmarked 2018

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med Økologisk Høstmarked 2018 var at skabe en platform for formidling af økologi, for derved at øge forbrugernes kendskab til værdierne bag den økologiske produktionsform. Den primære platform var økologiske gårde fordelt i hele landet. Derudover var også enkelte virksomheder med, ligesom der blev gennemført 2 fællesspisninger ved langborde i København og Aarhus.

Projektets aktiviteter

Der var i alt 85 værter med til Økologisk Høstmarked. 79 af dem var økologiske gårde og 6 var virksomheder. Af de 85 værter var 21 helt nye værter. Værterne fik i alt besøg af 75.000 gæster til Høstmarkedet, hvilket betyder, at kontaktprisen pr. gæst var på 22 kr. Derudover deltog 1.600 gæster ved langbordet i København, mens langbordet i Aarhus havde 500 gæster. Nedenfor er listet de aktiviteter, der blev gennemført i projektet:

- Der blev lavet en mere tidssvarende hjemmeside (www.høstmarked.dk), der er målrettet forskellige skærmstørrelser - både computer, mobil og tablets. Det blev prioriteret at fremhæve værterne bedst muligt ved hjælp af individuelle tekster, ikoner og billeder og at gøre det let for gæsterne at finde frem til værterne i deres område. Siden har desuden en søgefunktion, så gæsten eksempelvis kan filtrere på: gårde der har dyr, gode cykelforhold, købemad mv. Siden fik en særlig anerkendelse ved de internationale CSS Design Awards. Prisen blev givet for en eksemplarisk brugervenlig side.
- For at sikre rekrutteringen af værter blev der indrykket en annonce i avisen Økologi & Erhverv (nu: Økologisk Landbrug). Derudover blev der foretaget en målrettet indsats i form af personlig kontakt til potentielle nye værter. Dette resulterede i 21 nye værter, hvoraf en del blev besøgt inden eventen.
- Alle værter fik mulighed for at bestille materialer til brug i forbindelse med Økologisk Høstmarked. Herunder: budskabsskilte i træ til formidlingen af økologi ude på gårdene, navigeringsskilte, store plakater om de værdier der ligger til grund for den økologiske produktion, banner, en guide til pressehåndtering, et idékatalog, en guide til sikkerheden på gårdene samt nogle forholdsregler ift. hvordan værterne skulle forholde sig til afrikansk svinepest.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

- For at målrette materialerne bedst muligt kunne værterne benytte en "webshop", hvor de kunne bestille postkort med selvvalgte billeder. Værterne brugte postkortene samt tilsendte A3-plakater i markedsføring af Høstmarkedet.
- Der blev trykt en ny udgave af pixibogen med de økologiske budskaber. Titlen var Dyrevel-Hva'fornoget? Formålet var at formidle om dyrevelfærd i den økologiske produktion, og bogen var populær blandt både gæster og værter. For at understøtte pixibogen blev der også udleveret en stor plakat om samme emne (sidstnævnte var dog ikke finansieret af FØL - kun distribueret i projektet). Derudover kunne værterne bestille forskelligt materiale efter eget valg fx budskabsskilte, opskrifter med øko-budskaber, et hæfte der på en forbrugervenlig måde formidler værdier i økologi, bannere, navigeringsskilte mv.
- For at øge kendskabet til Høstmarkedet, samt de økologiske budskaber, blev der indrykket annoncer i forskellige medier – såvel elektroniske som printannoncer. Fx Berlingske, Politiken, Danmarks Naturfredningsforenings medlemsblad, et hæfte fra Aarhus' Økologiske Fødevarefællesskab, en annonce i avisen for Bæredygtighedsfestivalen i Nordjylland, opslag på den elektroniske platform Børn i Byen samt en etikette på Fri-lands økologiske kødpakker.
- Der blev lavet indsalgsmateriale til detailkæderne, som kunne tilgås via en elektronisk toolbox. Formålet var at gøre det nemt for kæderne og andre interesserede at finde materiale, som de kunne bruge i deres tilbudsaviser eller på deres sociale medier. Det har resulteret i, at minimum 8 kæder har lavet omtaler i deres tilbudsaviser eller på deres sociale medier forud for Høstmarkedet.
- Der er indrykket i alt 22 opslag via Facebooksiden I love Øko, Økologisk Landsforening samt Ren Madglæde, hvilket nåede ud til i alt 478.944 danskere. Herunder en omfattende regionsopdelt markedsføring ved annoncering, hvor alle de deltagende værter blev nævnt. Derudover blev der lavet 10 opslag om Høstmarkedet på Instagramprofilen lloveøko.
- Der blev lavet tre film til markedsføring af Høstmarkedet. Den ene med optagelser af en Høstmarkedsvært, der fortæller om høstens betydning for landbruget samt to stemningsfilm med økologiske budskaber. Filmene blev benyttet på såvel egne medier, men også detailbutikkerne var aktive med at bruge filmene; bl.a. Coop samt Dagrofa.
- Der blev udført et omfattende pressearbejde, der førte til omtaler i både landsdækkende, regionale og lokale medier. Af Infomedias analyseværktøj fremgår det, at der har været i alt 126 omtaler, hvoraf 4 har været via TV (TV Avisen, TV2 Fyn, TV2 Lorry og TV2 Østjylland). Det betyder, at budskaberne om økologi ikke alene er nået ud til de gæster, der fysisk besøgte en gård, men også til de mange danskere, der ikke besøgte Høstmarkedet.
- Økologisk Høstmarked indgik et samarbejde med DR Ramasjang, der resulterede i, at en af børne-værterne fra Ramasjang lavede aktiviteter på en gård til Økologisk Høstmarked. Desuden var Ramasjang medvirkende til, at seks P4 radiostationer omtalte Økologisk Høstmarked. Det lykkedes desuden at aktivere fem af landets toprestauranter i konkurrencen Øko-Kok, som fandt sted på en af værtsgårdene til Økologisk Høstmarked. Her kunne gæsterne kigge med fra sidelinjen mens kokkene lavede mad af gårdens økologiske råvarer. Der var tre professionelle dommere.
- Der blev foretaget en gæsteevaluering samt en værtsevaluering.
- Som videreudvikling af Økologisk Høstmarked blev høsten også brugt som anledning til at invitere byboere til Høstfest i både København og Aarhus. Her blev såvel de økologiske landmænd som råvarerne hyldet ved et langbord og i alt 13 økologiske landmænd leverede råvarerne til fællesspisningen og de fleste deltog selv ved langbordet, hvor de kunne formidle om den økologiske produktion under hele middagen. Samtidig blev høstfesterne brugt som markedsføringskanal for det landsdækkende Økologiske Høstmarked i weekenden efter. Særligt i Aarhus var der en omfattende forankring hos lokale ildsjæle, der hjalp med planlægning og afholdelse af høstfesten. I København var Copenhagen Cooking drivkraften bag. Projektet varetog identifikationen af og kontakten til relevante lokale landmænd, der kunne levere økologiske råvarer til høstfesterne. Denne indsats medførte at flere økologiske landmænd meldte sig som høstmarkedsværter. Derudover blev der i projektet udarbejdet diverse markedsføringsmaterialer, bidrog med leje af grej fx borde/stole, leje af B-lokation i tilfælde af dårligt vejr, arbejdsstationer hvor maden blev tilbragt mv.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 4. Lokal og direkte afsætning – udnyt nye markedsmuligheder gennem viden og kompetenceløft

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet var at øge den lokale og direkte afsætning af økologiske fødevarer ved at give et kompetenceløft til, og skabe lokale samarbejder mellem, landmænd og producenter for herigennem at styrke deres forudsætninger for at udnytte nye markedsmuligheder. Det skulle bidrage til en større mangfoldighed, højere kvalitet, bredere udbud og større tilgængelighed af lokale økologiske fødevarer – og på lang sigt en større lønsomhed for producenten.

Projektets aktiviteter

Projektets aktiviteter var delt op i 2 arbejdsplaner med hver sine aktiviteter:

Arbejdsplan 1 - Nye markedsmuligheder og roller kræver ny viden og værktøjer. Aktiviteterne i denne arbejdsplan var et målrettet kursus- og uddannelsesforløb for de økologiske landmænd og producenter, der afsætter – eller har planer om at afsætte - deres produkter direkte og/eller lokalt. Der var særligt fokus på de rammevilkår og krav, der er for økologiske producenter fra såvel myndigheder som markedet og kunderne.

Arbejdsplanens aktiviteter var flg.:

- Udvikling og planlægning af uddannelsesdage herunder udvikling af koncept, aftaler med undervisere om tid, sted, indhold og pris, udarbejdelse af undervisningsmaterialer, aftaler med lokaliteter om leje af lokaler og forplejning
- Udarbejdelse og udsendelse af invitationer til økologiske landmænd og mikroproducenter via mail, sociale medier og hjemmeside
- Detailplanlægning og gennemførelse af uddannelsesdage
- Evaluering af uddannelsesdage og opfølgning med undervisere

Arbejdsplan 2 – Lokale samarbejder – udvikling af nye veje til lokal og direkte afsætning. Aktiviteterne i arbejdsplan 2 skulle understøtte dannelse samt udvikle og understøtte lokale netværk, der arbejder med lokal afsætning for at gøre det muligt for flere landmænd og lokale aktører langs hele værdikæden at løfte opgaven med lokal afsætning. Arbejdsplanens aktiviteter var flg.:

- Etablering af lokale netværksgrupper
- Afholdelse af møder og undervisning i de lokale netværksgrupper
- Dokumentation og formidling af erfaringer og læringen

Viden, erfaringer og læringen fra begge arbejdsplaner skulle løbende opsamles og dokumenteres via artikler, som kunne offentliggøres til hele den økologiske branche med tilknyttede erhverv.

Note 5. Blomstrende økologi - flere blomster, flere bier, mere økologi

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets overordnede formål er at øge afsætningen af økologiske produkter. Dette opnås ved at informere forbrugerne om den positive sammenhæng mellem økologi og bedre levevilkår for bier. En viden som styrker de økologiske varers merværdi og skaber et øget salg.

Projektets aktiviteter

1. Aktivitet i samarbejde med dagligvarehandlen

I samarbejde med dagligvarekæden Netto har projektet informeret om økologiens betydning for natur, herunder især vilde bier, og uddelt poser med frøblandinger til de handlende.

2. Synlighed i landskabet

Et antal økologiske landmænd har deltaget i kampagnen ved hver at udså blomsterstriber med de samme frøblandinger, som blev uddelt til forbrugerne. Landmændene er blevet bedt om så vidt muligt at så frøene i

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

nærheden af steder, hvor offentligheden færdes, så synligheden af projektet blev optimeret. Sammen med striberne opsatte landmændene informationsskilte, der informerer forbigående om kampagnens budskab om økologiske landmænds positive bidrag til den fælles natur.

3. PR-indsats og indsats på de sociale medier

For at sprede kampagnens budskab optimalt og mest effektivt er en PR-indsats og en indsats på de sociale medier indgået i projektet.

Projektet har sat fokus på de økologiske landbrugs betydning for den vilde natur, hvilket er noget af det, der vejer tungest, når forbrugerne vælger økologiske varer. De gratis frø sammen med forbrugerorienteret informationsmateriale har været meget populært, og er blevet rost og debatteret meget på de sociale medier, hvor de forbrugere, der har hentet frø, har fungeret som en slags økologi-ambassadører i deres respektive netværk. På de sociale medier har man ligeledes kunne se, hvordan de økologiske landmænd er blevet rost for deres arbejde for den fælles natur, hvilket i sidste ende styrker det røde Ø.

Note 6. Økologi i foodservice

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål var at inspirere professionelle køkkener til i højere grad at efterspørge økologi og hermed bidrage til en øget afsætning. I projektet blev der sat fokus på økologi, bæredygtighed og andre vigtige parametre, som optager foodservicesektoren. Projektet var baseret på de aktiviteter, der har skabt stor tiltrækning og tilfredshed i 2017, kombineret med nye behov fra foodservicesektoren om friske indsigter på markedet. Projektet indeholdte fem arbejdsplaner, hvoraf fire byggede videre på fra projekter fra 2017.

Projektets aktiviteter

AP1: Udbredelse af afsætningsguide

I 2017 udviklede Landbrug & Fødevarer, med støtte fra FØL, en afsætningsguide til foodservice målrettet mindre lokale, økologiske producenter. Guiden beskriver, hvad foodservicemarkedet er, og hvordan man kommer ind på det samt hvilket potentiale, der er for mindre økologiske producenter på det marked.

Der har været stor efterspørgsel fra grossister, der ser guiden, som et rigtig godt redskab til at hjælpe leverandører med at komme ind hos grossisterne. Derfor har Landbrug & Fødevarer i 2018, i samarbejde med lokale landboforeninger og grossister, afholdt 5 seminarer med udgangspunkt i guiden. Til seminarerne har producenter, grossister og lokale køkkener mødtes med det formål at øge kendskabet til hinanden og indgå konkrete partnerskaber og aftaler om levering af lokale, økologiske fødevarer. Både landboforeningerne og grossisternes lokale afdelinger har været et vigtigt led i samarbejdet og har efterfølgende været en vigtig faktor i forhold til at hjælpe landmændene med at komme i gang.

AP2: Markedsføring af økologi på hoteller, restauranter og cafeer (horeca)

Potentialet for økologi i horeca er enormt og de indsigter, som Landbrug & Fødevarer fik fra analyser gennemført med støtte fra FØL i 2017 viser, at forbrugerne i langt overvejende grad ser økologi som et kvalitetsstempel af spisesteder, og at de aktivt ville vælge en restaurant med en økologisk profil, hvis de havde valgmuligheden. Indsigterne viser også, at restauranterne ikke selv oplever den øgede efterspørgsel efter økologi, og at mange af dem har nogle ubegrundede fordomme om økologi, eksempelvis begrænset udvalg og dårlig kvalitet.

Derfor har vi i denne arbejdsplan udviklet tre inspirations-kampagnefilm målrettet kokke i restaurationskøkkener. Filmernes overordnede budskab er, at økologiske råvarer er et fantastisk kvalitetsprodukt, som sagtens kan bruges og fås i de kvaliteter, som kræves i et professionelt køkken.

Til at formidle budskaberne og opnå respekt i en målgruppe, som kan være svær at imponere, allierede vi os med to opinionsledere - mesterkok og restauratør Frederik Bille Brahe og madanmelder og journalist Martin Kongstad. Begge rollemodeller ser i forvejen lokale, økologiske kvalitetsprodukter som værdiskaber, og det

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

var derfor et naturligt valg at bruge dem som samarbejdspartnere på projektet. De tog på en tredages roadtrip gennem øko-Danmark for at få indblik i og forståelse for den økologiske produktion. De besøgte en griseproducent, et landbrug med malkekvæg og en grøntsagsproducent. De fik indblik i den økologiske produktion gennem samtaler med landmændene og brugte undervejs filmene til at formidle deres positive oplevelser ved at arbejde med økologiske råvarer, som Frederik Bille Brahe efterfølgende tilberedte. Formålet med filmene har været at inspirere andre restaurationskøkkener til at bruge lokale, økologiske råvarer og dermed øge afsætningen af økologiske råvarer til horeca og samtidig kunne efterleve forbrugernes øgede efterspørgsel på økologiske fødevarer når de spiser ude.

AP3: Genoptryk af sæsonplakater

Arbejdspakken har understøttet et genoptryk og udsendelse af plakaterne, som vi har brugt diverse arrangementer (seminarer, workshops osv.) samt sendt ud til køkkener og unge under fødevarerrelaterede uddannelser.

Note 7. Økologi på uddannelser - Økologiske Food Fighters vol. 2.0

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet var at bringe mere økologi ind på uddannelserne, dels ved sikre faglærernes fokus på økologi, dels ved at give elever og studerende en grundlæggende viden om økologi, som giver dem forståelse og interesse for at arbejde med økologi i deres fremtidige arbejdsliv. Derudover var formålet at øge den tværfaglige forståelse mellem fødevarerrelaterede faggrupper.

Projektets aktiviteter

Aktiviteterne i projektet havde en unik, tværfaglig sammensætning, hvor alle led fra jord til bord til mund er repræsenteret. Og det var med til at øge deltagernes tværfaglige forståelse mellem mad-relaterede faggrupper, indsigt i forskellige led i fødevarekæden og evne til at tænke på tværs af værdikæden. Faktorer, som kan være katalysator for samarbejder på tværs af faggrene, til gavn for udvikling og afsætning af økologiske fødevarer.

Arbejdspakke 1: Økologiske Food Fighters – i nyt set-up

Økologiske Food Fightere 2018 var en udvalgt gruppe 12 af fremtidens madprofessionelle, som gennem projektet blev klædt på til at udfylde rollen som økologiambassadører – både overfor medstuderende, på sociale medier og i deres fremtidige arbejdsliv. Rekrutteringen af de 12 de Økologiske Food Fighters foregik gennem DM i skills, det store, årlige Danmarks mesterskab for elever på erhvervsuddannelserne; sociale medier, herunder både skolernes og Landbrug & Fødevarers samt markedsføring på landets erhvervs- og professionshøjskoler gennem oplæg og visuelt materiale.

Food Fighterne blev, gennem et tredages inspirationsforløb, klædt på med praktisk og teoretisk viden om økologi fra jord til bord – først en dag med teori og efterfølgende i praksis rundt i landet hos forskellige økologiske producenter og virksomheder. På den måde sikrede vi, at eleverne oplevede økologien i alle led - fra landmandens marker til køkkenernes gryder. Food Fighterne blev opdelt to og to og fik derefter tildelt en case (et besøgssted), som de skulle være ekstra opmærksomme og nysgerrige på, fordi de på de efterfølgende tre dage med øko-fights skulle videreformidle de enketelte besøgssted unikke historie og erfaring med økologi. Generelt var der en helt unik dynamik gruppen imellem, og gruppen viste stor nysgerrighed og interesse for hinandens faglighed.

Arbejdspakke 2: Øko-temadage på uddannelser og aktivering af Økologiske Food Fightere

Økologiundervisningen er af varierende kvalitet og eksisterer i varierende grad på de enkelte uddannelser. Øko-temadagene gav derfor elever og studerende mulighed for at blive klogere på den økologiske produktion. Dagene blev afholdt på hhv. en teknisk skole og to landbrugsskoler, men ved alle dagene var minimum to andre professioner repræsenteret. Dagene bestod af tre "Øko-fights", en slags stjerneløb om økologi, hvor de Økologiske Food Fightere var rundt på forskellige landbrugs- og erhvervsskoler og formidle deres nye

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

viden om økologi gennem oplæg på posterne i stjerneløbet. Food Fighterne var ansvarlige for deres egen post, hvor de gennem "stjerneløbet" fik besøg af elever fra erhvervs- og professionshøjskoler, der skulle svare på forskellige spørgsmål om økologi på tværs af værdikæden, som var relateret til besøgsstederne. De deltagende elever havde mulighed for at vinde præmier, og det skabte stort engagement, god stemning og dialog omkring økologien på tværs af de forskellige professioner. I løbet af de tre dage deltog otte forskellige skoler og repræsenterede seks forskellige professioner: ernærings- og sundhedsstuderende og gartner-, landbrugs-, ernæringsassistent-, kokke- og slagterelever.

Arbejdspakke 3: Digitalt Økologisk Food Fighter-univers

For at sikre et vedvarende fokus på økologi gennem hele året, har Facebooksiden Økologiske Food Fighters været kilde til viden og ikke mindst dialog om økologi på tværs af værdikæden. I løbet af året er der løbende udviklet og delt indhold om alt fra økologisk produktion til andelen af økologi i foodservice, for at sikre et passende flow og aktualitet i opslagene. Derudover er siden løbende modereret for at sikre en god og ordentlig tone. I løbet af inspirationsdagene fik de Økologiske Food Fighters ansvar for at udvikle et opslag om hvert besøgssted. Det gjorde de for at lære at formidle deres egen viden, men ligeledes for at eksponere deres oplevelse for de andre eksisterende følgere på siden. Opslagene blev delt i deres egne netværk og private profiler og har derfor haft stor rækkevidde. Derudover blev siden brugt til "at rapportere" fra både inspirationsdage og øko-fights. Udover den officielle Facebookside oprettede vi, ved afslutning af Food Fighter forløbet, en lukket gruppe for dette års 12 Økologiske Food Fighters, for at sikre en platform, hvor de kan holde kontakten og bruge hinanden til faglig sparring om økologien. Gruppen bliver brugt aktivt og har resulteret i flere faglige arrangementer, hvor omdrejningspunktet har været økologisk produktion og fødevarer.

Note 8. Klar besked om økologisk kylling

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål var at øge efterspørgsel og salg af økologisk kylling. Økologisk kyllingekød er den type kød, der har den højeste kilopris, og således kan det ikke undre at pris er en markant barriere for forbrugerne, når de står ved køledisken og skal vælge kylling.

Projektets aktiviteter

I projektet har vi brugt forskellige stemmer og formidlingskanaler til at fortælle historien om hvad merprisen handler om. Altså hvad man betaler for, når man vælger en økologisk kylling. Projektets aktiviteter har bidraget til at tydeliggøre den økologiske kyllings værdi. Missionen var at fremme betalingsvilligheden blandt forbrugerne og dermed udvide og modne markedet til mere økologisk kylling. Strategien var at kommunikere, at økologisk kylling er et højværdiprodukt, der af samme grund har en anden prissætning.

Arbejdspakke 1: Produktion af mediemateriale om økologisk kylling

Efter at have kortlagt produktionstypernes forhold skabte vi oversigter og præsentationer, der er blevet brugt til alle projektets målgrupper – tilrettelagt efter de enkelte målgruppers faglighed.

Målgrupperne var: Meningsdannere: madbloggere og youtubers, Madskribenter, Pressen, Fagpresse og de medier dagligvarehandlen og foodservice-sektoren anvender.

Mediematerialet fokuserede på: Budskaberne er justeret efter mediet og målgrupperne, men de overordnede vinkler er: Hvad får du og hvad støtter du, når du vælger økologisk kylling? Hvad handler prisforskellen om?, Hvad kan du gøre som forbruger for at støtte den økologiske produktion?, Hvad kan du gøre som dagligvarekæde for at støtte den økologiske produktion?, Økologisk kylling er et højværdiprodukt – og skal behandles derefter, Det er bæredygtigt at tænke i lidt, men godt. En hel kylling kan sagtens spises over to dage.

Medieprodukter: Følgende produkter blev produceret om emnet økologisk kylling: Historie til madskribenter/-journalister om økologisk kylling, Billedmateriale med billeder fra produktionen, Grafiske illustrationer om økologisk kylling, Artikler til egne websites, Post's til egne facebooksider.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Arbejdspakke 2: Formidling til forbrugerne

Denne indsats handlede om at udbrede fortællingen om den økologiske kyllings værdi.

Indsats overfor meningsdannere og presse: Projektet har gennemført et sponsoreret samarbejde med to madbloggere (Maria Vestergaard og Frk. Kræsen), som gennem hele projektet har publiceret indhold til deres weblogs, nyhedsbreve, Instagram- og Facebookprofiler. Det er blevet til en rigdom af tekster, fotos, videoer og sågar en podcast. Projektet har været i dialog og delt viden med følgende medier om økologisk kylling: Madbloggere, Youtubers, Madskribenter, Landsdækkende/regionale medier, Fagmedier, Livsstilsmedier (magasiner/ugeblade).

Indsats på egne medier: Projektet har kommunikeret om økologisk kylling via følgende egne medier: Forbrugersitet: Voresmad.dk (målgruppe: madinteresserede danskere), Facebooksiden Voresmad.dk (målgruppe: madinteresserede danskere), Facebooksiden Dansk kylling (målgruppe: forbrugere, der er interesserede i kylling), Facebooksiden Alt om fjærkræ (målgruppe: interessenter, der søger baggrundsviden) og Facebooksiden Food Fighters (målgruppe: studerende/elever fra fødevareuddannelserne).

Arbejdspakke 3: Formidling til dagligvarehandlen og foodservice

Forbrugerkommunikation har vi sikret via ovenstående arbejdspakke, men i Landbrug & Fødevarer har vi også god erfaring med at nå forbrugerne via dagligvarehandlen og foodservice-sektoren (kantiner, offentlige køkkener, restauranter, cafeer).

Projektet har kommunikeret om økologisk kylling via følgende kommunikationskanaler: Fagmediet Goderåvarer.dk (Landbrug & Fødevars website til netop dagligvarehandlen/ foodservice, Nyhedsbrevet goderåvarer.dk (nyhedsbrevet når 800 beslutningstagere fra branchen og åbnes og læses aktivt af 40% af abonnenterne – hvilket er en usædvanlig høj åbningsrate).

Arbejdspakke 4: Omtalerapport

Omtale til målgrupperne er dokumenteret i en samlet rapport. Det var ikke været muligt at måle præcist på den estimerede værdi, men effekten fremgår tydeligt i rapporten.

Note 9. Økologisk kanin i foodservice

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål var at øge udbud, efterspørgsel og afsætning af økologiske kaniner samt bidrage til at sikre en bæredygtig produktion af økologiske kaniner i Danmark.

Projektets aktiviteter

AP1: Afsætning – mellem avlere og aftagere

Både i kaninprojektet i 2017 og 2018 har der generelt været meget stor interesse for dagsordenen om at understøtte og genetablere en økologisk kaninproduktion i Danmark. Derfor har der været et godt grundlag for at skabe afsætning til gennem forskellige kanaler i foodservice. På baggrund af dette er der lagt et stort arbejde i at skabe dialog mellem avlere og aftagere med henblik på at lave konkrete og faste afsætningsaftaler. Den dialog der har været mellem avlere og aftagere i projektet i 2018 har sat fokus på den udfordring og de samarbejder der er etableret går netop ind i en dialog om at sikre, at avlerne kan afsætte i henhold til de aftaler der er indgået med aftagere.

AP2: Synliggørelse på grossistmesser

I stedet for deltagelse på grossistmesser, blev der afholdt en branchefrokost og et symposium for relevante fagfolk på tværs af værdikæden for at skabe et bedre rum for dialog om produktion og kvalitet. For at sætte fokus på smag og bæredygtighed, har der ved begge branchearrangementer har der været frokost, hvor hele kaninen er blevet brugt.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

- Branchefrokost for grossister, køkkener og avlere, hvor der bl.a. blev holdt oplæg om økologiske kaninproduktion og indgået aftaler mellem lokale avlere og aftagere.
- Mini-symposium. 40 fagfolk fra alle dele af den danske gastronomi- og fødevarerbranche mødtes for at sætte fokus på økologisk kanins mange kvaliteter og undersøge, hvordan man fremmer samhandel og afsætning af kaninkød i Danmark. På symposiet blev de deltagende præsenteret for de mange trends og tendenser, som taler for den økologiske kaninproduktion, der blev afholdt en workshop og indgået aftaler om afsætning mellem avlere og køkkener - både restauranter og kantiner.

Note 10. Økologi i store gryder - øget afsætning af økologiske fødevarer til offentlige køkkener

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål var at bidrage til en øget afsætning og brug af økologiske fødevarer i offentlige køkkener. Dette er sket ved på Fødevaredagen 2018, at anprise dem, som gør en ekstra indsats for at få mere økologi i maden og måltiderne i de offentlige køkkener, med prisen Økologiske Køkkenroser.

Projektets aktiviteter

AP1 Planlægning, udvikling og forberedelse samt markedsføring af prisen Økologiske Køkkenroser til offentlige køkkener i samarbejde med de tre fagforbund, FOA, 3F og Kost- og ernæringsforbundet.

AP2: Planlægning og afholdelse af inspirationsseminar for offentlige køkkener på Fødevaredagen 2018

I 2018 gennemførte vi et seminar om økologi i de offentlige køkkener. Der var ca. 100 deltagere fra grossister, fødevarervirksomheder og offentlige køkkener og der blev i den efterfølgende evaluering udtrykt stor tilfredshed med seminaret.

AP3 Overrækkelse og kåring af vinderne af Økologiske Køkkenroser på Fødevaredagen.

Forud for prisuddelingen modtog de nominerede promoveringsmateriale og i forbindelse med prisuddelingen af de økologiske køkkenroser blev der udviklet 8 film af de nominerede.

Note 11. Mere økologi i slagterregi – indsats hos supermarkeds- og privatslagtere

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets primære formål var øget afsætning af økologisk kød (grise-, okse-/kalve- og fjerkrækød), men øvrige råvarer, som indgår i et måltid, har også haft et mindre fokus. Slagterne er løftestang for at nå forbrugerne.

Projektets aktiviteter

Der er blevet afholdt et stort work-seminar for slagtere fra detailedet - privatslagtere og supermarkedsslagtere. Oprindeligt var der planlagt to, men da der var for få tilmeldinger på det jyske seminar, blev de slået sammen til ét i København. Seminaret blev udvidet med et længere program, og der deltog 65 slagtere fra hele landet. Seminaret bestod først og fremmest af faglige oplæg inkl. oplæg om regler om økologi hos slagterne ved Fødearestyrelsen. Der blev ligeledes afviklet en praktisk masterclass på seminaret, hvor deltagerne til arbejdet med økologisk kød og udskæringer også fik udleveret kompendium med ideer og forslag til, hvordan de kan gøre mere for det økologiske kødsortiment i deres butik og deres 'mad ud af huset', samt hvordan det markedsføres ved hjælp af guidance og tips til forbrugerne. Masterclassen var med til at sikre at slagterne ved hjælp af en bedre forståelse for og viden om regler og muligheder for håndtering økologisk kød kan fremme afsætningen af økologisk kød. Masterclassen tog også fat på brugen af øvrige økologiske produkter, så der blev også skabt en forståelse for at tilbehøret til kødet skal være økologisk. Sidst på året blev der fulgt op på seminaret via mail – fokuset var økologi og der blev sat fokus på, hvordan slagterne kan blive bedre til at arbejde med økologi.

Efter seminaret/masterclassen har Landbrug & Fødevarer evalueret på forløbet. Det vurderes at konceptet i nuværende form giver værdi for slagterne, og at slagterne for nuværende først og fremmest skal motiveres til omlægning gennem inspiration.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 12. Økologi i Horeca 2: inspiration til hoteller, restauranter, cafeer og fastfood

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets primære formål var afsætningsfremme. I samarbejde med aktører fra Horeca-segmentet styrkes viden og kompetencer omkring lokale og økologiske fødevarer med henblik på afsætningsfremme.

Projektets aktiviteter

Projektet er en projektførelse fra 2017. I projektførelsen blev ansøgt om at gennemføre 5 endags-seminarer med deltagelse fra Horeca segmentet. Der blev indgået aftale med de tre største grossister i Danmark om at de kunne være medværter på arrangementerne. Desværre så har landets 2. største grossist, Catering Engros, i 2018 været ramt af nedskæringen og fyringer i deres organisation. Det betød, selvom vi havde indgået aftale med dem, at de med meget kort (inden for ti dage) varsel aflyste deres to arrangementer. Med så kort varsel var projektet, i henhold til kontrakten, nødt til at dække udgifterne til værtsstedet. Derfor blev de planlagte fem inspirationsarrangementer reduceret til tre. Men de tilbagemeldinger vi fik på dem der blev gennemført, var ekstremt positive.

Note 13. Økologisk køkkenomlægningstjek

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet er at udvikle en guide, som kan anvendes til at analysere det enkelte køkkens potentiale for økologi og inspirere det til, at begynde en omlægning. Målet er at køkkenerne, med udgangspunkt i guiden, selv eller med bistand fra omlægningsspecialister kan foretage et tjek af deres køkkens muligheder for økologi og udarbejde en handlingsplan. Omlægningen af køkkenerne skal bidrage til en øget efterspørgsel efter økologiske fødevarer.

Projektets aktiviteter

I 2017 var det ikke muligt at afprøve de færdige omlægningsguides på repræsentanter for restauranter, hoteller og kantiner. Derfor blev der i 2017 ansøgt om en projektførelse af projektet til 2018, hvor man kunne gøre det. Som en del af projektet i 2017 blev omlægningsguiden afprøvet på offentlige køkkener, men ikke på hoteller, restauranter og kantiner (HORECA). I 2018 blev der udført omlægningstjek i udvalgte professionelle private køkkener. To af de tre køkkener der deltog i omlægningstjekket var også til stede ved inspirationsarrangementet. Tilbagemeldingen på omlægningstjekket har været positiv og begge køkkener har på baggrund af inspirationsseminar og omlægningstjek ønsket at påbegynde en økologisk omlægning.

Note 14. Økologi på Velfærdens innovationsdag

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet med projektet var at inspirere danske kommuner og regioner til at arbejde med og sætte mål for økologi i den offentlige mad og på de offentlige arealer, og på den måde øge efterspørgslen efter økologiske fødevarer. Og samtidig at anvende økologiomlægningen på en velfærdsinnovations agenda, hvor man med de samme økonomiske ressourcer får en række vigtige kvalitetsløft af madtilbuddene og af medarbejderne.

Projektets aktiviteter

Projektet skulle udvikles og planlægges i 2018 med henblik på afholdelse af konferencen i 2019. Mandag Morgen meddelte i forsommeren 2018 projektgruppen, at de havde holdt den sidste Velfærdens innovationsdag i 2018. Behovet for at inspirere de kommuner der endnu ikke arbejder målrettet er stadig aktuelt, selvom konferencen ikke kunne lægges i forbindelse med Velfærdens innovationsdag. Derfor besluttede projektgruppen i 2018, at arbejde videre med planlægningen af konferencen til afholdelse i 2019, men i et alternativt setup. I 2018 har der været afholdt 4 arbejdsgruppemøder og arbejdet med at definere indhold, målgruppe, program, afvikling mm for konferencen er på plads. I 2019 har projektet fået tilsagn om midler til, at

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

gennemføre en konference med titlen "ØKologi som middel til vækst velfærd og beskæftigelse i kommuner og regioner.

Note 15. Økoløft Plejehjem Greater Copenhagen – offentlige og private plejehjem

Tilskudsmodtager: Fonden Københavns Madhus

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at øge det økologiske forbrug ved at bistå 9 offentlige og private plejehjemskøkkener i Greater Copenhagen, således at deres indkøb af økologiske råvarer gøres mindst 60% økologisk. Københavns Madhus' metode til omlægning sikrer, at de eksisterende driftsbudgetter ikke øges i forbindelse med det øgede økologiske forbrug. Københavns Madhus' metode til succesfuld økologisk køkkenomlægning har kompetenceudvikling af køkkenmedarbejderne som omdrejningspunkt. Gennem kurser og inspirationsarrangementer, kortlægning og analyse af køkkenets eksisterende produktion og gårdbesøg på økologiske bedrifter vil køkkenmedarbejderne opnå den nødvendige faglighed, større viden om økologi og økologisk landbrug, økologisk madlavning og menuplanlægning, sæsonvarer, reduktion af madspild mm.

Projektets formål

Formålet er at øge omlægningsgraden i både offentlige og private storkøkkener, konkret gennem omlægning af 9 plejehjemskøkkener i Greater Copenhagen.

Projektets aktiviteter

Arbejdspakke 1 – Projektledelse, styring og kommunikation: Selv om projektledelsen har haft sine udfordringer, er det med denne arbejdsplan lykkedes at drive, styre og koordinere den samlede indsats til et tilfredsstillende resultat. For at udnytte muligheden for yderligere synergi mellem de deltagende køkkener i projektet og deltagere i projektet Økoløft Frederiksberg har ledelse og medarbejdere i begge projekter haft lejlighed til at deltage i hinandens projektaktiviteter der hvor det gav mening. Gennem projektet er der i denne arbejdsplan løbende blevet koordineret med beslutningstagere, planlagt aktiviteter, kompetenceudvikling og lokal rådgivning samt fulgt op på dette.

Som opstart på projektet er der blevet afholdt et opstartsmøde for køkkenpersonalet. Til dette møde blev projektet og projektplanen præsenteret. Som afslutning på projektet blev der holdt et afslutningsmøde.

Kommunikationsteamet i Københavns Madhus har oprettet et site til Økoløft Plejehjem Greater Copenhagen under www.okoløft.dk med oplysninger om projektet, aktiviteter og resultater. Desuden har Økoløft sin egen Facebookgruppe faciliteret af Københavns Madhus, hvor køkkenmedarbejdere, undervisere og øvrige involverede i projektet har kommunikeret løbende gennem projektførelsen.

Arbejdspakke 2 - Kortlægning og analyse: Denne arbejdsplan er blevet gennemført med 4 kortlægninger og analyser samt 16 omlægningstjek. Kortlægning, analyse og omlægningstjek gav et godt udgangspunkt for det videre omlægningsforløb og skabte et rationelt og veldokumenteret grundlag for det efterfølgende kompetenceudviklingsforløb og lokale rådgivning.

Arbejdspakke 3 – Kompetenceløft:

Kursus: Der er gennemført 3 ugers kursus i AMU-regi for køkkenmedarbejderne. Det samme gør sig gældende for kompetenceløft til plejepersonalet. Den øgede fleksibilitet der blev skabt ved at flytte ressourcer fra fællesundervisning til lokalrådgivning er blevet godt modtaget og har givet gode resultater i de enkelte køkkener.

Gårdbesøg: Der er afviklet to gårdbesøg koordineret med projekt "Økoløft Frederiksberg", således at deltagere fra de to projekter frit kunne vælge, hvilken tur de ønskede.

Ledelsesseminar: Der er afviklet to ledelsesseminarer koordineret med projekt "Økoløft Frederiksberg", således at lederne fra de to projekter frit kunne vælge, hvilken dato de ønskede. Afviklet 3. maj og 7. september.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Arbejdspakke 4 – Omlægningsrådgivning: Forud for kurserne fik køkkenerne et besøg af omlægningsrådgivere fra Københavns Madhus for at få et indtryk af køkkenerne og de udfordringer, der knytter sig til de forskellige steder. Efter kurserne har køkkenerne igen fået besøg af rådgiver, der har fulgt på konkrete udfordringer i de enkelte køkkener i forhold til at øge andelen af økologiske fødevarer. I tillæg til rådgivning i de lokale køkkener er der afviklet 3 inspirationsdage på tværs af køkkenerne.

Arbejdspakke 5 – Særlig omlægningsbistand til plejehjem og sociale institutioner: I denne arbejdspakke er der foretaget indledende besøg og udarbejdet omlægningstjek i 16 køkkener alle sociale institutioner under Den Sociale Virksomhed i Region Hovedstaden. Tilbuddet har for Den Sociale Virksomhed været mere attraktivt end først antaget og de har derfor deltaget med 16 institutioner. Der er blevet foretaget individuelle opfølgingsaktiviteter samt afviklet 3 workshops på tværs af køkkenerne.

Den del af projektet som vedrører bistand til offentlige plejehjem er ikke omfattet af statsstøttere reglerne, idet der er tale om offentlige institutioner.

Note 16. Økoløft Ungdomskantiner Greater Copenhagen - ungdomskantiner

Tilskudsmodtager: Fonden Københavns Madhus

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet er at øge omlægningsgraden i både offentlige og private storkøkkener, konkret gennem omlægning af 16 ungdomskantiner i Greater Copenhagen. Omlægningen vil bidrage til større afsætning af økologiske fødevarer fra det danske hjemmemarked.

Projektets aktiviteter

Arbejdspakke 1 – Projektledelse, styring og kommunikation: Rekrutteringen af deltagere til dette projekt tog længere tid end forventet, hvilke medførte en senere opstart af de øvrige arbejdspakker. På trods af den lidt senere opstart er det lykkedes at drive, styre og koordinere den samlede indsats til et godt resultat. Gennem projektet er der i denne arbejdspakke løbende blevet koordineret med beslutningstagere, planlagt aktiviteter, kompetenceudvikling og lokal rådgivning samt fulgt op på dette. Sofie Rifbjerg Efterskole har på trods af oprindeligt tilsagn og gode intentioner om deltagelse desværre måtte trække sig fra projektet grundet sygdom og travlhed.

Der er gennemført 16 individuelle opstartsbesøg frem for 1 fælles op-startmøde som først planlagt. Til møderne blev projektet og projektplanen præsenteret. Som afslutning på projektet blev der holdt et afslutningsmøde.

Kommunikationsteamet i Københavns Madhus har oprettet et site til Økoløft Ungdomskantiner Greater Copenhagen under www.økoløft.dk med oplysninger om projektet, aktiviteter og resultater.

Desuden har Økoløft sin egen Facebookgruppe faciliteret af Københavns Madhus, hvor køkkenmedarbejdere, undervisere og øvrige involverede i projektet har kommunikeret løbende gennem projektforslaget.

Arbejdspakke 2 - Kortlægning og analyse: Det er gennemført 4 kortlægninger og analyser samt 16 omlægningstjek. Kortlægning, analyse og omlægningstjek gav et godt udgangspunkt for det videre omlægningsforløb og skabte et rationelt og veldokumenteret grundlag for det efterfølgende kompetenceudviklingsforløb og lokale rådgivning.

Arbejdspakke 3 – Kompetenceløft

Kursus: Der er gennemført 2*1 uges kursus i AMU-regi for køkkenmedarbejderne. Den øgede fleksibilitet, der blev skabt ved at flytte ressourcer fra fællesundervisning til lokalrådgivning, er blevet godt modtaget og har givet gode resultater i de enkelte køkkener.

Gårdbesøg: Planlagt gårdbesøg blev aflyst grundet afbud og manglende tilslutning.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Ledelsesseminar: Der er afviklet et ledelsesseminar med deltagelse af ledelsesrepræsentanter og andre beslutningstagere.

Arbejdspakke 4 – Omlægningsrådgivning

Lokal rådgivning: Forud for kurserne fik kantinerne besøg af omlægningsrådgivere fra Københavns Madhus for at få et indtryk af køkkenerne og de udfordringer, der knytter sig til de forskellige steder. Efter kurserne har køkkenerne igen fået besøg af rådgiver, der har fulgt på konkrete udfordringer i de enkelte køkkener i forhold til at øge andelen af økologiske fødevarer.

Inspirationsdage: I tillæg til rådgivning i de lokale køkkener er der afviklet 3 inspirationsdage på tværs af køkkenerne.

Leverandøraktiviteter: Der har været et særligt behov for at adressere indkøbs- og leverandørproblematik hos Spisestuerne, der samlet set har et kundegrundlag på 22.500 studerende og 1.500 ansatte, som har helt særlige indkøbsudfordringer. Da det samtidig har været vanskeligt at samle deltagerne til et leverandørtræf som beskrevet i ansøgningen, er leverandøraktiviteterne tilbudt som led i rådgivning af de syv kantiner hos Spisestuerne.

Den del af projektet som vedrører bistand til offentlige kantiner er ikke omfattet af statsstøttere reglerne, idet der er tale om offentlige institutioner.

Note 17. Økoløft Frederiksberg – offentlige og private plejehjem

Tilskudsmodtager: Fonden Københavns Madhus

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet er at øge omlægningsgraden i både offentlige og private storkøkkener i hele Danmark, konkret gennem omlægning af 7 plejehjemskøkkener på Frederiksberg. Omlægningen vil bidrage til større afsætning af økologiske fødevarer fra det danske hjemmemarked.

Projektets aktiviteter

Arbejdspakke 1 – Projektledelse, styring og kommunikation: Som beskrevet i den faglige beretning for Økoløft Plejehjem Greater Copenhagen har ledelse og medarbejdere i begge projekter haft lejlighed til at deltage i hinandens projektaktiviteter der hvor det gav mening for at udnytte muligheden for yderligere synergi mellem de deltagende køkkener i de to projekter. Gennem projektet er der i denne arbejdsplan løbende blevet koordineret med beslutningstagere, planlagt aktiviteter, kompetenceudvikling og lokal rådgivning samt fulgt op på dette.

Som opstart på projektet er der blevet afholdt et opstartsmøde for køkkenpersonalet. Til dette møde blev projektet og projektplanen præsenteret. Som afslutning på projektet blev der holdt et afslutningsmøde.

Kommunikationsteamet i Københavns Madhus har oprettet et site til Økoløft Frederiksberg under www.økoløft.dk med oplysninger om projektet, aktiviteter og resultater. Desuden har Økoløft sin egen Facebookgruppe faciliteret af Københavns Madhus, hvor køkkenmedarbejdere, undervisere og øvrige involverede i projektet har kommunikeret løbende gennem projektforslaget.

Arbejdspakke 2 - Kortlægning og analyse: Denne arbejdsplan er blevet gennemført som beskrevet projektansøgningen med 7 kortlægninger og analyser. Kortlægningerne og analyserne gav et godt udgangspunkt for det videre omlægningsforløb og skabte et rationelt og veldokumenteret grundlag for det efterfølgende kompetenceudviklingsforløb og lokale rådgivning.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Arbejdspakke 3 – Kompetenceløft

Kursus: Der er gennemført 3 ugers kursus i AMU-regi for køkkenmedarbejderne. Den øgede fleksibilitet der blev skabt ved at flytte ressourcer fra fællesundervisning til lokalrådgivning er blevet godt modtaget og har givet gode resultater i de enkelte køkkener.

Gårdbesøg: Der er afviklet to gårdbesøg koordineret med projekt "Økoløft Plejehjem Greater Copenhagen - 9 plejehjem", således at deltagere fra de to projekter frit kunne vælge, hvilken tur de ønskede.

Ledelsesseminar: Der er afviklet to ledelsesseminarer koordineret med projekt "Økoløft Plejehjem Greater Copenhagen - 9 plejehjem" således at lederne fra de to projekter frit kunne vælge, hvilken dato de ønskede.

Arbejdspakke 4 – Omlægningsrådgivning: Forud for kurserne fik køkkenerne et besøg af omlægningsrådgivere fra Københavns Madhus for at få et indtryk af køkkenerne og de udfordringer, der knytter sig til de forskellige steder. Efter kurserne har køkkenerne igen fået besøg af rådgiver, der har fulgt på konkrete udfordringer i de enkelte køkkener i forhold til at øge andelen af økologiske fødevarer. I tillæg til rådgivning i de lokale køkkener er der afviklet 3 inspirationsdage på tværs af køkkenerne.

Den del af projektet som vedrører bistand til offentlige plejehjem er ikke omfattet af statsstøttere reglerne, idet der er tale om offentlige institutioner.

Note 18. Sofari 2018 - derfor økologisk grisekød

Tilskudsmodtager: Producentensammenslutningen Fremme af Økologisk Kvalitets Svinekød (FØKS)

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål er at skabe et fundament for en langsigtet efterspørgsel efter økologisk grisekød på hjemmemarkedet. Det blev gjort ved at give forbrugerne et oplevelsesbaseret indblik i den økologiske svineproduktions kvaliteter (dyrevelfærd, opdrætsforhold, fordring mv.), og økologiens øvrige værdier. Det er med til at give forbrugerne en forståelse for forskellen mellem konventionelt og økologisk produceret grise-kød og den tilhørende prisforskel.

Projektets aktiviteter

Eventet Sofari blev afholdt søndag den 27. maj fra 10.00-14.00 på 15 værtsgårde i hele landet fra Nordjylland til Falster. Her kunne forbrugerne få et indblik i, hvordan de økologiske grise lever og hvad man får for pengene når man køber øko-gris.

Markedsføring og kommunikation forud for dagen:

Der blev gennemført en bred markedsføringsindsats i en radius på omkring 50-60 km rundt om de medvirkende værtsgårde. På baggrund af medie billedet i foråret 2018 blev der lagt stor vægt på at promovere Sofari på facebook. Det blev vurderet, at der var vigtigt med en solid annonceringsindsats på Facebook. Der blev lavet 29 opslag op på Sofaris facebook, som gav knap 1 mio. visninger på Facebook. Det var blandt andet med korte videoer af værterne samt to generiske videoer til markedsføring af Sofari. Der blev produceret 8 helt nye videoer om 6 nye værter samt 2 tidligere værter. Der blev også slået 3 konkurrencer op, hvor man skulle svare på et spørgsmål om økologisk griseproduktion og deraf vinde forskellige præmier. Konkurrencerne blev iværksat for at skabe opmærksomhed om eventet. Hvert opslag blev boostet – målrettet børnefamilier, kvinder og mand, der interesserer sig for økologi, bedsteforældresegmentet, målgrupper som formodes at have interesse for økologi og det at komme en tur på landet. Der blev annonceret i 56 lokalaviser omkring værtsgårdene og det blev suppleret med lokale pressemeddelelse, som førte til 108 omtaler af Sofari i medierne.

Endvidere blev der på dagen udsendt en national pressemeddelelse på baggrund af en markedsanalyse foretaget af Norstat. Et repræsentativ udsnit af danskere blev spurgt ind til vigtigheden af at kunne komme på gårdbesøg og hvornår de sidst har besøgt et landbrug. Resultatet blev, at 2 ud af 3 danskere synes, at det er vigtigt, at gårde holder åbent hus, samt at hver femte dansker ikke har besøgt et landbrug inden for de

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

senere år. Resultatet var det bærende element i pressemeddelelsen og fik som beskrevet mange til at gøre opmærksom på begivenheden i flere forskellige medier.

Flere regionale tv/radiostationer bragte reportager fra Sofari-dagen. Friland leverede labels på økologisk grisekød og derudover markedsførte værterne selv Sofari i deres lokalområder med halmballebannere, værtsfoldere samt plakater for Sofari i fx supermarkeder, biblioteker og skoler.

Aktiviteter og materialer til Sofari-dagen

De 15 værter viste på deres egen personlige måde deres griseproduktion frem og gav 7500 nesøgende en fantastisk oplevelse. Hver gård udleverede informationsmaterialer til de besøgende, der var revideret med nye tal og ny viden om fx dyrevelfærdsmærkerne. Værterne fik støtte til at arrangere aktiviteten "Se og Smag på grisen", hvor de besøgende kunne få smagsprøver på økologisk grisekød. Det var en stor succes på de 6 gårde, der benyttede det. Værterne fik leveret en række informationsmaterialer, de kunne bruge i formidling af det økologiske griseliv. Der var t-shirts og kasketter tilgængelige for alle medarbejdere og hjælpere på værtsgårdene, så gæsterne kunne identificere, hvem de kunne søge viden hos. Der blev stillet mobile toilet-vogne til rådighed til de værter som ønskede det. Alle værter fik en revideret værtsmappe med nyttige information om at holde åbent-hus, ideer til aktiviteter mv.

Situationen omkring Afrikansk Svinepest og tilhørende smittebeskyttelsesforanstaltninger blev iværksat med fælles beslutning om indretning af indgangen til gårdene med indgangsluse og en række informations-skilte på flere forskellige sprog bl.a. russisk. Der blev indkøbt desinfektionssprit og overtrækssko til gæsterne for at forhindre eventuel smittespredning.

Der blev gennemført 1 informationsmøde for værter samt 1 evalueringsmøde for værter og styregruppen.

Note 19. Fra bæredygtighedsbeskrivelse til økologisk forretning på produktniveau

Tilskudsmodtager: SEGES, Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål er at integrere bæredygtighed i hele den økologiske værdikæde fra jord til bord ved at benytte RISE modellen hos primærproducenterne, og SMART modellen i de næste led i værdikæden. Projektet tager afsæt i de internationalt anerkendte og anvendte bæredygtighedsanalyseværktøj RISE og SMART, som henholdsvis bruges til at analysere og udvikle bæredygtighed på landbrugsbedrifter og i resten af værdikæden. Projektet tager fat i hele værdikæden for at udvikle koncepter på produktniveau som bæredygtighedsdokumentation for økologiske fødevarerprodukters produkter.

Projektet har 4 arbejdsplaner, som tilsammen skal opbygge og formidle viden og generisk beskrive koncepter for, hvordan systematikker for RISE-arbejdet og den nye SMART model i økologiske fødevarerproduktioner kan opbygges og kommunikeres igennem detailkæderne. De beskrevne koncepter skal sikre opfølgning og kontinuerlig, bæredygtig udvikling på landbrugsbedrifterne og resten af værdikæden og kunne positionere de økologiske fødevarerproduktioner, der vil gøre bæredygtighed til forretning i markedet.

Projektets formål

Projektets formål var at integrere bæredygtighed i hele den økologiske værdikæde fra jord til bord ved at benytte RISE modellen hos primærproducenterne, og SMART modellen i de næste led i værdikæden.

Projektets aktiviteter

1. Udvikling af modeller for kontinuerlig dokumentation af bæredygtighed: I arbejdsplan 1 er der udviklet en model for dokumentationssystemer af bæredygtighed til økologiske fødevarerproduktioner. Modellen har taget afsæt i bæredygtighedsanalyser hos virksomhedernes landmandsleverandører i form af RISE-analyser. Mens den nyudviklede SMART model for fødevarerproduktioner, der beskriver bæredygtigheden i resten af værdikæden frem til køledisken, er blevet vurderet for svag til at anvendes til dette formål.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

2. Dialog med detailhandlen og udvalgte forbruger-segmenter: For at engagere detailhandlen i at kommunikere og markedsføre bæredygtighed i det økologiske landbrug, har projektet været i dialog med aktørerne. Detailkædernes ønsker krav til arbejdet med bæredygtighed, er indarbejdet via interviews i leverancerne, og der er afholdt et velbesøgt afslutningsseminar mellem producenter, fødevarevirksomheder og detailhandel. Ligeledes er der afholdt fokusgruppeinterviews med henblik på at få et forbruger-indspil i processen.

3. Udvikling af skabeloner for kommunikation igennem værdikæden: De udviklede koncepter for opfølgning og dokumentation af RISE-arbejdet i 3 fødevarevirksomheder og indspil fra detailhandel og forbrugere har resulteret i en skabelon for kommunikation igennem værdikæden. Skabelonen forholder sig til bæredygtighedskommunikation, der har et værdikædeperspektiv og rækker ud over landmandsniveau.

4. Formidling til økologiske fødevarevirksomheder, bæredygtighedskonsulenter og andre interessenter: Projektets skabeloner og modeller er formidlet direkte til økologiske fødevarevirksomheder og detailvirksomheder. Der er desuden afholdt et afslutningsseminar for økologiske fødevarevirksomheder og bæredygtighedskonsulenter, landmænd og detailhandlere.

Note 20. Økavarer fra danske ø'er

Tilskudsmodtager: Organic by Nørskov

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Formålet var at øge afsætningen af økologiske varer fra danske ø'er ved et fælles fremstød på udvalgte fødevareevents og festivaler over hele landet.

Projektets aktiviteter

AP2: Formidling og hjemmeside for fremstødet

AP3: Administration

AP1: Afsætningsfremstød på danske fødevaremesser

Der er gennemført fællesfremstød på 6 danske events. Der har deltaget fødevare virksomheder fra Bornholm, Samsø og Langeland. Der har været fremstød på følgende B2B events: FoodFestival, SpisOdense, Knivholt Fødevarefestival og Hvide Sande Fødevarefestival. Der er været B2B fremstød på Foodfestival i Århus, hvor fremstødet var en del i et fælles B2B arrangement, samt på Samsø, hvor AB/BC-catering, Dansk Cater og Inco fik præsenteret fremstødet. Endvidere er der etableret B2B kontakt til Bornholmerbutikken i Torvehallerne i Kbh., som fremadrettet vil inddrage ikke bare bornholmske produkter, men også produkter fra alle danske øer, herunder Samsø og Langeland. I alt var der 18 deltagende virksomheder med produkter indenfor: saft, most, øl, kefir, grøntsager, frugt, bolsjer, kød og kødpålæg, mel, æg, marmelade, olie, syltede løg m.m.

Fremstødene blev som planlagt gennemført ved brug af udstillingsudstyr fra Tough Nature, Krusmølle og deres karakteristiske bus. Dette helt særlige set up skabte en unik ramme om fremstødet, og på alle fremstød tiltrak de sig stor opmærksomhed.

Fremstødene blev rigtig godt modtaget og vi havde rigtig mange besøgende. Dette skyldtes både de mange lækre smagsprøver, det flotte set up og ikke mindst at mange besøgende fandt det spændende med økologiske varer fra øerne. Vi havde mange gode og interessante snakke, og de besøgende fik spændende viden med hjem om øerne, produkterne og ikke mindst producenterne. Inden opstarten af fremstødene gennemførtes der ø-specifikke forberedelsesmøder, ligesom der efter fremstødet blev samlet op på øerne.

AP2: Formidling og hjemmeside for fremstødet. Der er oprettet en hjemmeside, hvor de deltagende virksomheders data er oplistet, således at de kan findes af de besøgende.

AP3: Der er gennemført projektadministration.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 21. Bioby - økologisk afsætning fra landbrug til byboer

Tilskudsmodtager: By Land Gro

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

- At demonstrere og udbrede kendskabet til den internationalt udbredte, lokale afsætningsmodel CSA, Community Supported Agriculture, på dansk kaldet fællesskabsstøttet landbrug.
- At skabe relation mellem økologiske landbrug og byboere via kombineret gårdbutik og afsætningsplatform for fællesskabsstøttede landbrug.
- At øge afsætningen af et bredt spektrum af økologiske varer i Bioby via korte værdikæder.
- At inddrage og engagere byboere i økologisk produktion og tankegang via gårdbesøg, workshops, debatoplæg, fællesspisninger og nyhedsbrev.

Projektets aktiviteter

Indsats 1. Etablering af Bioby - kombineret urban gårdbutik og afsætningsplatform for fællesskabsstøttede landbrug: Vi har ikke kunnet købe andel i Bioby (nu kaldet H15), men har været lejere hos H15 - og kaldt afsætningsplatformen for det fællesskabsstøttede landbrug for FællesGro. H15 har ikke kunnet starte en permanent økologisk urban gårdbutik op i 2018, da Lokalplanen forhindrer dagligvarehandel på adressen.

Afsætningsplatformen har således ikke været kombineret med en gårdbutik i 2018, men i stedet været startskud hertil, hvor vi i forbindelse med FællesGro-medlemmernes ugentlige afhentning af afgrøder, har haft en markedsstand i samarbejde med H15, hvor flere økologiske producenter har været repræsenteret.

Indsats 2. Formidling om økologi og den økologiske tankegang - i CSA-perspektiv: H15's økologiske spise-sted og scene har dannet ramme for størstedelen af de fællesspisninger, foredrag og workshops, som vi i FællesGro har afholdt. Derudover har også tagfarmen ØsterGRO og Hahnemanns Køkken skabt rammerne for enkelte fællesspisninger og foredrag. Vi har haft nogle virkelig lærerige gårdbesøg til Nørby's Grøntsager på Stevn's og VildeVioler i Birkerød og med ugentligt nyhedsbrev givet medlemmerne indsigt i dyrkningen og inspiration til anvendelse af råvarerne.

Indsats 3. Opretholdelsen af fællesskabsstøttede, økologiske landbrug i samarbejde med forbrugere i byen og producenter på landet: FællesGro har været succesfuldt oprettet og benyttet af glade medlemmer, som hver torsdag fra juni til november har kunnet afhente friske grøntsager og frugt fra vores hovedleverandør Nørby's Grøntsager - samt Nørby's Økologiske Frugtplantage, Hvidløg og Vin, Vidarslund, Brinkholm, hvis varer også har været repræsenteret i de ugentlige høstposer, som medlemmerne har betalt for forud for høstsæsonen. Som tilvalg til høstposen har medlemmerne kunne tilkøbe økologiske blomsterbuketter samt forsynet sig i løsmarkedet med blandt honning, grøntsager, plantespirer og cider.

Note 22. Momentum for afsætning af biodynamiske fødevarer

Tilskudsmodtager: Foreningen for Biodynamisk Jordbrug

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Det har været projektets formål at sikre en øget afsætning af biodynamiske produkter.

Projektets aktiviteter

Projektets aktiviteter har været henvendt til forbrugere med interesse for økologi, miljø og sundhed, til fagfolk i den gastronomiske branche og til virksomheder med biodynamiske produkter.

- Tool Kit om regler for dyrkning, forarbejdning og mærkning af Demetergodkendte produkter: Til at informere både avlere, virksomheder og forbruger om de særlige krav til biodynamiske Demeterprodukter i forhold til økologireglerne har vi opdateret en folder om Demeterreglerne samt produceret 2 animationsfilm. Folder og film tilbydes virksomheder til brug ved informationsaktiviteter og på hjemmesider.
- Oplysning om biodynamik til skoler, forhandlere og forbrugere: Deltagelse messer for forbrugere, gastronomiske fagfolk, virksomheder og forhandlere. Desuden oplæg/foredrag på skoler for landbrugselever, kokke og skolelærere med flere.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

- Gastronomiske events: I samarbejde med biodynamiske landbrug har vi arrangeret spise-arrangementer med lokale kokke/restauranter med fokus på smagsoplevelser og informationer om biodynamisk dyrkning, råvarer og tilgængelighed.
- Information til virksomheder i vilkår for udvikling af produkter (processer, hjælpestoffer, mærkning) vedr. bl.a. mel, vin, most, cider, æg, kødpålæg, te og frugt.
- Lokal afsætning: Der har i projektet været fokus på at styrke den lokale afsætning ved hjælp af informative arrangementer, sociale medier og formidlingsmuligheder via foreningens mailservice Biodynamisk Børs.

Note 23. Øget afsætning og merværdi på markedet for økologisk kød fra mindre landbrug

Tilskudsmodtager: Velfærdsdelikatesserne, UHF

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Målet med projektet er at øge udbud og efterspørgsel på det danske marked for højværdi økologisk kød produceret med strenge krav til naturlighed i dyrenes fodring og opvækst.

Projektets aktiviteter

AP 1: Forbrugeroplysning i form af PR om betydning af slagtedyrs naturlige opvækst og fodring for kødets sundhed, dyrevelfærd, miljø og kødkvalitet

Budskabet om konceptet Velfærdsdelikatesser® er blevet sendt bredt ud til danskerne gennem forskellige medier, herunder interne og eksterne nyhedsbreve, facebook, aviser og Dyrenes Beskyttelse's hjemmeside.

AP 2: Åben forårsgård på mindre økologiske gårde i hele landet

8 gårde fordelt forskellige steder i landet var med til at byde velkommen til Åben Forårsgård den 5. maj 2018. Hver gård satte sit eget præg på dagen.

AP 3: Deltagelse på Aarhus Food Festival, Copenhagen Cooking & Food Festival og Kulinarisk Sydfyn.

En kok tilberedte smagsprøver med kvalitetskød af velfærdsgris- og lam og smagsprøver af den bevaringsværdige Røde Danske Malkerace anno 1970. Der blev afholdt en konkurrence om mulighed for at vinde en halv sortbroget velfærdsgris, hvor man skulle svare på spørgsmål om konceptet. Til alle arrangementer blev der uddelt foldere/opskriftshæfter om konceptet.

Projektets opnåede leverancer

For alle arrangementer i arbejdsplan 2 og 3 er der lavet en artikel med reklame for selve eventet og Velfærdsdelikatesser® på Dyrenes Beskyttelse's hjemmeside. Der blev i ugen op til Åben Forårsgård reklameret via Dyrenes Beskyttelse's hjemmeside, der blev sendt et eksternt nyhedsbrev ud, som havde fokus på de åbne gårde i området ifht. dem som modtog dem. En annonce blev givet i Gindsted Ugeavis samt Sydsjællands Tidende, samt lavet et banner på hjemmesiden www.sn.dk.

Gennem medieomtale lykkedes det os at ramme cirka 200.000 personer og på dagen var der mindst 1000 gæster som lagde et besøg hos de forskellige gårde. Her kom de besøgende i direkte dialog med producenterne og fik nærmere indblik i hvilke værdier som ligger bag konceptet. Gennem nyhedsbreve og facebook kom vi bredt ud til danskerne i områderne, hvor de forskellige events blev afholdt. På standene kom danskerne i direkte dialog med producenterne om sundhed, dyrevelfærd og miljø inden for konceptet. Hos nogen blev der endda skabt en interesse for at høre mere om hvordan man blev optaget under konceptet. På 2 af de 3 events, Copenhagen Cooking og Food Festival i Århus, blev der gennemført en særlig indsats for at vise forskellen på spiselige enårige og flerårige afgrøder, og deres betydning for klimaindsatsen

Note 24. Økologisk omlægning på efterskoler: Råvarer, drift og tanke

Tilskudsmodtager: Norm IVS

Hovedformål: Afsætningsfremme

Projektets formål

Projektets formål er via økologiomlægning af køkkener at skabe et øget forbrug af økologiske råvarer på efterskoler. Målsætningen er desuden, at omlægningen sker uden en meromkostning i driften. Projektets produkter er en intervention på 4 efterskoler samt et skriftligt vejledningsmateriale til brug på andre skoler.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Projektets aktiviteter

Arbejdspakke 1

Resultater og erfaringer fra interventionen fra arbejdspakke 1 er samlet og sat i skrift til hæftet.

- Hvad vil omlægning til et økologisk køkken betyde for maden, brugerne, de ansatte og miljøet
- Råvarekendskab
- Tilberedningsmetodiker
- Ernæringslære
- Menuplanlægning ud fra sæson og tilgængelige økologiske råvarer
- Forståelse for smag og tilsmagning
- Økonomistyring
- Minimering af spild

Arbejdspakke 2.

1) Erfaringsindsamling: Indsamling af erfaringer og viden fra omlægningsinterventionerne på de 4 efterskoler, er færdiggjort

2) Omlægningsværktøj: Udarbejdelse af produktet i arbejdspakke 2, - et nu ca. 30 siders skriftligt materiale, der skal fungere som et omlægningsværktøj, er skrevet og været til gennemlæsning. Der er taget billede materialer og udarbejdet opskrifter og vejledninger. Produktet mangler opsætning hos grafiker og der skal udarbejdes artikel materialer til formidling samt distribuering

Note 25. Hyperlokale økologiske fødevarer - dyrket, forarbejdet og spist lokalt i Nordsjælland

Tilskudsmodtager: Kødsnedkeren

Hovedformål: Afsætningsfremme

Tilskudsmodtager gennemførte ikke projektet.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

4. Pulje: Viden og kompetencer

Note 1. Omlægningstjek - udvikling af den økologiske primærproduktion

Tilskudsmodtager: SEGES, Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål

Projektets formål er at fremme omlægningen til økologisk produktion ved at gennemføre omlægningstjek i primærsektoren. Omlægningstjek er rettet mod konventionelle landmænd, som overvejer at omlægge til økologi. Et omlægningstjek kan bidrage med et grundlag for at træffe en beslutning om evt. omlægning til økologi.

Projektets aktiviteter

Projektets aktiviteter er gennemført i et samarbejde mellem SEGES og økologikonsulenter i landbrugsrådgivningen. SEGES' opgaver har været at koordinere det store antal af omlægningstjek og at deltage som faglig konsulent og sparringspartner i omlægningstjek, der vedrører især økologisk svine- og fjerkræproduktion.

Et omlægningstjek indeholder følgende elementer:

1. Forberedelse med mundtlig og skriftlig aftale om besøget, herunder afklaring af mål og omfang.
2. I selve mødet deltager økologikonsulent og eventuel en anden fagkonsulent.
3. Efter mødet: Analyser, opsamling, herunder rapport evt. med inddragelse af økonomikonsulent.
4. Afslutning, overdragelse af rapport om bedriftens muligheder ved omlægning. Enten som skriftlig udsendt materiale eller ved et opfølgende besøg i tilfælde af mere komplekse forhold, der skal tages i betragtning for at landmanden efterfølgende kan tage en beslutning.

Der er i 2018 gennemført omlægningstjek på 520 konventionelle landbrug, der har haft interesse for at øge sine kompetencer og få en vurdering af sine muligheder for at omlægge til økologisk produktion. Der er igen gennem dette projekt foretaget omlægningstjek på i alt 69.931 ha. En stor del af de gennemførte omlægningstjek har også medført omlægninger: Interessen for at få sin ejendom vurderet i forhold til økologisk produktion er fortsat stigende på trods af, at efterspørgslen på de animalske produkter for tiden ikke er så stor. Der er en tendens til, at man gerne vil være klar, hvis muligheden for afsætning af de animalske produkter igen åbner op.

Der er udarbejdet et faktaark, samt udgivet en note til Landbugsavisen. Faktaarket har været tilgængelig online, anvendt af de lokale økologirådgivere, samt været anvendt ved Plantekongres 2018, samt ved andre udstillinger/møder. Der er udarbejdet en oversigt over *Omlægningstid for økologisk oksekød*.

Note 2. Bæredygtighedstjek 2018 på økologiske bedrifter

Tilskudsmodtager: SEGES, Landbrug & Fødevarer

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål

Projektets formål er at udføre bæredygtighedsanalyser på økologiske bedrifter, og evaluere resultaterne til forbedring af det fremtidige forløb, samt lave en opfølgning af handlingsplanerne.

Projektets aktiviteter

I projektet har samtlige certificerede RISE konsulenter være inviteret til opstartsmøde, hvor konsulenterne er blevet instrueret og opdateret til analyserne, der kunne udføres i 2018.

Der er gennemført 21 bæredygtighedstjek, udført af de otte bæredygtighedskonsulenter i økologirådgivningen. Det er beskrevet, hvordan analysen finder sted og hvilke effekter, der kan forventes på bæredygtighedstjekets hjemmeside www.bæredygtighedstjek.dk

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab 2018

Note 3. Omlægningstjek 2018 – flere økologiske produktioner

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Hovedformål: Rådgivning

Projektets formål

Projektets formål er at fremme omlægningen til økologisk produktion ved at gennemføre omlægningstjek i primærsektoren. Omlægningstjek er rettet mod konventionelle landmænd, som overvejer at omlægge til økologi. Et omlægningstjek kan bidrage med et grundlag for at træffe en beslutning om evt. omlægning til økologi.

Projektets aktiviteter

I projektperioden er der afholdt omlægningstjek hos producenter indenfor landbrug, gartneri samt frugt- og bæravl.

Kontakten til producenten er skabt gennem direkte henvendelse til Økologisk Landsforening, formidling af kontakter via følgeerhverv og samarbejdspartnere, samt en opsøgende indsats i samarbejde med kommuner. Når der er skabt kontakt til en producent, som ønsker besøg, indsamles der oplysninger om bedriften, hvorefter den faglige rådgiver aftaler tidspunkt for besøget. Inden besøget udsendes en dagsorden for mødet til producenten.

Under besøget gennemgår rådgiveren bedriften sammen med producenten. De typiske forhold som gennemgås er bedriftens egnethed i forhold til omlægning, behovet for investeringer og ændringer af produktionsbygninger. Krav til sædskifte, mulighed for sikring af næringsstoffer og forebyggelse af angreb af sygdomme og skadedyr, samt markedsforhold og mulige afsætningskanaler. Ligeledes introduceres producenten for de økologiske grundprincipper og det økologiske regelsæt. Under besøget udleveres en mappe med relevante bilag og publikationer. De væsentligste konklusioner og opmærksomhedspunkter fra besøget føres til referat. Referatet sendes efterfølgende til producenten.

I projektperioden er der gennemført 174 omlægningstjek hos primærproducenter. Omkring 100 besøg er kommet i stand via producentens henvendelse til Økologisk Landsforening eller en af vores samarbejdspartnere. Omkring 70 besøg er et resultat af samarbejde med hhv. Ålborg og Århus Kommuner, hvor et call-center har rettet direkte kontakt til producenterne.